

กรอบการเสวนา

แผนภูมิ 3-4 กรอบประเด็นการเสวนา

สรุปผลการเสวนา

สรุปประเด็นสำคัญจาก อ.ชาลิต สัยเจริญ

- **ภูมิทัศน์วัฒนธรรม** คือ ตัวอาคาร เขตวัด กำแพงแก้ว พระธาตุวิหาร หอคำ ศาลาบาตร มีการรวมกลุ่ม มีการขึ้นทะเบียนโดยรอบวัด
- **กรมศิลป** การขึ้นทะเบียนวัด เมื่อขึ้นทะเบียนแล้ว กรมศิลปต้องเข้ามาดูแลเท่านั้นทำให้ชาวบ้านไม่สนใจ ถือเป็นข้อเสีย กรมศิลปากรมีบุคลากรไม่เพียงพอ งบประมาณไม่เพียงพอ และการจัดการไม่ดีพอ ช่างสล่ามีความชำนาญไม่ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย ปัจจุบันกรมศิลปากรยังไม่ได้ศึกษาเรื่องผังบริเวณวัด ซึ่งวัดหลายแห่งเกิดสิ่งปลูกสร้างทั้งภายในวัดและบริเวณนอกวัดที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะทางวัฒนธรรม

- วัดปงสนุก ลำปาง (กรณีศึกษา) จากเดิมอาคารถูกทิ้งร้าง ซึ่งมีการขับเคลื่อนโดยอาจารย์วรลักษณ์ (มข.) และร่วมมือกับหลายฝ่าย เช่น เจ้าอาวาสวัด ชาวบ้าน ร่วมสร้างระบบแบบแผนตามลำดับ โดยตั้งคณะทำงาน มีชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นตลอดการดำเนินงาน และมีการบันทึกประวัติศาสตร์ ซึ่งถือเป็นตัวอย่างด้านความร่วมมือร่วมใจ
- วัดอุโมงค์ (กรณีศึกษา) เนื่องจากเมื่อก่อนกรมศิลปากรเคยมาปรับปรุงครั้งหนึ่งแล้วแต่การบูรณะไม่มีความเหมาะสม ทำให้ชาวบ้านไม่ไว้วางใจ ดังนั้นจึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อสำหรับตรวจสอบการทำงานของกรมศิลปากรที่เข้ามาปรับปรุงบูรณะสิ่งก่อสร้างวัด และได้ทำเรื่องขออาจารย์จากทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วยสถาปนิก วิศวกรระบบ วิศวกรโยธา นักประวัติศาสตร์ และศิลปิน
- การดำเนินงานบูรณะด้วยชุมชน ต้องร่วมกันหลายฝ่าย เช่น นักศึกษา ตัวแทนนักวิชาการผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ช่าง (สถาปที่มีความรู้ตรงตามวัฒนธรรม) ชุมชน หน่วยงานภาครัฐคอยสนับสนุน กระบวนการทำงานต้องมีการถ่ายรูปเก็บไว้เพื่ออ้างอิง ทำหุ่นจำลองทอดแบบของเดิม ก่อนที่จะมีการดำเนินการรื้อถอน

สรุปประเด็นสำคัญจากการเสนอความคิดเห็น

สิ่งที่ควรปรับปรุง รื้อถอน ศาลาการเปรียญ เป็นศูนย์กลางของคณะสงฆ์ การทำพิธีทางศาสนา ดังนั้นสิ่งก่อสร้างหรือส่วนต่างๆ ที่เพิ่มเติมควรทำการพิจารณาใหม่ เพื่อทำการรื้อ/ปรับปรุงสิ่งที่ไม่เหมาะสม

- ห้องน้ำ ปัจจุบันมีมากเกินไป ควรทำการรื้อถอน
- ที่ล้างจาน
- แท็งก์น้ำ เพราะมีความสูงระดับอาคาร บดบังความสวยงามของตัวอาคารและไม่เหมาะสมต่อองค์ประกอบของวัด
- ตัวอาคาร
 - เสาเอียง อาจทำการสิด ต้องคูเรื่องโครงสร้างเดิมด้วย การรับน้ำหนักของเสา
 - เพดานเอียงชันมออก เพราะเมื่อก่อนเพดานกับหลังคาเป็นส่วนเดียวกัน หรือรื้อหลังคาสังกะสี
 - ควรรื้อห้องกระจกไปทางด้านทิศตะวันตก เพื่อให้อาคารได้รับแสงแดด และอากาศถ่ายเทได้สะดวก
 - ห้องน้ำบนศาลาการเปรียญควรรื้อออกเพราะไม่เหมาะสม
 - พื้นเอียง ไม่เท่ากัน และขุบ

การดำเนินการ

- วัดก้ำก่อควรเป็นวัดแรกที่จะทำการอนุรักษ์ ทำเป็นโครงการเพื่อเสนอจังหวัด โดยให้ชุมชน/ท้องถิ่นสนับสนุน และของบประมาณทางจังหวัด ซึ่งทางผู้ว่าฯ ได้สนับสนุนในเรื่องวัฒนธรรม หรือเสนอเป็นงบประมาณของยุทธศาสตร์จังหวัด
- ควรทำการบูรณะกันก่อนดีกว่าการรื้อการขึ้นทะเบียน เพราะการขึ้นทะเบียนจะทำให้เราถูกตีกรอบการบูรณะต้องทำการสืบค้นประวัติศาสตร์ในอดีต

- อย่างแรกอยากให้ผู้รู้เรื่องความปลอดภัยของอาคาร (อาคารศาลาการเปรียญ) การถ่ายเทของทิศทางลม การอนุรักษ์วัตถุโบราณ
- งบประมาณ หากเริ่มมีการดำเนินการด้านการบูรณะแล้ว จะมีคณะศรัทธาเข้าร่วมสมทบทุน
- ในการบูรณะอาคาร ต้องดูที่ประโยชน์ใช้สอยของส่วนต่างๆ (function) เป็นอันดับแรก เช่น ต้องการสถานปฏิบัติธรรม พิพิธภัณฑ์วัตถุโบราณ นอกจากนี้ยังต้องอนุรักษ์บทบาทของวัดด้วย
- วัดควรมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้
- ความสวยงาม ตามลักษณะศิลปะดั้งเดิมของวัฒนธรรมนั้นๆ
- ความร่มรื่น
- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน
- อาจทำโครงการร่วมระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนในหัวข้อโครงการ “ถวายเป็นบุญแด่พระสงฆ์” จุดประสงค์ คือ เพื่อให้พระสงฆ์เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ และวิธีการดำเนินการร่วมกับชุมชน
- การขับเคลื่อนทุกฝ่ายต้องร่วมกัน ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับตรวจสอบความเหมาะสมในการดำเนินการเรื่องการบูรณะ ความเหมือนของเดิม

แนวทางการเสวนา ครั้งต่อไป

- คณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ร่วมเสนอข้อมูลจากการสำรวจสภาพบริเวณ วัด ผังบริเวณ อาคารสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- ที่ประชุมร่วมเสนอความคิดเห็นการจัดตั้งคณะกรรมการด้านดารบูรณะวัด
- ที่ประชุมร่วมเสนอแนวทางการดำเนินงานด้านการบูรณะ

ภาพ 3-24 การจัดเสวนาปวงน้ำแข็ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”

3.4.2 แนวทางและการปรับปรุงวัดก้ำก่อของชุมชนและคณะศรัทธาวัด

การเสวนาปวงน้ำแข็ง “วัดก้ำก่อ” ได้มีการจัดขึ้นเมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา โดยเป็นการเสวนาเพื่อให้ได้แนวทางการปรับปรุงวัดก้ำก่อ เนื่องจากปัจจุบันศาลาการเปรียญเริ่มทรุดโทรม และยังมีการก่อสร้างต่อเติมห้องน้ำ ส่วนซักล้างจากการประชุมเสวนาที่ผ่านมา ที่ประชุมเห็นชอบให้ทำการรื้อถอน และปรับปรุงใหม่ให้มีความเหมาะสมสำหรับการทำพิธีทางศาสนา ดังนั้นคณะทำงานจึงได้นำสรุปผลจากการเสวนามาทำการออกแบบปรับปรุงบริเวณวัดก้ำก่อ รวมถึงการเก็บข้อมูลถอดแบบโครงสร้างรายละเอียดส่วนตกแต่งต่างๆ ของศาลาการเปรียญ เพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลในการอนุรักษ์ต่อไป

วัดก้ำก้อ ถือเป็นวัดหนึ่งที่มีความสำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งความสำคัญด้านคุณค่าทางศาสนา วัฒนธรรม ศูนย์รวมจิตใจของผู้คน คณะศรัทธา และคุณค่าของสถาปัตยกรรม อาคาร วัตถุโบราณ ซึ่งยังไม่ได้รับการดูแลรักษา และจัดแสดงอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ด้วยระยะเวลาส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรม โดยเฉพาะโครงสร้างอาคาร ดังนั้นเพื่อเป็นการเก็บรักษา จึงได้มีการศึกษา เก็บบันทึกรายละเอียดส่วนต่างๆ ของวัดก้ำก้อ เพื่อเป็นหลักฐานในการอ้างอิง หากมีการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษา เรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นต่อไป ซึ่งจากการศึกษา สํารวจ วัดก้ำก้อมีรายละเอียด ดังนี้

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่

ลักษณะศิลปสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ มีทั้งวัดที่มีองค์พระธาตุหรือเจดีย์เป็นประธานและวัดที่ไม่มีเจดีย์เป็นประธาน ในการวางผังบริเวณของวัดไทใหญ่แตกต่างจากวัดล้านนา และวัดภาคกลาง เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่แยกเขตพุทธาวาส และสังฆาวาสออกจากกันโดยเด็ดขาด โดยใช้อาคารในลักษณะเอนกประสงค์หรืออาคารใหญ่หลังเดียวใช้เป็นทั้งวิหาร ศาลาการเปรียญ และกุฏิไปพร้อมๆ กัน อาคารต่างๆ ในวัดที่ตั้งอยู่ในผังบริเวณจะตั้งอยู่แบบลอยตัว ไม่มีการกำหนดสัดส่วนกิจกรรมด้วยกำแพงแก้ว กั้นพื้นที่พุทธาวาส เช่น วัดในภาคกลาง หรือวัดพระธาตุของล้านนา ไม่กำหนดเส้นทางเดินไปยังส่วนต่างๆ ด้วยเส้นทางเท้าที่เป็นพื้นแข็ง ยกเว้นบริเวณรององค์พระเจดีย์เท่านั้นที่จะมีการเน้นพื้นที่ ด้วยพื้นลานขนาดเล็กหรือเส้นทางเท้าโคจรรอบ เพื่อที่ให้ความสะดวกแก่ผู้ที่จะเข้าไปนมัสการองค์พระธาตุ

ลักษณะสถาปัตยกรรมของวัดก้ำก้อ

ทางเดิน

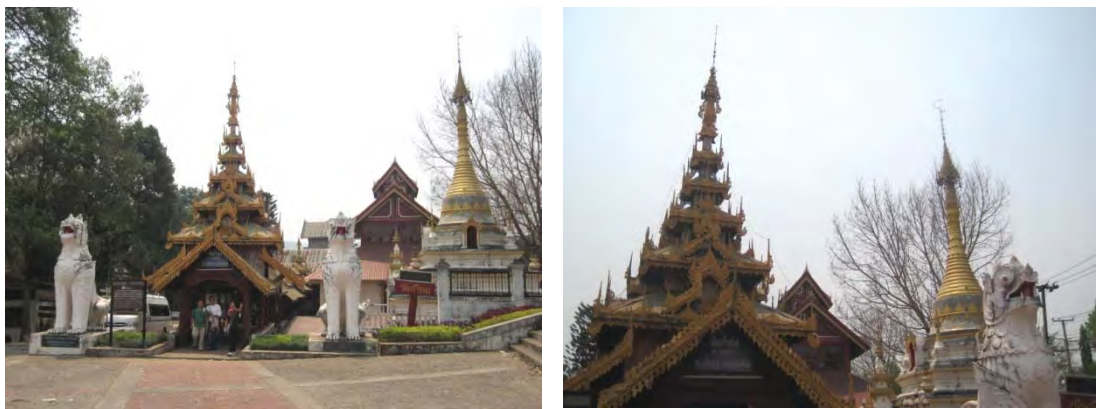
ลักษณะสถาปัตยกรรมของไทใหญ่ส่วนใหญ่ส่วนใหญ่มักจะใช้อาคารในลักษณะเอนกประสงค์โดยมีอาคารหลักหลังใหญ่เพียงหลังเดียว เพื่อให้ประโยชน์เป็นทั้งวิหาร ศาลาการเปรียญและกุฏิไปพร้อม ๆ กัน โดยลักษณะของอาคารหลังใหญ่ของวัดก้ำก้อนั้น จะเป็นอาคารไม้ขนาด กวข เชื่อมต่อกับทางเดินจากด้านหน้าวัด ซึ่งเป็นอาคารทางเดินไม้ที่มีหลังคาแบบไทใหญ่โดยเฉพาะในส่วนหลังคาส่วนที่เป็นจุดเริ่มต้นของทางเดินและส่วนที่ติดติดกับตัววิหารมีก่อสร้างด้วยลักษณะของสถาปัตยกรรมไทใหญ่ที่เน้นการซ้อนชั้นของหลังคาและเครื่องตกแต่งหลังคาที่เป็นโลหะกลุกลายทาด้วยสีทอง นอกจากการตกแต่งหลังคาที่มีลักษณะเด่นแล้ว ลักษณะของการตกแต่งยังสอดแทรกรายละเอียดส่วนปลีกย่อยเพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์และความเอาใจใส่ในการออกแบบ ในส่วนของราวระเบียงด้านหน้ามีการแกะสลักกลุกลายดอกไม้และการแกะสลักลูกตั้งบันไดทางเข้าหน้าวิหาร

ภาพ 3-25 ลวดลายการแกะสลักราวระเบียงหน้าวิหารและการแกะสลักลูกตั้งบันไดหน้าวิหาร

ภาพ 3-26 ชุมประตูทางเดิน (ล่าง) ก่อนเข้าสู่ศาลาการเปรียญคลุมด้วยหลังคาแบบสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตกแต่งด้วยโลหะฉลุ

ภาพ 3-27 ส่วนหลังคาคลุมทางเดินสู่ศาลาการเปรียญด้านหน้ามีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตกแต่งด้วยโลหะฉลุสร้างความโดดเด่นและเชื่อเชิญแก่ผู้พบเห็น

วิหาร

วัดก้ากอ ถือได้ว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเมืองแม่ฮ่องสอนเพราะนอกจากจะมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ที่ชัดเจนแล้ว ยังเป็นสถานที่ในการรวบรวมและเก็บสิ่งของที่มียุคค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมไว้อีกด้วย ศาลาการเปรียญหรืออาคารหลักของวัดเป็นลักษณะของศาลาเปิดโล่งภายในขนาดใหญ่ ลักษณะการใช้งานแบบเอนกประสงค์ ก่อสร้างด้วยโครงสร้างไม้พองโดยรอบมีช่องเปิดเพื่อระบายอากาศโดยมีลักษณะช่องเปิดที่แตกต่างกันไป ทั้งแบบที่เป็นช่องเปิดทรงโค้งครึ่งวงกลมกันด้วยระแนงไม้ ช่องเปิดด้านล่างระดับราวบันไดเพื่อระบายอากาศ ซึ่งกันด้วยลูกกรงไม้

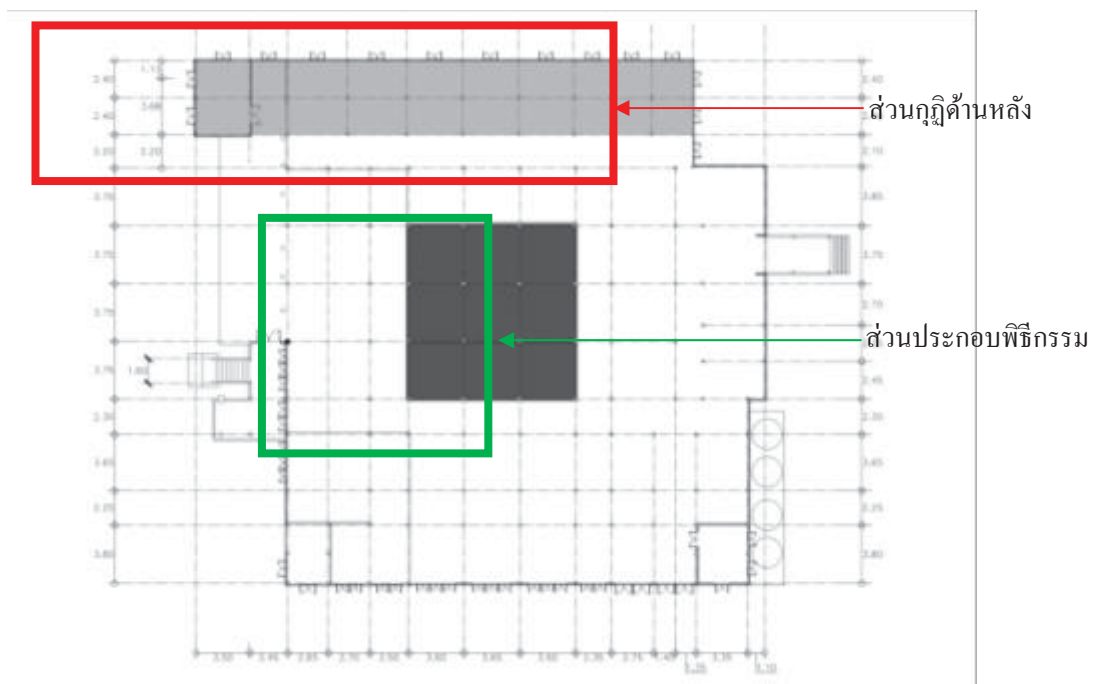

ภาพ 3-28 วัตถุโบราณที่เก็บรักษาในวิหารช่องเปิดวิหารและแบบโค้งครึ่งวงกลมและแบบลูกกรงไม้

ภาพ 3-29 ศาลาการเปรียญเป็นโถงเปิดโล่งภายในแสดงโครงสร้างเสาไม้โดยพื้นที่ว่างภายในเชื่อมต่อกันโดยมีการยกระดับส่วนประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแยกจากส่วนฆราวาส

ลักษณะภายในวิหารแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนสำหรับประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมทางศาสนา สำหรับพระสงฆ์และฆราวาสด้านหน้าและส่วนกุฏิพระด้านหลัง ก่อสร้างด้วยโครงสร้างไม้ ประกอบด้วย เสาไม้กลมเพื่อรองรับโครงสร้างหลังคา ส่วนพื้นของอาคารเป็นพื้นไม้เนื้อแข็ง มีการยกระดับในส่วนของพื้นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งเป็นที่ตั้งของพระพุทธรูปและวัตถุโบราณแยกออกจากส่วนฆราวาส โดยส่วนด้านหลังของพระประธานมีผนังไม้กั้นระหว่างส่วนประกอบพิธีกรรมและส่วนของกุฏิพระ ห้องเก็บของและห้องน้ำด้านหลัง นอกจากนี้ภายในตัววิหารยังมีห้องเอนกประสงค์เพื่อใช้ในการเก็บอุปกรณ์และวัตถุโบราณต่าง ๆ

ภาพ 3-30 ส่วนประกอบพื้นที่ภายในวิหาร

ภาพ 3-31 ส่วนพื้นที่วางพระประธาน อาสนะสำหรับพระสงฆ์ในการประกอบพิธีกรรม
และส่วนด้านหลังพระประธานเป็นห้องพักสำหรับพระสงฆ์และสามเณร

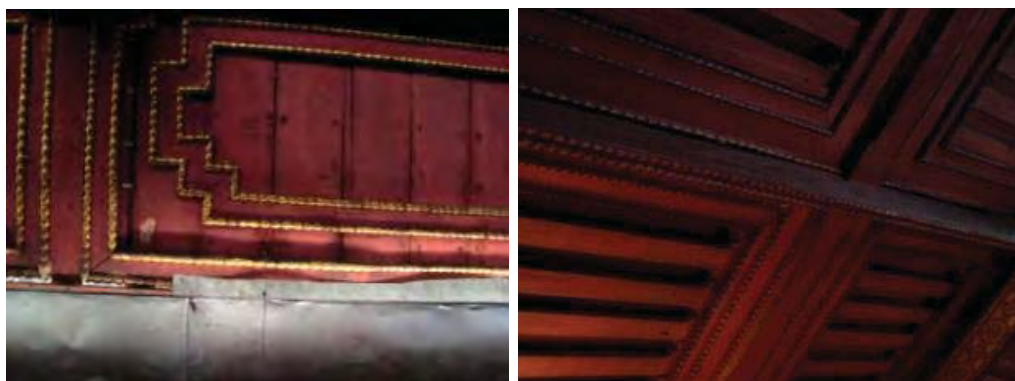
ภาพ 3-32 ส่วนด้านหลังพระประธานเป็นพื้นที่สำหรับกุฏิสำหรับพระภิกษุและสามเณร

การตกแต่งภายในศาลาการเปรียญ

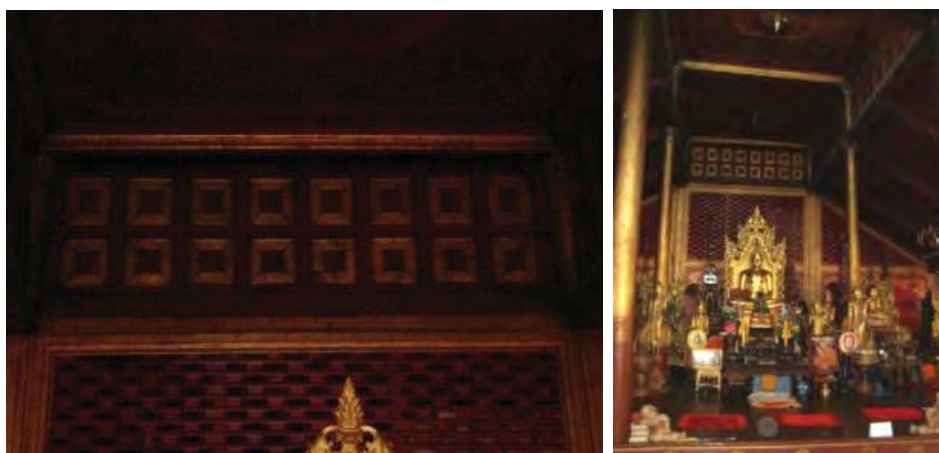
ส่วนการตกแต่งทางสถาปัตยกรรมภายในวิหารที่เด่นชัดได้แก่ การแกะสลักช่องลมของผนังกันส่วนพระประธานและกุฏิ ฝ้าเพดานไม้ ช่องลมแกะสลักบริเวณประตู คอซองแกะสลักบริเวณหลังคาชั้นบน และการตกแต่งฝ้าเพดาน ฝ้าหลังคาด้วยไม้แกะสลัก

ภาพ 3-33 ช่องลมแกะสลักด้วยไม้ ลวดลายแบบไทใหญ่ใช้ตกแต่งเพื่อความสวยงามและระบายอากาศในอาคาร

ภาพ 3-34 การตกแต่งฝ้าเพดานด้วยไม้แกะสลักและการเจาะไม้ให้เกิดลวดลายเพื่อให้เกิดความสวยงาม
แสดงออกถึงความประณีตและเอาใจใส่ในการออกแบบ

ภาพ 3-35 คอลงลักษณะเป็นฝาไม้แกะสลักคล้ายฝาปะกนของบ้านไทยภาคกลาง ทาปิดด้วยสีทองเพื่อเพิ่มความสวยงามให้ภายในอาคาร

ภาพ 3-36 คณะทำงานสำรวจ เก็บข้อมูลวัดก้ำก่อ

ผังบริเวณวัดก้ำก่อ

ตำแหน่งอาคาร

1. เจดีย์
2. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
3. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
4. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
5. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
6. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
7. โรงเรียนพระปริยัติธรรม
8. ศาลาเอนกประสงค์
9. ศาลาโถง
10. ศาลาการเปรียญ
11. ศาลา
12. หอระฆัง
13. บริเวณที่ตั้งโกฐกระดูก

ภาพ 3-37 ผังอาคารบริเวณวัดก้ำก่อ

ผังวัดก้ำก่อเป็นการวางอาคารโดยทั่วพื้นที่วัด การแบ่งส่วนของพุทธาวาส และสังฆาวาสไม่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าไม่มีการแบ่งเขตการใช้งานที่แน่นอนและไม่ชัดเจนเหมือนกับการวางผังวัดภาคกลาง เน้นการใช้ศาลาการเปรียญเป็นอาคารประกอบกิจกรรมหลัก ด้านหน้าผังบริเวณมีเจดีย์และพื้นที่เปิดโล่งสามารถใช้เป็นลานในการทำกิจกรรม ส่วนด้านหลังของพื้นที่วัดเป็นที่ตั้งของศาลาเอนกประสงค์และศาลาโถงสำหรับศรัทธาประชาชนทั่วไปสามารถใช้ในการทำกิจกรรมทางศาสนาตามเทศกาลต่าง ๆ ได้ โดยไม่มีวิหารตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมของไทยใหญ่

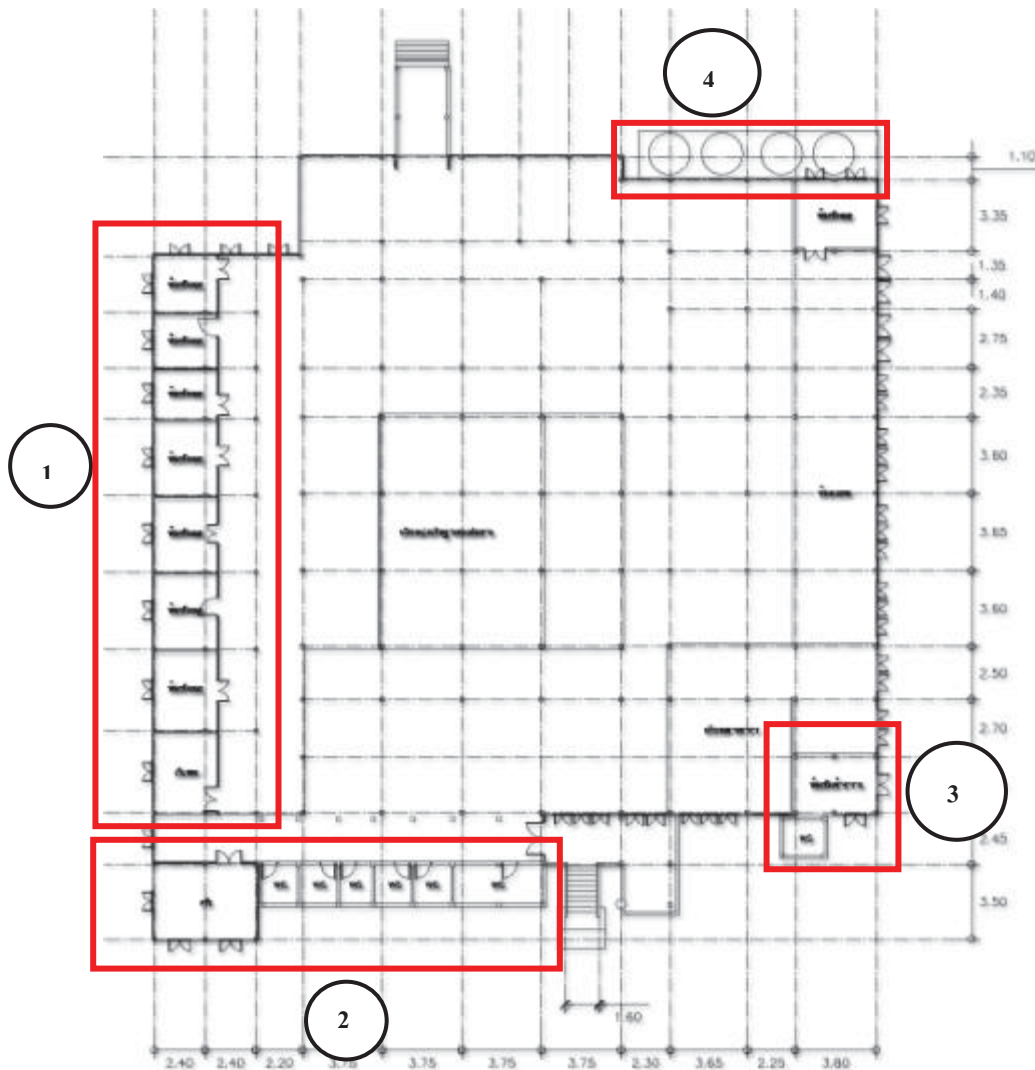

การปรับปรุงวัดก้ำก่อ

แนวความคิดในการปรับปรุงวัดก้ำก่อ คือ การใช้แนวความคิด Clean and Green โดยการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้อาคารให้มีความเป็นระเบียบและเป็นกิจจะลักษณะ พร้อมทั้งการปรับปรุงทัศนียภาพโดยรอบเพื่อให้เกิดความร่มรื่น เชื้อเชิญแก่ผู้พบเห็นและอำนวยความสะดวกแก่ผู้อาศัยและมาทำกิจกรรมภายในวัด

ภาพ 3-38 ผังแนวคิดการปรับปรุงบริเวณวัดก้ำก่อ

ภาพ 3-39 การปรับปรุงส่วนต่างๆ ของอาคาร

การปรับปรุงภายในอาคารและรอบอาคาร

หมายเลข 1 ตำแหน่งของห้องพักรับรอง

แนวทางในการปรับปรุง คือ การย้ายห้องพักรับรองลงไปล่างอาคาร ก่อสร้างอาคารที่พักใหม่แทนห้องพักรับรองในศาลาการเปรียญที่รื้อถอน โดยรื้อถอนห้องพักรับรองบนให้กลายเป็นพื้นที่โล่งและก่อสร้างส่วนพิพิธภัณฑ์สำหรับการแสดงวัตถุโบราณ เพื่อเก็บรักษาวัตถุมีค่าและเป็นการให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมวัดซึ่งเดิมวางเรียงรายอยู่บริเวณที่ตั้งพระประธาน

หมายเลข 2 ตำแหน่งของห้องน้ำ

แนวทางในการปรับปรุง คือ การรื้อถอนห้องน้ำและสร้างอาคารสุขาด้านล่างเพื่ออำนวยความสะดวกแก่พระภิกษุสามเณร โดยปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ส่วนห้องน้ำเดิมบนศาลาการเปรียญให้กลายเป็น ระเบียงเปิดโล่งรับแสงและระบายอากาศ อาจตกแต่งด้วยระแนงไม้เพื่อช่วยกันแดด

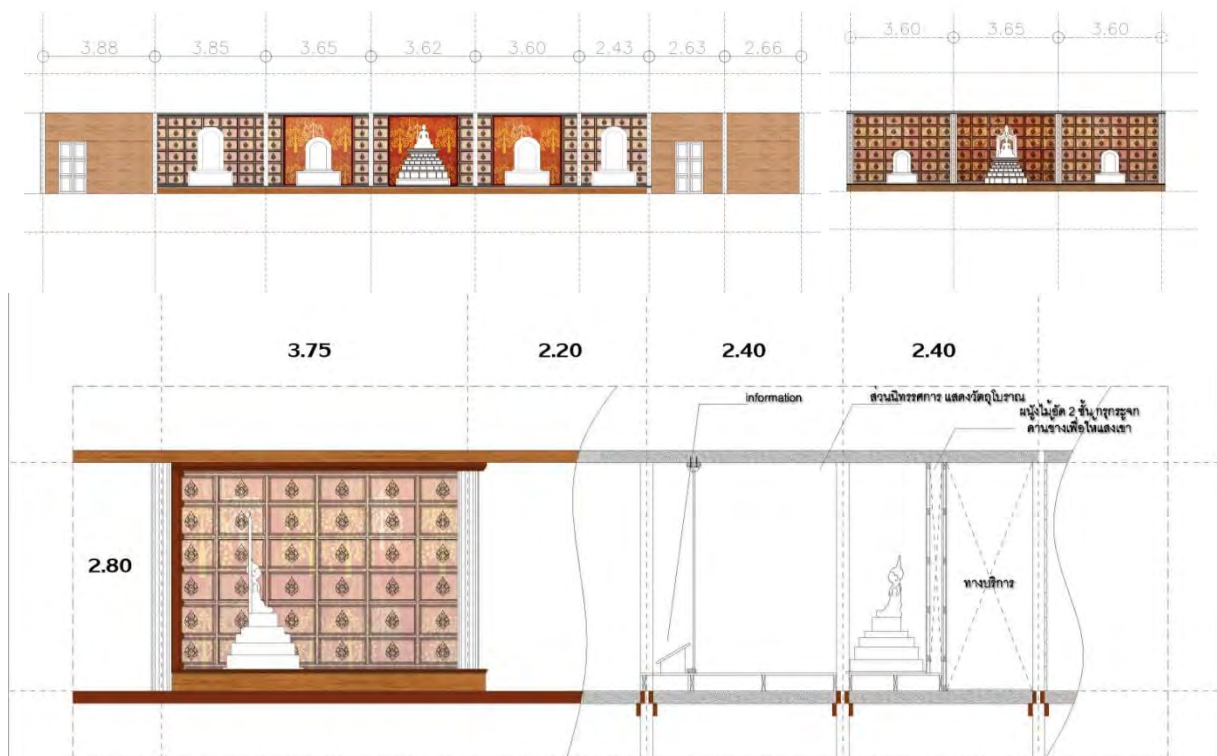
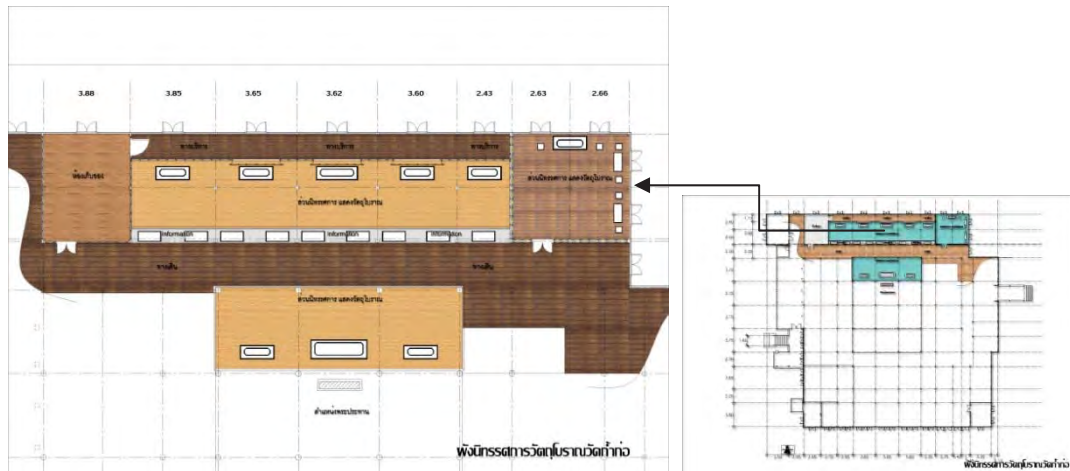

หมายเลข 3 ตำแหน่งห้องพักเจ้าอาวาสและห้องน้ำ

แนวทางการปรับปรุง คือ การย้ายส่วนห้องพระเจ้าอาวาสและรื้อถอนห้องน้ำ แล้วก่อสร้างกุฏิไว้พร้อมห้องน้ำด้านล่างแทนห้องเดิมบนศาลาการเปรียญ โดยทำการปรับปรุงพื้นที่นี้ให้กลายเป็นส่วนเก็บวัตถุโบราณที่ตั้งอยู่ภายในศาลาการเปรียญ แต่ในส่วนของพื้นที่ห้องอาหารยังคงไว้เหมือนเดิม สำหรับการพระภิกษุสงฆ์สำหรับฉันท์เพล

หมายเลข 4 ตำแหน่งแทงก์น้ำ

แนวทางการปรับปรุง คือ ทำการย้ายตำแหน่งแทงก์น้ำและเดินท่อน้ำใหม่ให้เหมาะสมและถูกต้อง รวมทั้งการจัดระเบียบการเดินท่อน้ำในอาคารไม่ให้เกิดภาพที่ไม่สวยงาม โดยย้ายตำแหน่งแทงก์น้ำไปอยู่ด้านหลังศาลาการเปรียญ เพื่อหลีกเลี่ยงทัศนียภาพที่ไม่สวยงามด้านหน้า โดยอาจตั้งอยู่ในส่วนกุฏิพระภิกษุสามเณรที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อทดแทนห้องพักด้านบนศาลาการเปรียญที่ถูกปรับปรุงให้เป็นส่วนพิพิธภัณฑ์แสดงวัตถุโบราณ

ภาพ 3-40 การปรับปรุงส่วนนิทรรศการวัตถุโบราณวัดก้ำก้อ

การปรับปรุงบริเวณวัดเก่าของชุมชนและคณะศรัทธาวัด

การปรับปรุงบริเวณวัดเก่า หลังจากการเสวนาปวงน้ำเน่ง “วัดเก่าก่อ” ได้มีการปรับปรุงรื้อถอนบริเวณส่วนซก
ล่าง และแท้งก์น้ำออก รวมถึงมีการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณรั้วและด้านหน้าศาลาการเปรียญใหม่เพื่อให้เหมาะสมต่อศาสน
สถานที่สำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-41 การปรับปรุงทาสีรั้ว และสิ่งท่ด้านหน้าวัดใหม่ รวมถึงการรื้อบอร์ดอกเพื่อติดป้ายวัดแทน

ภาพ 3-42 การย้ายบริเวณส่วนซกล่างและแท้งก์น้ำออก

ภาพ 3-43 การย้ายแท้งก์น้ำด้านหน้าและบ่อปลาออกเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ใหม่

3.4.3 กิจกรรม “รู้จักพันธุ์ไม้ สวนในบ้าน อ.บุญเลิศ”

กิจกรรม “รู้จักพันธุ์ไม้ สวนในบ้าน คุณตาบุญเลิศ” อยู่ภายใต้โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้น
ถิ่น โดยได้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 30 สิงหาคม 2554 ณ บ้านคุณตาบุญเลิศ วรรณภรณ์ ซึ่งเป็นบ้านเก่าทรงคุณค่าด้าน
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นอกจากความงามของรูปแบบบ้านแล้ว ภายในบ้านคุณตาบุญเลิศ ยังร่มรื่นเขียวชอุ่ม ด้วยพรรณไม้
ประเภทต่างๆ ทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ดอก หรือพืชผักสมุนไพรในครัว บางต้นเป็นพรรณไม้เก่าแก่ที่อยู่คู่บ้านเก่าหลังนี้มา
ตั้งแต่ก่อสร้าง โดยกิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 2) เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงประโยชน์การปลูกพรรณไม้ต่างๆในบริเวณบ้าน
- 3) เพื่อให้เยาวชนได้ฝึกการจดบันทึกและการเขียนแผนผังบริเวณ

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ได้มี อ.วีรพจน์ การคนชื่อ ซึ่งเป็นคณะทำงานโครงการฯ และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ได้เป็นผู้บรรยายให้ความรู้ทั้งด้านพรรณไม้พื้นบ้าน และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ก่อนที่จะนำกลุ่มเยาวชนฯ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 7 คน ไปยังบ้านคุณดาญเลิศ เพื่อจดบันทึกจัดทำผังพรรณไม้ และเรียนรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ภายในบ้านในประเภทต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่บ้านคุณดาญเลิศ ปลูกพืชผักสวนครัว หรือสมุนไพร เป็นส่วนใหญ่

ภาพ 3-44 อ.วีรพจน์ ได้บรรยายให้ความรู้ ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-45 บรรยากาศการเรียนรู้ส่วนในบ้านคุณดาญเลิศ

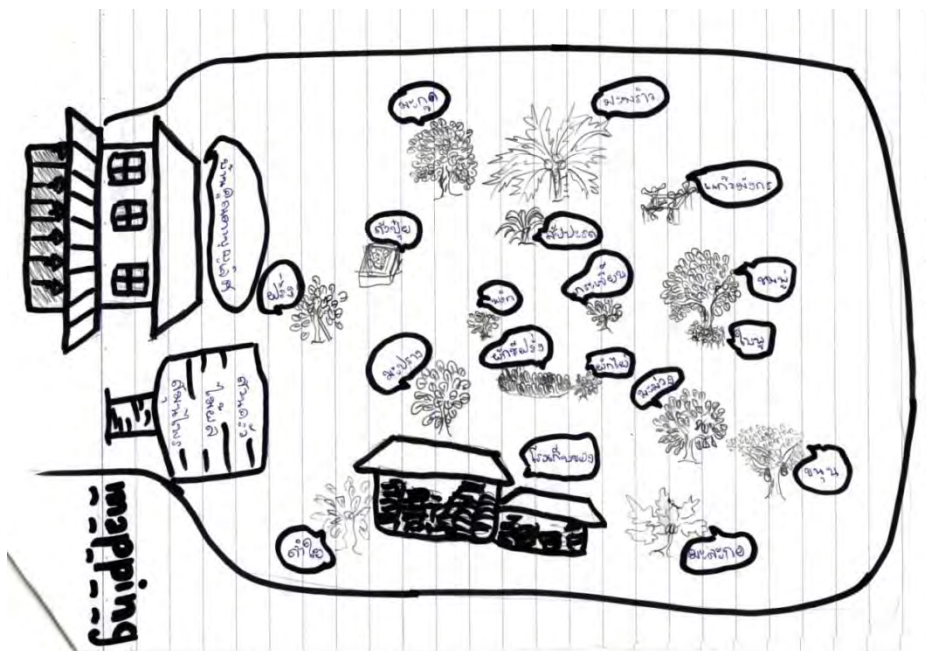
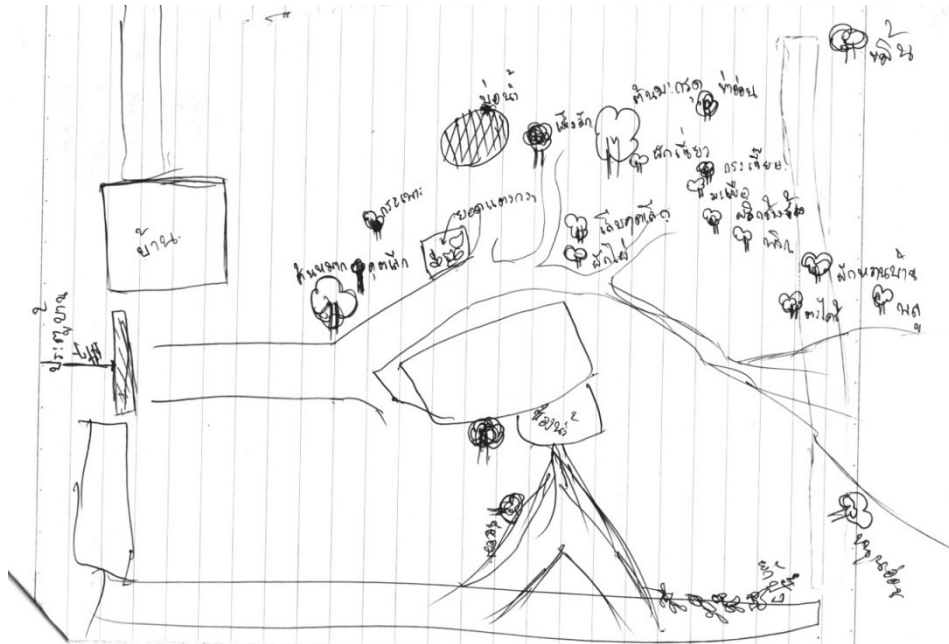
การบันทึกของกลุ่มเยาวชนฯ

บ้านคุณดาญเลิศ ได้สร้างมาแล้วหลายปี เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น ลักษณะเป็นบ้านแฝด ที่สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง หลังคาเป็นสังกะสีธรรมดา เสาบ้านมีทั้งหมด 49 ต้น บ้านหลังนี้เป็นบ้านแบบไคที่สวยงาม มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น อยู่ตรงข้าม

ธนาคารกรุงไทยตั้งอยู่ที่ถนนสิงหนาทบำรุงของเมืองแม่ฮ่องสอน หากเราเดินเข้าไปในบริเวณบ้านจะเห็นได้ว่า แน่นหนา เยิงชะอุมด้วยพรรณไม้ที่หลากหลาย ไม้ดอก พืชผักสวนครัว และสมุนไพรซึ่งคุณดาบุญเลิศไม่ต้องหาซื้อที่ตลาด เพราะสามารถหาได้ที่บ้านของคุณตาเอง

บ้านคุณดาบุญเลิศ ได้ปลูกผักสวนครัว เช่น ผักไผ่ ข่าอ่อน พริกไทย มะกรูด แมงลัก ตำลึง ผักเสี้ยว ผักหวาน ผักบุ้ง ผักเนื้ไก่ พริกขี้หนู และขมิ้นอ่อน เป็นต้น นอกจากนี้คุณตายังได้ปลูกดอกไม้ และสมุนไพร เช่น ดอกเข็มหมุด ดอกบายไม่รู้โรย ดอกดินเป็ด ดอกเข็มเหลือง ดอกกระดังงา ส่วนสมุนไพร ได้แก่ ว่านหางจระเข้ ขมิ้น ตะไคร้ กระเจี๊ยบ กระชาย เป็นต้น

ภาพ 3-46 ฟังบริเวณและพรรณไม้บ้านคุณดาบุญเลิศ

3.4.4 การปรับปรุงภูมิทัศน์โหย่งกาด ของชุมชนและกลุ่มสมาชิกโหย่งกาด

ความสำคัญของโหย่งกาด

“โหย่งกาด” ศูนย์กลางหรือสถานที่ในการจัดการประชุม และกิจกรรมของชุมชน

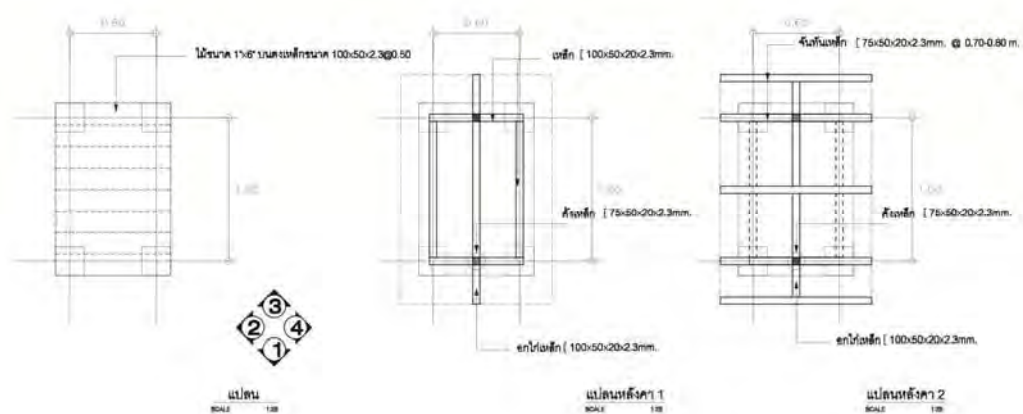
ในอดีตบริเวณโหย่งกาด เคยเป็นที่ตั้งของตลาด (กาด) ในป๊อกกาดเก่า โดย “โหย่ง” เป็นภาษาไต ที่แปลว่า สถานที่ทำการหรือศูนย์รวมกิจกรรมของชุมชน โหย่งกาดเป็นทั้งตลาดและพื้นที่พบปะ พูดคุยของคนในชุมชน หลังจากที่ตลาดถูกย้ายออกไป ชุมชนจึงรวมตัวกันจัดตั้งที่ทำการชุมชน ณ สถานที่แห่งเดิม เพื่อให้เป็นสถานที่พบปะ พูดคุยของชุมชน เช่นเดิม ปัจจุบันโหย่งกาด ถือเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญมีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน มีกิจกรรมที่หลากหลายทั้งเป็นที่พบปะ พูดคุย เป็นเวทีเสวนาขนาดเล็ก เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาชุมชน ตลอดจนเป็นสถานที่รวมตัวทำกิจกรรม การจัดเตรียมงานประเพณีต่างๆ ที่สำคัญของชุมชน มีการก่อตั้งสถานน้ำเมียง ให้ชาวบ้านทั้งหกป๊อก (6 ชุมชน) ได้มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ภายหลังโหย่งกาดยังเป็นที่ตั้งของสมาคม ชมรมต่างๆ เช่น ที่ทำการกองทุนหมู่บ้านป๊อกกาดเก่า ที่ทำการคป๊อกกาดเก่า ที่ทำการอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านป๊อกกาดเก่า ศูนย์การเรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านป๊อกกาดเก่า ที่ทำการออมทรัพย์สัจจะป๊อกกาดเก่า ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำตำบล และแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมชมรมป๊อกกาดเก่า จากการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นความสามัคคีของชุมชน ที่สอดคล้องต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการจัดการเมืองวัฒนธรรมรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ความสำคัญของโหย่งกาด นอกจากจะเป็นศูนย์กลางหรือสถานที่ในการจัดประชุม และกิจกรรมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนแล้ว ยังถือว่าเป็นเครือข่ายหนึ่งของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงบริเวณโหย่งกาดโดยมีกิจกรรมที่ได้ดำเนินการได้แก่

- 1) ป้ายโหย่งกาด ได้มีการจัดทำและติดตั้งบริเวณโหย่งกาดเรียบร้อยแล้ว
- 2) บอร์ดข่าวสาร ออกแบบเป็นที่เรียบร้อย แต่ยังไม่ได้จัดทำ
- 3) การจัดภูมิทัศน์บริเวณโหย่งกาด ดำเนินการเรียบร้อยแล้วโดยกลุ่มสมาชิกโหย่งกาด

ภาพ 3-47 ป้ายโหย่งกาด

ภาพ 3-48 บอร์ดข่าวสารบริเวณหน้าห้องยัด

ภาพ 3-49 ก่อนการจัดภูมิทัศน์บริเวณโห่่งกา

ภาพ 3-50 การจัดภูมิทัศน์บริเวณโห่่งกา

3.4.5 แนวทางการปรับปรุงกันสาดอาคาร (ร้านคิ้วท์เพรส เจ้าของคุณยายบุญจิรา)

การปรับปรุงฟื้นฟูเรือนร้านค้าย่านถนนสิงหนาทบำรุง มีเป้าหมายหลัก คือ การปรับปรุงหน้ากาอาคาร (Façade) ให้มีสภาพคงทน สวยงามแต่ยังคงรูปแบบเดิมของเขาไว้ เพื่อรักษารูปแบบทางสถาปัตยกรรม และภูมิทัศน์เมืองให้มีความกลมกลืนกับเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บ้านคุณยายบุญจิรา มีลักษณะเป็นอาคารไม้แบบเรือนร้านค้าสูง 2 ชั้น โดยชั้นล่างของอาคารเป็นพื้นที่เปิดไว้สำหรับการค้าขายและชั้นสองของอาคารเป็นที่พักอาศัย ซึ่งตั้งอยู่ติดกับทางเท้าและถนนเส้นหลัก (สิงหนาทบำรุง) โดยลักษณะด้านหน้าอาคารมีเพียงแค่ป้ายชื่อร้าน (ร้านคิ้วท์เพรส) ไม่มีชายคาหรือกันสาดคลุมทางเดิน มีเพียงแค่ผ้าใบเพื่อกันแดดลมเท่านั้น ซึ่งหากมองจากภาพรวมกับอาคารด้านข้างเคียงแล้ว บ้านคุณยายบุญจิรา มีลักษณะหน้าตาอาคารที่ต่างและแปลกออกไปจากภาพรวมอาคารในย่านถนนสิงหนาทบำรุง ดังนั้นจึงได้คัดเลือกบ้านคุณยายบุญจิราเป็นต้นแบบในการปรับปรุงด้านหน้าอาคาร (Façade)

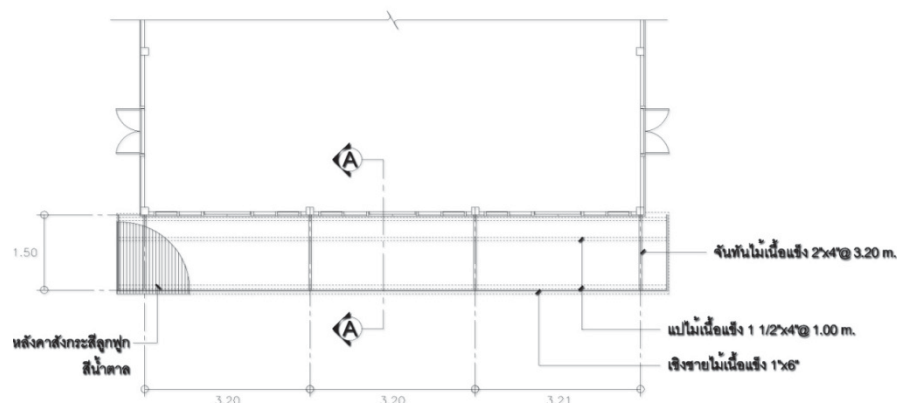
ภาพ 3-51 ลักษณะหน้าตาอาคารบ้านขุนยาบุญจิราปัจจุบันเปรียบกับในอดีต

ภาพ 3-52 ลักษณะหน้าตาอาคาร ส่วนกันสาดและหลังคาคลุมทางเดินของอาคาร โดยรอบ

แนวคิดในการปรับปรุงรูปลักษณ์อาคารในย่าน คือการปรับปรุงหน้าตาภายนอกอาคาร (Façade) ให้มีลักษณะที่กลมกลืนและไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องและแสดงลักษณะเด่นของอาคารแต่ละหลัง โดยในส่วนของบ้านขุนยาบุญจิรา มีแนวทางในการปรับปรุงคือ การสร้างกีดสาด เพื่อทดแทนป้ายร้านเดิมที่ไม่สอดคล้องกับอาคารโดยรอบ การก่อสร้างกีดสาดเพื่อกันแดดฝน ครอบคลุมทางเดินหน้าร้านเพื่อให้มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมใกล้เคียงกับด้านหน้าอาคารหลังอื่นในย่านเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่มีหลังคาหรือกันสาดคลุมทางเท้าหน้าร้าน แต่ทั้งนี้ยังคงเอกลักษณ์เดิมของอาคารไม่ให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

แบบการปรับปรุงกันสาดหน้าอาคาร

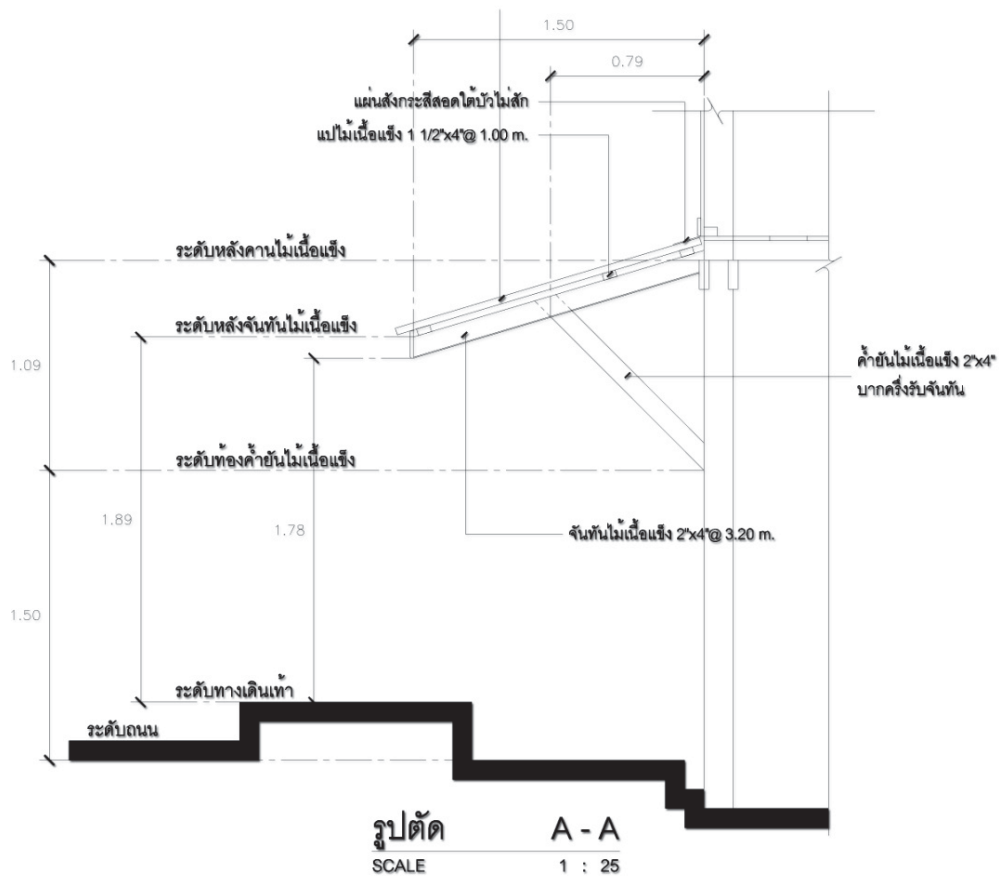
แปลนโครงสร้างหลังคากันสาด

SCALE 1 : 75

ภาพ 3-53 รายละเอียดโครงสร้างหลังคากันสาด

ภาพ 3-54 รายละเอียดรูปด้านหน้าอาคาร

ภาพ 3-55 รายละเอียดรูปตัดกันสาดอาคาร

3.4.6 ข้อมูลแบบโครงสร้าง ส่วนตกแต่งบ้านเก่า และแบบจำลอง

คณะทำงานในส่วน โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ได้มีการเก็บข้อมูลส่วนโครงสร้าง รายละเอียดส่วนตกแต่งของบ้านเก่า บนถนนสิงหนาทบำรุง โดยเฉพาะบ้านโบราณ ของอ.วัฒนา ซึ่งมีสภาพสมบูรณ์ รวมถึงยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน จึงได้จัดทำหุ่นจำลองแสดงภายในศูนย์ประสานฯ โดยมีแบบบ้าน ดังนี้

รูปด้านหน้า
SCALE 1 : 100

รูปด้านข้าง
SCALE 1 : 100

ภาพ 3-56 แบบรูปด้าน บ้านคุณบุญจิรา

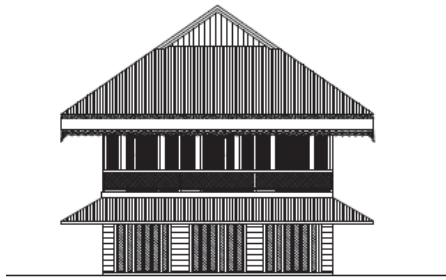

รูปด้านหน้า
SCALE 1 : 100

รูปด้านข้าง
SCALE 1 : 100

ภาพ 3-57 แบบรูปด้าน บ้านคุณบุญเลิศ

รูปด้านหน้า
SCALE 1 : 100

รูปด้านข้าง
SCALE 1 : 100

ภาพ 3-58 แบบรูปด้าน ร้านล่อ

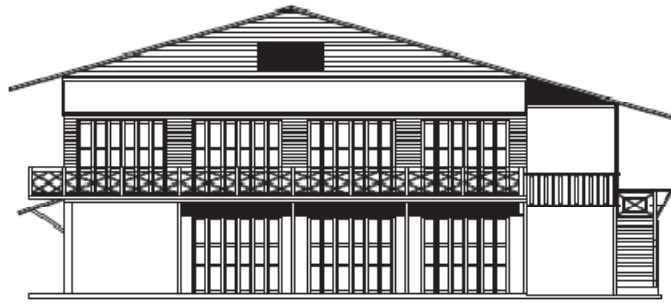
รูปด้านหน้า
SCALE 1 : 100

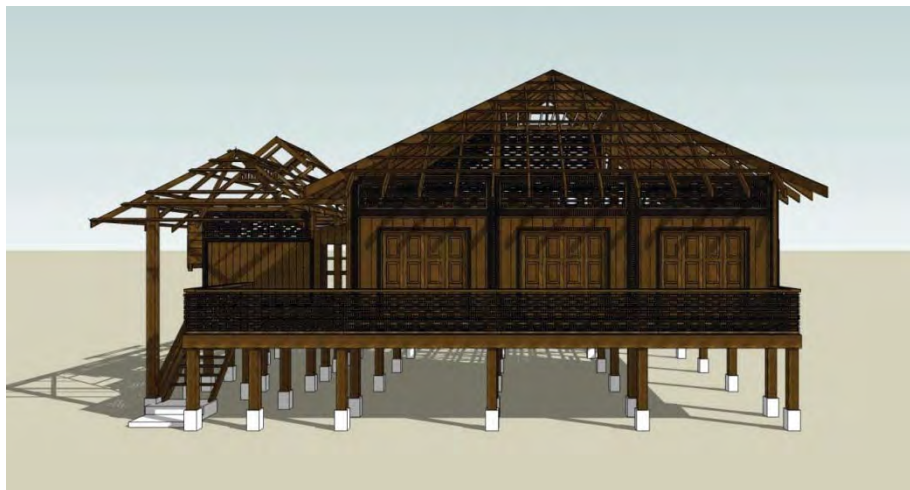
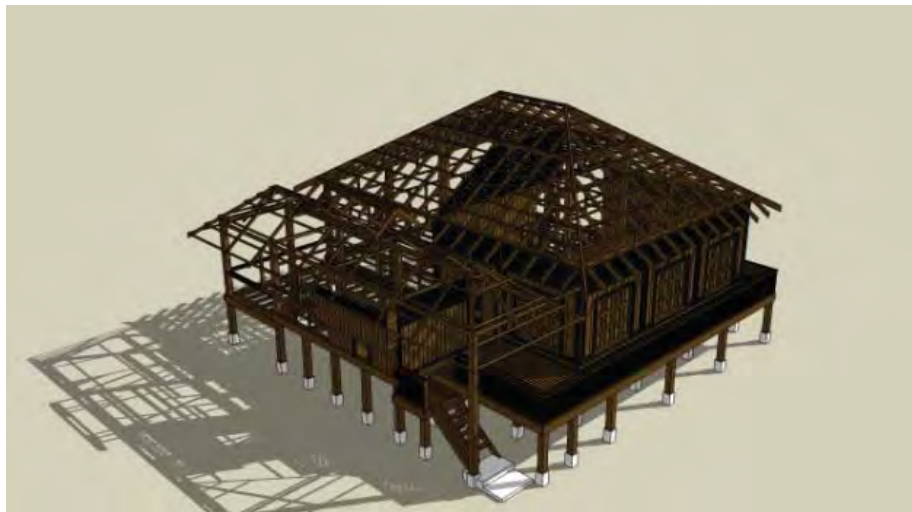
รูปด้านข้าง
SCALE 1 : 100

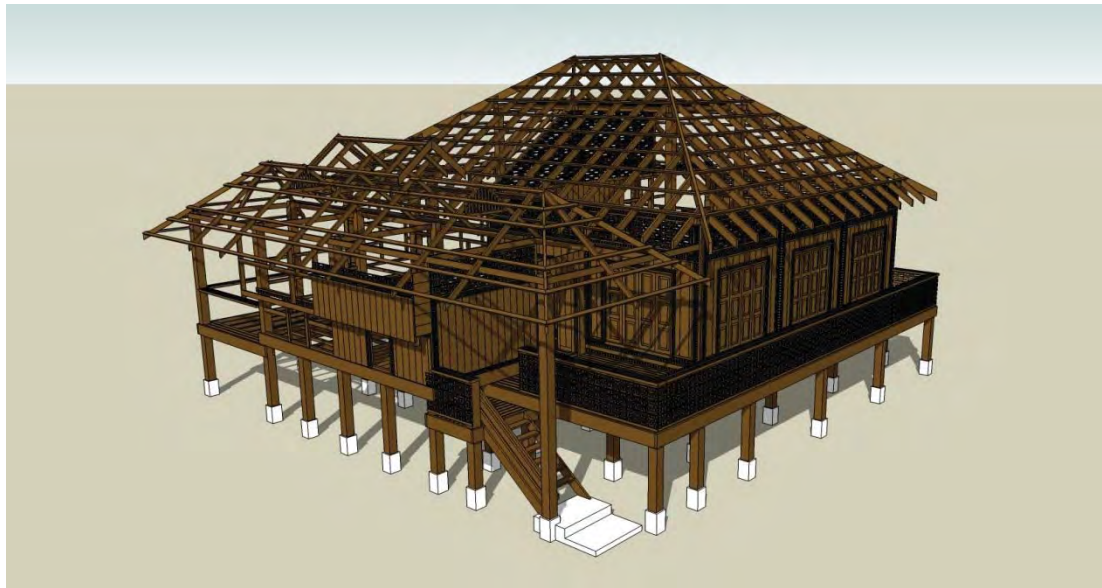
ภาพ 3-59 แบบรูปด้าน ร้านอัญมณี

ภาพ 3-60 แบบรูปด้าน ร้านเอนชายแก้ว

ภาพ 3-61 แบบรูปด้าน หุ่นจำลองบ้านโบราณ อ.วัฒนา

ภาพ 3-61 แบบรูปด้าน หุ่นจำลองบ้านโบราณ อ.วัฒนา

3.4.6 แบบปรับปรุงร้านค้าชุมชนบริเวณหอการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน (เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ)

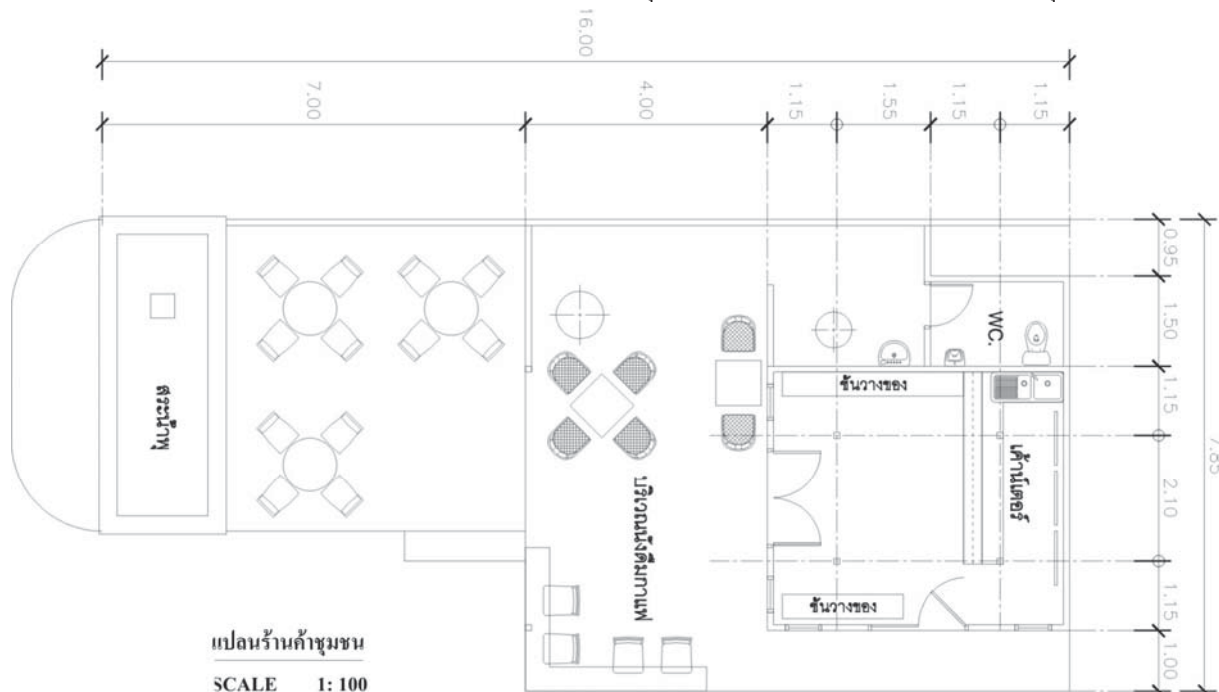
ร้านค้าชุมชนนี้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเจ้าของ ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าหอการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน ใกล้กับถนนคนเดิน เดิมเป็นร้านค้าแฟ ปัจจุบันถูกทิ้งร้าง ไม่ได้มีการใช้งานแต่อย่างใด ดังนั้นคณะทำงานและเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานฯ จึงได้เข้าไปสำรวจ รั้ววัด เพื่อนำมาออกแบบปรับปรุงใหม่ ในการจัดทำเป็นร้านค้าชุมชน เพื่อให้แต่ละชุมชนใน 6 ป๊อ ก ได้นำสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมาจัดจำหน่ายในร้านค้าชุมชนแห่งนี้ และยังเป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ โดยจะจัดให้มีส่วนนำเสนอข้อมูลของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อเชื่อมโยงกับศูนย์ประสานงานฯ ในเบื้องต้นคณะทำงานได้มีการออกแบบปรับปรุงไว้ แต่ยังไม่ได้นำมาดำเนินการแต่อย่างใด

ภาพ 3-62 ร้านค้าชุมชนเดิมก่อนการออกแบบปรับปรุงใหม่

ภาพ 3-63 การเข้าสำรวจ เก็บรายละเอียดส่วน โครงสร้างร้านค้าชุมชนของคณะทำงาน เพื่อนำมาออกแบบปรับปรุงใหม่

ภาพ 3-64 แบบแปลนและทัศนียภาพร้านค้าชุมชน

ภาพ 3-64 แบบแปลนและทัศนียภาพร้านค้าชุมชน

3.5 กิจกรรมของโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การจัดกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนอยู่ในกรอบแนวคิดในการเป็นสื่อกลางของโครงการย่อยทุกโครงการ โดยกิจกรรมการเผยแพร่โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ จะเป็นการนำเสนอภาพสะท้อนของความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน ความเป็นตัวตนที่คนในพื้นที่อาจมองข้ามสิ่งเหล่านั้น นอกจากนี้ยังได้นำเสนอกรอบแนวคิด เป้าหมายของโครงการผ่านกิจกรรมการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่กิจกรรมในโครงการย่อยจะต้องอาศัยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการดำเนินการ ดังนั้นโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ นี้จึงเปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงระหว่างคนในพื้นที่ คนภายนอก และเนื้อหาของโครงการที่ต้องการจะเผยแพร่ นอกจากนี้งานประจำปีของทางเทศบาลหรือทางจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่จัดเป็นประจำตามเทศกาลหรือปฏิทินกิจกรรมของเมือง ยังมีส่วนสำคัญในการสร้างโอกาสสำหรับกิจกรรมของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่จะทำให้อาณาประชาราษฎร์ในพื้นที่หรือนักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงความสำคัญของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้อีกวิธีหนึ่ง โดยรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ได้แก่

- สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือคอมพิวเตอร์ โปสเตอร์ คู่มือท่องเที่ยว แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โปสเตอร์สำหรับการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมหรือการเสวนาแต่ละครั้ง รายการโทรทัศน์ท้องถิ่นและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เฉพาะโครงการ
- รายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โทรทัศน์ท้องถิ่น
- เว็บไซต์
- VDO พิพิธภัณฑ์มีชีวิต (สำหรับฉายที่ศูนย์)

กิจกรรมที่ได้ดำเนินการตามกรอบการดำเนินงานโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์ฯ มีดังนี้

- กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 1 (พิพิธภัณฑ์มีชีวิต)”
- กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 2 (เทศกาลปอยสาละลัง)”
- กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 3 (เมื่อน้ำอยู่)”
- กิจกรรมการเผยแพร่ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์
- กิจกรรมการจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- กิจกรรมการประกวดภาพถ่ายหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
- สื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ และเมืองแม่ฮ่องสอน
- การจัดทำเว็บไซต์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

3.5.1 กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 1 (พิพิธภัณฑ์มีชีวิต)”

การจัดแสดงนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ครั้งที่ 1 ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 19-31 ตุลาคม 2553 ณ อาคารศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยว ได้รับรู้และเข้าใจในกระบวนการจัดการเมืองในรูปแบบ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ที่มีความสอดคล้องในด้านกระบวนการมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงทั้งทางด้านวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต สถาปัตยกรรมท้องถิ่นของเมืองในการอนุรักษ์และพัฒนาเมือง

กิจกรรมการจัดงานนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-65 กิจกรรมนิทรรศการในส่วนพื้นที่แสดงข้อมูลพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ และภาพเก่าเล่าเรื่องอดีต

ภาพ 3-66 กิจกรรมการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวของมัลลเทศก์น้อย และกิจกรรมการวาดรูปลงบนถุงผ้า

ภาพ 3-67 นิทรรศการภาพถ่ายของกลุ่มศิลปินเมืองสามหมอก โดยกลุ่มจิตรกรน้อยและดากล้องน้อยได้รับฟังการให้ความรู้จากกลุ่มศิลปิน

ภาพ 3-68 กิจกรรมนิทรรศการในส่วนพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (เป็นกิจกรรมการปั้นดินน้ำมัน สถานที่สำคัญบนแผนที่ของเมืองแม่ฮ่องสอนและพิพิธภัณฑ์มีชีวิต)

ภาพ 3-69 ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (นายกำธร ถาวรสถิต) ร่วมเป็นเกียรติชมนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และนายสุเทพ (อดีตเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) ให้สัมภาษณ์สื่อ

สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

แม่ฮ่องสอนกับพิพิธภัณฑ์มีชีวิต (Living Museum)

แม่ฮ่องสอนมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีสภาพภูมิประเทศที่สวยงาม วัฒนธรรมที่เก่าแก่และวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้อย่างใกล้ชิด โดยมีการจัดแสดงนิทรรศการในรูปแบบที่ทันสมัยและน่าสนใจ

การนิเทศนิทรรศการ

ในการสร้างนิทรรศการมีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ทีมงานได้ให้ความสำคัญกับการนำเสนอเรื่องราวของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอย่างถูกต้องและน่าสนใจ

การนิเทศนิทรรศการเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างนิทรรศการมีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อให้มั่นใจว่าเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

กรอบแนวความคิดการจัดนิทรรศการ

ในการสร้างนิทรรศการมีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ทีมงานได้ให้ความสำคัญกับการนำเสนอเรื่องราวของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอย่างถูกต้องและน่าสนใจ

กรอบแนวความคิดการจัดนิทรรศการมีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีดังนี้:

- 1. การนำเสนอเรื่องราวของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 2. การนำเสนอเรื่องราวของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 3. การนำเสนอเรื่องราวของประวัติศาสตร์และโบราณคดีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่นิทรรศการ

พื้นที่นิทรรศการมีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 10 ไร่เศษ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นโซนต่าง ๆ ดังนี้:

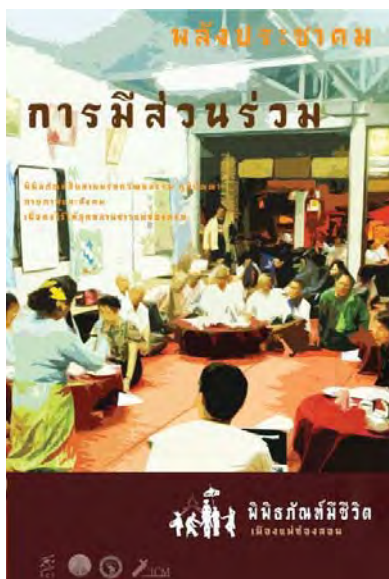
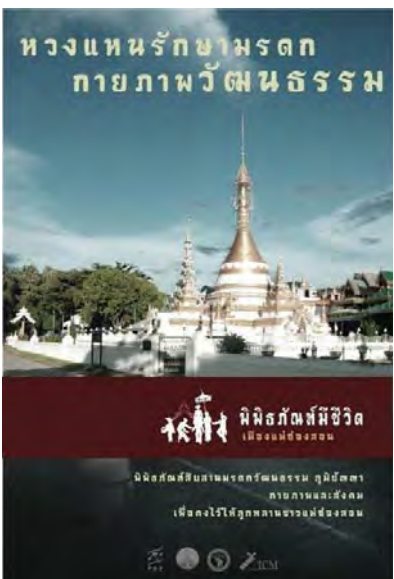
- 1. โซนนิทรรศการเรื่องราวของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 2. โซนนิทรรศการเรื่องราวของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 3. โซนนิทรรศการเรื่องราวของประวัติศาสตร์และโบราณคดีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ด้านหน้า

ด้านหลัง

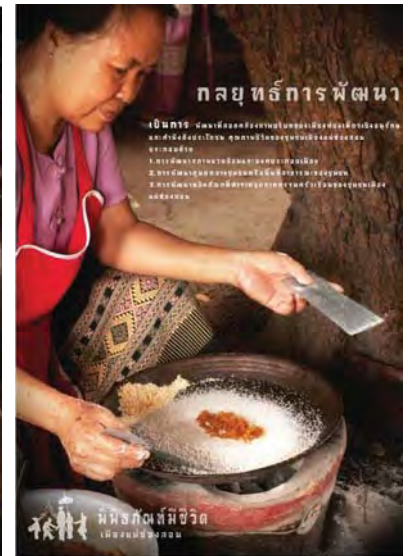
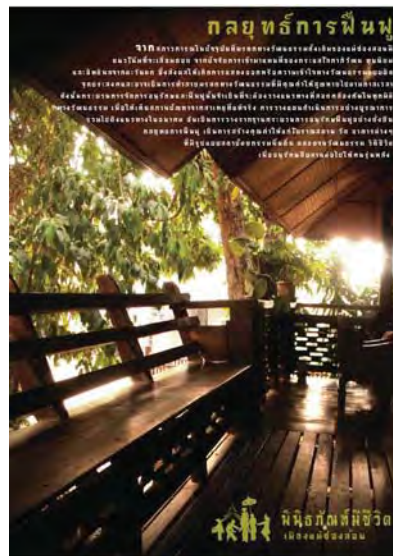
ภาพ 3-70 แผนผังประชาสัมพันธ์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

ภาพ 3-71 ป้ายสัญลักษณ์โครงการฯ เพื่อประชาสัมพันธ์ โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 1

ภาพ 3-72 ไลน์ศิลปะประชาสัมพันธ์โครงการฯ แสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 2

ภาพ 3-72 ไวนิลประชาสัมพันธ์โครงการฯ แสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 2 (ต่อ)

ภาพ 3-73 ป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า ชุดที่ 1

3.5.2 กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 2 (เทศกาลปอยสา้างลอง)”

การจัดแสดงนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุดที่ 2 จะมีการจัดเตรียมในวันที่ 4 เมษายน 2554 ณ อาคารศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

- ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอน ได้เข้ามาใช้พื้นที่ศูนย์ประสานฯ ในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งในด้านการจัดประชุม เสวนา กิจกรรมเกี่ยวกับงานแสดง เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับพักผ่อน พบปะพูดคุย หรือเป็นจุดนัดพบ ซึ่งมีนัยยะสำคัญ คือ สร้างพื้นที่กลางสำหรับชุมชน ให้มีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ ทั้งสถานการณ์ในปัจจุบัน

3-70

รายงานฉบับสมบูรณ์

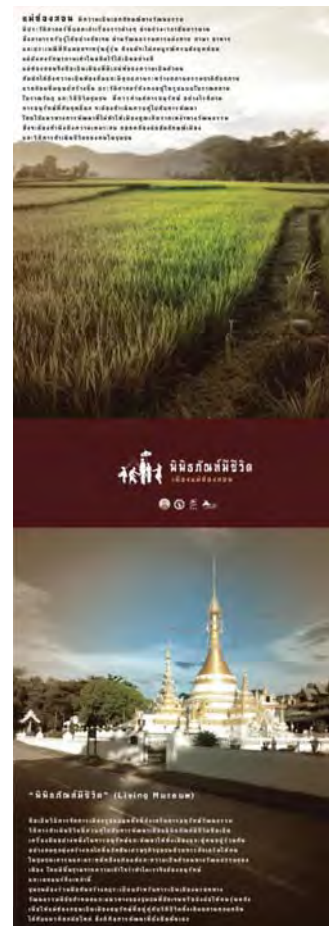
เป็นประเด็นที่น่าสนใจ หรือ ปัญหาของเมืองที่ควรร่วมกันหาแนวทางแก้ไข เป็นพื้นที่กลางที่ลดความขัดแย้งของชุมชน โดยมีกิจกรรมแรกที่จะดำเนินการในครั้งนี คือ การประกวดภาพถ่าย ในหัวข้อที่เกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเมืองได้เข้าใจในบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ เพิ่มมากขึ้น

- เนื่องจากในระหว่างวันที่ 4-7 เมษายน 2554 เมืองแม่ฮ่องสอนมีเทศกาลงานปอยส่างลอง ดังนั้นจึงมีการนำเสนอข้อมูลของประเพณีปอยส่างลองประกอบกิจกรรมของงาน เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกได้ทราบประวัติความเป็นมา เรื่องราวของประเพณีปอยส่างลอง

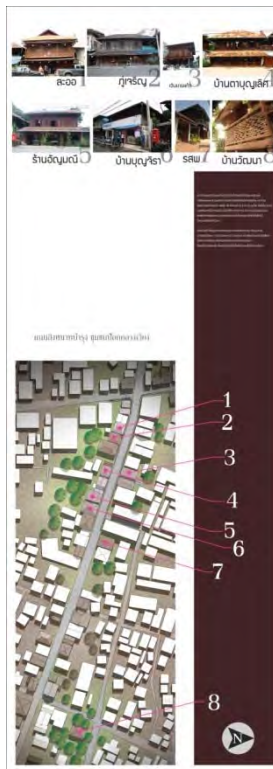
สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการจัดนิทรรศการ “เทศกาลปอยส่างลอง”

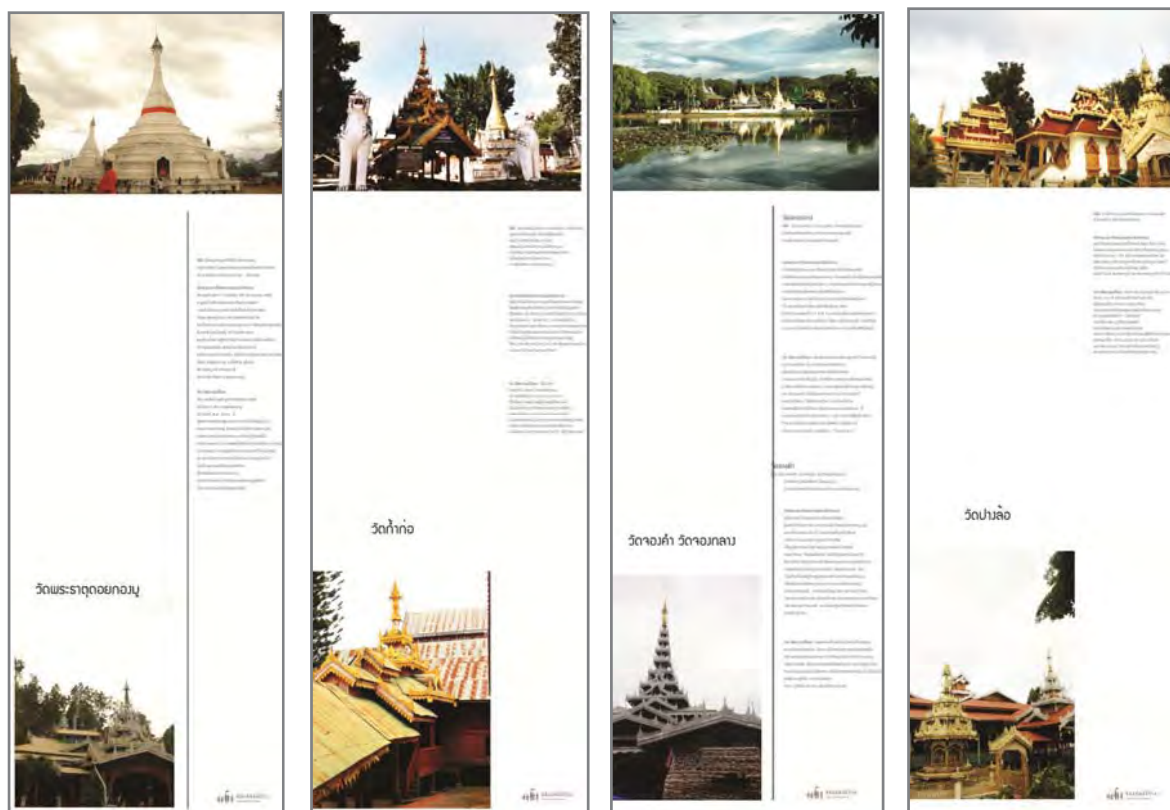
ภาพ 3-74 แผ่นแสดงข้อมูลปอยส่างลอง

ภาพ 3-75 แผ่นแสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 3

ภาพ 3-76 ป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า ชุดที่ 2

ภาพ 3-77 ป้ายแสดงข้อมูลวัดในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-78 การจัดวางป้ายแสดงข้อมูลต่างๆ ในนิทรรศการ “ปอยส่างลอง” ณ ศูนย์ประสานงานฯ

3.5.3 กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ครั้งที่ 3 (เมืองน่าอยู่)

การจัดกิจกรรมนิทรรศการ “เมืองน่าอยู่” อยู่ภายใต้โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โครงการการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และโครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งจากการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยอย่างใด” การจัดงานครั้งนี้ จึงเป็นโอกาสที่จะนำเสนอกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยอย่างใด” เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของชุมชนฯ และผู้ประกอบการร้านอาหารไทยขนาดย่อม รวมถึงเอกลักษณ์ด้านอาหาร วิถีการกินของคนไต แก่คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว คนต่างถิ่น

นิทรรศการ “เมืองน่าอยู่” ได้ถูกจัดขึ้นเนื่องในงานฉลองพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (เทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม ระดับประเทศ) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมร่วมกับสมาคมสันติบาตรเทศบาลแห่งประเทศไทยและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย จัดโครงการประเมินเทศบาลเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ประจำปี 2552 เพื่อส่งเสริมแนวคิดและหลักการ เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งผลการประเมินเทศบาลขนาดกลาง รางวัลชนะเลิศได้แก่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน สำหรับเกณฑ์การประเมินจากการเมืองที่คนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เป็นเมืองที่มีการเรียนรู้ และมีการบริหารจัดการที่ดี

ดังนั้นจากการที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับรางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม ระดับประเทศ ประจำปี 2552 โดยได้มีพิธีมอบรางวัลในวันที่ 7 มีนาคม 2554 ไปแล้วนั้น เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและเผยแพร่ให้แก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่ได้รับรู้และร่วมภาคภูมิใจกับรางวัล รวมถึงสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในคุณค่าทรัพยากรของเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมืองแม่ฮ่องสอน เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จึงจะมีการจัดงานสมโภชเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้น ในวันที่ 10 มิถุนายน 2554 บริเวณถนนสิงหนาทบำรุง ซึ่งศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) เป็นสถานที่สำหรับจัดนิทรรศการของงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่โครงการฯ จะได้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ โดยการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของโครงการฯ ในบางส่วนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ให้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวได้รับทราบถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของกลุ่ม “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- 2) เพื่อเผยแพร่กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”
- 3) เพื่อจัดแสดงภาพเก่าและการบอกเล่าเรื่องราวผ่านการเขียนบรรยายจากคนเมืองแม่ฮ่องสอน
- 4) เพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
- 5) เพื่อส่งเสริม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์รางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม

ภาพ 3-79 บรรยายการเตรียมงานของคณะทำงานและกลุ่มเยาวชนฯ

ประเด็นการจัดแสดงนิทรรศการ

- 1) นิทรรศการ “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์” นำเสนอการจัดแสดงผลงานที่ผ่านมาของกลุ่มเยาวชนฯ ได้แก่ การอบรมกลุ่มตากล้องน้อย จิตรกรน้อย เยาวชนนาฏศิลป์ มัคคุเทศก์น้อย เยาวชนไอที เยาวชนดนตรี นักสืบน้อยและนักเขียนน้อย และกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

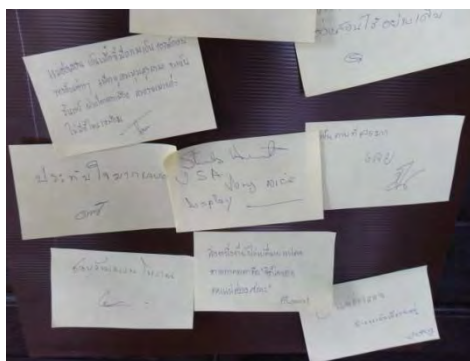
ภาพ 3-80 นิทรรศการในส่วน “เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์”

ภาพ 3-81 ป้ายแสดงข้อมูลกิจกรรมกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- 2) นิทรรศการ “อาหารอร่อย อย่างใด” เพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน หรืออาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน โดยผ่านการนำเสนอกิจกรรม “สืบค้น อาหารอร่อยแบบใด” โดยได้นำร้านอาหารใดที่กลุ่มชุมชนฯ ได้ไปสัมภาษณ์ นำมาออกร้าน และบริการอาหารฟรี แต่มีเงื่อนไข คือการให้ผู้เข้าชมได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยการเชิญชวนให้ไปชมภาพเก่า แล้วเขียนบรรยายความรู้สึกจากภาพที่รู้จัก จากนั้นจึงรับคู่มือมาแลกอาหาร นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมตามหาร้านใด ตามแผนที่ “ตามรอยอืมอร่อยกับอาหารใด” ซึ่งหากตามหาร้านใด ครบตามแผนที่ที่ได้กำหนดไว้ โดยติดสติ๊กเกอร์ครบทุกร้าน ก็สามารถนำมาแลกชุดโปสการ์ดที่ระลึกจากโครงการฯ ได้

ภาพ 3-82 การเขียนบรรยายภาพเก่าแลกกับคู่มือทานอาหารฟรี

ภาพ 3-83 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารใด ในกิจกรรมนิทรรศการ “สืบค้น อาหารอร่อย อย่างใด”

ภาพ 3-84 การออกร้านหัดจักกายมน จากกิจกรรม “สืบค้น อาหารอร่อย อย่างใด”

โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไต”

ชุดโปสการ์ดที่ระลึก

ภาพ 3-85 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไต” และชุดโปสการ์ดที่ระลึก

ภาพ 3-86 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารใด

ร้านข้าวซอยบ้านบุญ

ร้านข้าวซอยบ้านบุญ เป็นร้านข้าวซอยที่ขึ้นชื่อในอำเภอแม่ฮ่องสอน มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยร้านนี้เปิดบริการมาตั้งแต่ปี 2538 และยังคง坚持ใช้สูตรและรสชาติแบบดั้งเดิมของแม่ฮ่องสอน ข้าวซอยบ้านบุญมีรสชาติอร่อยและถูกปากคนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

ร้านข้าวซอยบ้านบุญมีเมนูอาหารที่หลากหลาย เช่น ข้าวซอยไก่ ข้าวซอยหมู ข้าวซอยวัว และข้าวซอยปลา นอกจากนี้ยังมีเมนูอาหารพื้นบ้านอื่นๆ อีกมากมาย

ร้านข้าวซอยบ้านบุญตั้งอยู่ที่ถนนแม่ฮ่องสอน-เชียงใหม่ ตำบลบ้านบุญ อำเภอแม่ฮ่องสอน

ร้านป่าแป๋อฮังเล

ร้านป่าแป๋อฮังเล เป็นร้านอาหารที่ขึ้นชื่อในอำเภอแม่ฮ่องสอน มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยร้านนี้เปิดบริการมาตั้งแต่ปี 2538 และยังคง坚持ใช้สูตรและรสชาติแบบดั้งเดิมของแม่ฮ่องสอน

ร้านป่าแป๋อฮังเลมีเมนูอาหารที่หลากหลาย เช่น ข้าวซอยไก่ ข้าวซอยหมู ข้าวซอยวัว และข้าวซอยปลา นอกจากนี้ยังมีเมนูอาหารพื้นบ้านอื่นๆ อีกมากมาย

ร้านป่าแป๋อฮังเลตั้งอยู่ที่ถนนแม่ฮ่องสอน-เชียงใหม่ ตำบลบ้านบุญ อำเภอแม่ฮ่องสอน

ร้านอาหารไต่ป่าศรีบัว

ร้านอาหารไต่ป่าศรีบัว เป็นร้านอาหารที่ขึ้นชื่อในอำเภอแม่ฮ่องสอน มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยร้านนี้เปิดบริการมาตั้งแต่ปี 2538 และยังคง坚持ใช้สูตรและรสชาติแบบดั้งเดิมของแม่ฮ่องสอน

ร้านอาหารไต่ป่าศรีบัวมีเมนูอาหารที่หลากหลาย เช่น ข้าวซอยไก่ ข้าวซอยหมู ข้าวซอยวัว และข้าวซอยปลา นอกจากนี้ยังมีเมนูอาหารพื้นบ้านอื่นๆ อีกมากมาย

ร้านอาหารไต่ป่าศรีบัวตั้งอยู่ที่ถนนแม่ฮ่องสอน-เชียงใหม่ ตำบลบ้านบุญ อำเภอแม่ฮ่องสอน

ร้านหั่วเสี้ยนหน้คกปากคน

ร้านหั่วเสี้ยนหน้คกปากคน เป็นร้านอาหารที่ขึ้นชื่อในอำเภอแม่ฮ่องสอน มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยร้านนี้เปิดบริการมาตั้งแต่ปี 2538 และยังคง坚持ใช้สูตรและรสชาติแบบดั้งเดิมของแม่ฮ่องสอน

ร้านหั่วเสี้ยนหน้คกปากคนมีเมนูอาหารที่หลากหลาย เช่น ข้าวซอยไก่ ข้าวซอยหมู ข้าวซอยวัว และข้าวซอยปลา นอกจากนี้ยังมีเมนูอาหารพื้นบ้านอื่นๆ อีกมากมาย

ร้านหั่วเสี้ยนหน้คกปากคนตั้งอยู่ที่ถนนแม่ฮ่องสอน-เชียงใหม่ ตำบลบ้านบุญ อำเภอแม่ฮ่องสอน

ร้านเห็ดจอกยายมัน

ร้านเห็ดจอกยายมัน เป็นร้านอาหารที่ขึ้นชื่อในอำเภอแม่ฮ่องสอน มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยร้านนี้เปิดบริการมาตั้งแต่ปี 2538 และยังคง坚持ใช้สูตรและรสชาติแบบดั้งเดิมของแม่ฮ่องสอน

ร้านเห็ดจอกยายมันมีเมนูอาหารที่หลากหลาย เช่น ข้าวซอยไก่ ข้าวซอยหมู ข้าวซอยวัว และข้าวซอยปลา นอกจากนี้ยังมีเมนูอาหารพื้นบ้านอื่นๆ อีกมากมาย

ร้านเห็ดจอกยายมันตั้งอยู่ที่ถนนแม่ฮ่องสอน-เชียงใหม่ ตำบลบ้านบุญ อำเภอแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-86 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต่

- 3) นิทรรศการปอยสา่งลอง วัด และบ้านเก่า (ชุดเดิม) ในส่วนนี้มีกลุ่มมัคคุเทศก์น้อยร่วมกิจกรรมอธิบาย ให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจ มีจุดประสงค์ คือ ให้กลุ่มมัคคุเทศก์น้อยได้มีโอกาสในการฝึกการปฏิบัติภาคสนาม

ภาพ 3-87 การทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยให้ข้อมูลแก่ผู้เยี่ยมชม

- 4) กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน” เป็นกิจกรรมสำหรับเด็ก ร่วมกันวาดรูป ระบายสี สถานที่ต่างๆ ที่มีความสำคัญของเมือง ซึ่งเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ น่าเที่ยว เป็นพื้นที่ที่ให้ความสุข ความประทับใจ ในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อต่อยอดความเป็นเมืองน่าอยู่ ความน่าอยู่ของเมืองคือสิ่งที่เด็กๆ ร่วมกันวาดเขียนลงในแผนที่ ที่เป็นสื่อกลางให้กับแม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างแท้จริง

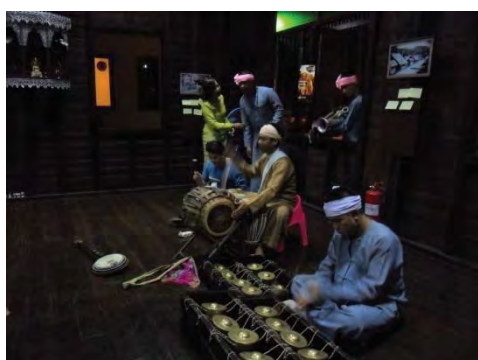

ภาพ 3-88 กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการร่วมวาดเขียนใน กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน”

ภาพ 3-89 กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการร่วมวาดเขียนใน กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน”

- 5) ส่วนการแสดงดนตรีไต จากการเข้าร่วมของกลุ่มวงดนตรีไต

ภาพ 3-90 การแสดงดนตรีไต วง คอ ยอ ฮอรัน

- 6) นิทรรศการ “ภาพเก่าเล่าความหลัง” มีจุดประสงค์ คือ ต้องการจัดกิจกรรมที่สามารถเล่าเรื่องในอดีต โดยให้ภาพถ่ายในอดีตหรือภาพเก่าเป็นตัวกลาง ผ่านการอธิบาย เล่าเรื่องราวภาพเก่า ด้วยการเขียนบอกเล่าจากคนเมืองแม่ฮ่องสอน นักท่องเที่ยวหรือคนที่ทราบข้อมูลจากภาพ โดยมีการเขียนบอกเล่า ดังนี้

	- ทวดใครเนีย !! - ทวดเราเอง !! - เครื่องบินในอดีตกับปัจจุบันไม่ต่างกันเลย Maehongson Can fly - ถือเป็นการพัฒนาการทางการคมนาคมที่มีการคมนาคมทางอากาศ - ถึงแม้ว่าแม่ฮ่องสอนจะอยู่ห่างไกล มาลำบาก แต่แม่ฮ่องสอนก็เครื่องบินมาแต่อดีต ราคาเครื่องบินเมื่อ 80 ปีก่อนแค่ 300 กว่าบาทเอง - โอ้ะ - ที่แม่ฮ่องสอนเป็นที่สวยงาม - เครื่องบินสมัยก่อนๆ ดูใหญ่มาก อยากลองนั่ง
	- จากการคาดเดาของแม่คิดว่าคงเป็นตำรวจสายตรวจในอดีตแน่นอน สมัยก่อนคงเหนื่อย - ในอดีตตำรวจสายตรวจใช้จักรยานด้วยเท่ครับ ด้านหลังที่เห็นทางขวา ไซ้สาลากกลางน้ำหน้าวัดจองคำสมัยครับ ใครทราบช่วยบอกที - หล่อจ้ะนายตำรวจ - ผมว่าน่าจะเป็นทหารญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกนะครับ ดูหน้าตาแล้วออกแนวญี่ปุ่นมากๆ - เท่ๆ โคตร เหมือน ธมินทร์ ไพรวลี ในเพชรพระอุมาเลย - น่าจะเป็นอยากรู้แน่แหละครับ - หล่อกว่าตำรวจสมัยนี้เสียอีก ทำไมไม่แต่งแบบนี้กันบ้างนะ น่ารักคือออก
	- การรับเสด็จของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ร.9 - แม่ฮ่องสอนเป็นที่ที่น่าอยู่ที่สุด - อยากให้มีคำบรรยาย เกี่ยวกับภาพ บรรยายเพิ่มเติมด้วย - ขอชื่นชมผู้ที่อนุรักษ์ภาพนี้ไว้ จากชาวแม่ฮ่องสอน

	- ไม่แน่ใจว่าเป็นถนนสิงหนาทบำรุงมัธยม เพราะเห็นมีอาคารไม้สองชั้น ยังเห็นสะพานข้ามร่องน้ำหน้าบ้านทุกบ้านอยู่เลยครับ - น่าจะบอกสถานที่ภาพถ่ายแต่ละภาพว่า อดีตที่ไหน ปัจจุบันที่ไหน แต่ก็ภูมิใจมากที่มีภาพเก่าๆ ให้เห็น ขอให้รักษาพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ไว้นานๆ นะคะ
	- อยากจะย้อนอดีตกลับไปดูสิ่งเก่าๆ ที่เป็นมรดกของเมืองแม่ฮ่องสอน - อาคารดังกล่าวน่าจะเป็นศาลากลางหนองจองคำ หน้าวัดจองคำของกลาง ไม่ทราบปีที่ถ่าย ปัจจุบันอาคารดังกล่าวหายไป (ไม่ทราบชื่อเมื่อใด) และไม่ทราบว่าอาคารดังกล่าวมีไว้ทำอะไร - ศาลาวัดจองคำในอดีต - สวยมากๆ เลยค่ะ - บ้านหลังนี้มีมรดกขลัง เป็นคนต่างจังหวัดเลยไม่รู้ว่าเป็นสถานที่อะไร แต่ดูแล้วมีความน่าอยู่ และเงียบสงบนะ - บ้านที่น่าอยู่ ท่ามกลางธรรมชาติ - สวยน่าทึ่งมาก
	- อยากให้ศาลานี้เหมือนเดิม - หน้ากลัว - ประทับใจในดนตรีและรูปเก่า กินอาหารไทยใหญ่
	- เกิดไม่ทันใช้ศาลากลางจองคำ - ไข่แล้วครับ ที่นี้คือหนองจองคำ เมื่อก่อนเป็นที่สำหรับแม่ชีนอนวัด ในวันพระครับ ขยายเลยเล่าให้ฟัง - หนองจองคำให้ความรู้สึก นี่คือ “แม่ฮ่องสอน” ของจริง - เป็นภาพที่เป็นธรรมชาติมาก ตอนนี้อายุไม่ได้แล้ว - 55+ หนูรู้ว่ารูปนี้เป็นที่ไหน? คือที่หนองจองคำนั่นเอง หนูสังเกตที่หนองน้ำไง เพราะมีที่เดียวในแม่ฮ่องสอน 55+ ง่ายนิดเดียว ใครรู้อะไรเพิ่มเติมก็เขียนก่อนนะ - ชอบที่หนองมาก เพราะชอบไปนั่งเล่นอยู่บ่อยๆ ที่ตรงนั้นจากในสมัยก่อนถึงตอนนี้ ต่างกันตรงที่ คนชอบมานั่งเล่นกัน อีกอย่างมีหนองที่เดียวในแม่ฮ่องสอน

	- น้ำปายใช้ไหมคะ - นั่งเรือหางยาว ซึ่งแล่นไปตามแม่น้ำปาย อยากให้บรรยากาศเก่าๆ แบบนี้ ดูเป็นธรรมชาติ นักท่องเที่ยวอยากเห็นบรรยากาศเดิมเดิม - ไม่ทราบว่าเป็นประเพณีใครรับ หรือว่าเป็นการแข่งขันเรือในหนองจองคำ ใครทราบช่วยตอบที
	- ถนนสิงหนาทบำรุงในอดีตกาล - น้าอยู่จ้ง - เรียบง่าย ชีวิตสงบ - เป็นอาคารร้านค้า หันหลังคาไปทางเดียวกับถนน หลังคาไม่ทราบแน่ชัดว่าใช้วัสดุใด อาคารนิยมทำเป็นชั้นเดียว ที่น่าสนใจคือ ในภาพยังสังเกตเห็นแนวร่องน้ำหน้าบ้านซึ่งมีอยู่ในอดีต
	- ไม่ใช่คนที่นี้ แต่รูปนี้คงเป็นรูปการทำถนนสมัยก่อนมั้ง อ้อ หาได้ยาก - ชอบรูปนี้มากค่ะ แต่ไม่รู้ช่างกำลังทำอะไรอยู่นะ หนูอยากรู้จะบอกให้ - นำสงสารช้างจ้ง - อาชีพดั้งเดิม - คงเป็นการทำถนนครับ ที่เห็นคือรถคนหลังช้าง แต่ไม่ทราบว่าวัสดุที่ใช้ทำถนนเมื่อก่อนคืออะไรครับ
	- ดูไม่ออกจริงๆ ตอนนี้คงเปลี่ยนไปเยอะมากแล้ว แต่ชอบรูปนี้ค่ะ ที่เดียวในโลกเลยแหละ รักนะ แม่ฮ่องสอน - เคยมา ปอยส่างลอง เพิ่งเคยเห็นเทศกาลนี้ในอดีต ดงงามมากเลยนะค่ะ - แม่ฮ่องสอนแดนไกลความเจริญทางวัตถุ แต่ไม่เคยไกลจากศาสนา วัฒนธรรมที่ดีงาม ความสบาย ร่วมใจของผองเราชาวไต คงจะเป็นภาพเหตุการณ์ราวปี 2500 - อยากให้ปอยส่างลองแม่ฮ่องสอน ย้อนยุค อย่างรูปนี้ครับ - ภาพนี้อาจหาได้จากชนบทในปัจจุบัน แต่อยากให้อนุรักษ์ไว้นานๆ คุณภาพแล้วรู้สึกภูมิใจและชื่นใจด้วย

	- จากภาพน่าจะเป็นประเพณีงานบวช แต่ใช้รถยนต์เป็นพาหนะ ถนนดังกล่าวไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นถนนเส้นใด แต่ที่น่าสนใจคือการแต่งกายของผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นสีขาวเหมือนกันหมด (ชุดไตสีขาว) - วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ ให้คู่สังคมไทยตลอดไป - สวยมาก ไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน - เอ สงสัย เราคงอยู่ในภาพ - สวยงามมากมาย ขอบคุณที่อนุรักษ์ไว้
	- ความงามในอดีต กับวิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอน - เป็นภาพที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน อยากเกิดมาเห็นภาพนี้จึงเลยเสียดายที่เกิดเข้าไป สวยมากๆ ค่ะ - พระธาตุคอกงมูในมูมอดิด ที่ดินไม้เยอะกว่าบ้าน ตามถนนไม่มีรถวิ่ง อยากให้เหมือนเดิม - อยากให้ชาวแม่ฮ่องสอน ช่วยกันปลูกต้นไม้และ ดูแลต้นไม้ที่มีค่ามากๆ (ไม่มีที่ไหนสู้ไค้ณะ) ให้เด็กบ้านเราด้วยจ้า - ทราบว่าเมื่อก่อนพระธาตุคอกงมู มีถ้ำเอาไว้เก็บของใช้ของวัด ปัจจุบันไม่ทราบว่าอยู่บริเวณใดครับ - รูปนี้หาดูยากมาก อยากย้อนเวลาไปและอยากให้แม่ฮ่องสอนปัจจุบันเหมือนในอดีต เพราะเปลี่ยนแปลงไปมาก - เมืองแม่ฮ่องสอนที่น่าอยู่ อยู่ในใจเราตลอดไป - เป็นภาพที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน เปลี่ยนไปเยอะ แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์อยู่ - แม่ฮ่องสอนเป็นหนึ่งจังหวัดที่มีประเพณีและสิ่งแวดล้อม - วิถีดินไม้เยอะมาก ถ้าภาพสีต้องเขียวขจี สวยมากแน่ๆ ค่ะอยากให้เหมือนเดิมจัง ช่วยกันปลูกต้นไม้จะคะ - อยากเกิดเป็นคนแม่ฮ่องสอนประมาณ 50 ปีที่แล้วจัง - สวย ชอบ เพราะรูป ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน - ประทับใจมากค่ะ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่ฮ่องสอน - วันนี้ได้เดินทางมาเที่ยวแม่ฮ่องสอน ได้มาชมประเพณีเก่าๆ ดีมากค่ะ - เป็นภาพที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน เปลี่ยนไปเยอะ แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์อยู่ ชอบค่ะ

- สวยมากๆ จ๊ะ
- มีบ้านเราด้วย
- เป็นภาพเก่าสมัยก่อนของ “เมือง” แม่ฮ่องสอน
- So Good
- เป็นภาพของความเป็นชุมชนที่มีมายาวนาน และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ไว้ได้ น่าชื่นชมครับ
- เห็นรันเวย์สนามบินชัดเจนเลย ทำให้รู้ว่าแม่ฮ่องสอนมีเครื่องบินเข้าถึง นานมากแล้ว
- ชอบเรือนโบราณ และการแสดงพื้นเมือง
- อยากให้คงความเป็นแม่ฮ่องสอนไว้อย่างเดิม
- แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านต่างๆ เพื่อดูภาพมุมสูงลงมา จะเห็นรันเวย์ผ่านใจกลางเมือง สวยงามมากค่ะ ไม่มีที่ไหนเหมือน
- เป็นภาพที่สวยงามเลย
- Very nice
- ประทับใจมากเลยค่ะ
- ชอบวัฒนธรรมโบราณ
- สิ่งหนึ่งที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา คือ จิตใจของคนแม่ฮ่องสอน
- แม่ฮ่องสอน บ้านของฉันเมืองน่าอยู่

ภาพ 3-91 ภาพในอดีตเมืองแม่ฮ่องสอน

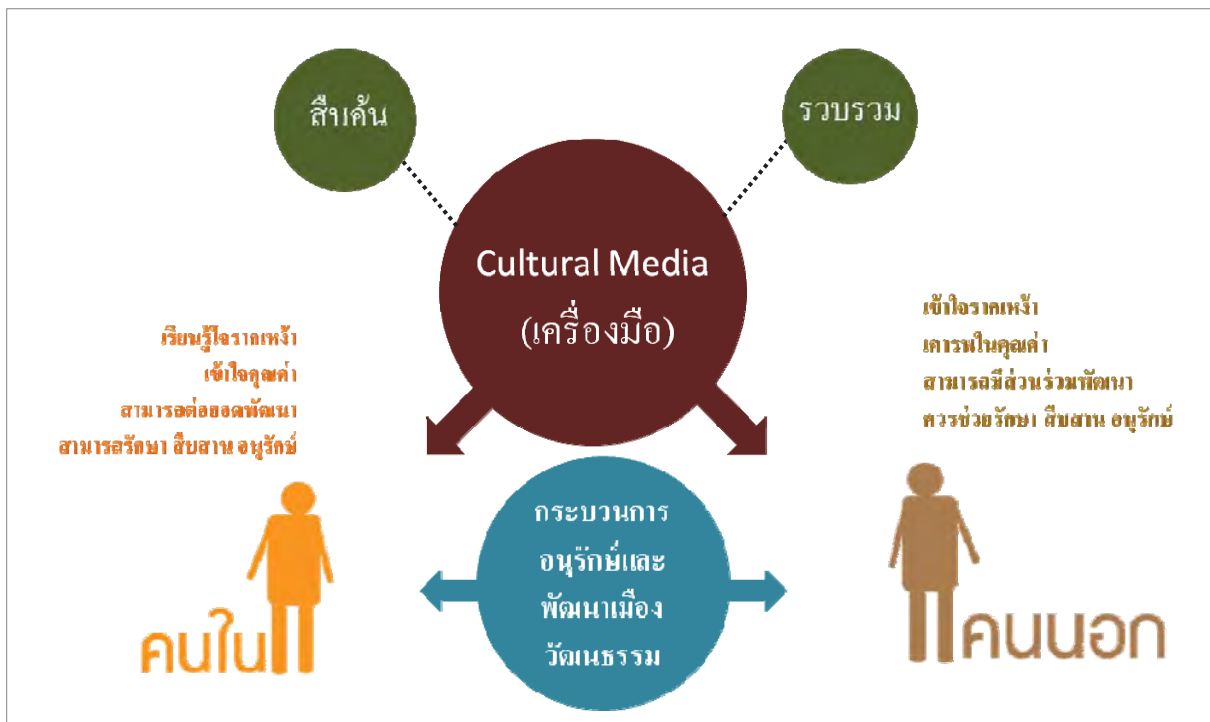
ภาพ 3-92 บรรยายภาพบริเวณนิทรรศการ “ภาพเก่าเล่าความหลัง”

3.5.4 กิจกรรมการเผยแพร่ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ครั้งที่ 2

งานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ครั้งที่ 2 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14-15 มกราคม 2554 ณ ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (www.nectec.or.th) การจัดได้มีเป้าหมายมีหลักคือช่วยสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้ให้จังหวัด แม่ฮ่องสอน โดยมีจุดประสงค์คือ การสร้างคน สร้างงาน และสร้างเครือข่าย

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้มีส่วนร่วม คือ การบรรยายในหัวข้อ ไอซีทีเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม โดย ดร.พทย์รัตน์ ภาสน์พิพัฒนกุล ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ระบบไอซีที หรือ เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์วัฒนธรรม โดยโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการย่อย คือ โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนอยู่แล้ว ดังนั้นจึงได้เข้าร่วมการจัดแสดงนิทรรศการ ได้นำเสนอเกี่ยวกับการใช้สื่อทุกประเภทที่สร้างสรรค์จากเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์หรือคอมพิวเตอร์ ในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การเผยแพร่ครอบคลุมและมีความทันสมัยสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว

แผนภูมิ 3-5 แนวคิดการนำเสนอ หัวข้อ “ไอซีทีเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม”

ภาพ 3-93 การจัดนิทรรศ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” การเผยแพร่ในงานงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ครั้งที่ 2

3.5.5 กิจกรรมการจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

กิจกรรมการจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในเมืองแม่ฮ่องสอนเกิดความรักและหวงแหน ในวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด คนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจในบทบาทของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งการเสนอแนวคิด ลงมือปฏิบัติร่วมกัน และสนับสนุนให้แม่ฮ่องสอนคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างยั่งยืนสู่คนรุ่นหลังสืบไป โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ คนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอน อายุระหว่าง 15-60 ปี นำเสนอทางช่องสามหมอก สถานีโทรทัศน์ต้นวันเคเบิลทีวี เขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 09.30-10.00 น. และเทปเดิม (rerun) ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.30-10.00 น.

กระบวนการดำเนินงานการจัดทำรายการโทรทัศน์ แบ่งการจัดทำเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน คือ การจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์ฯ ทุกครั้ง ต้องมีการนำไปเผยแพร่ในรูปแบบรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น การเผยแพร่จะช่วยสร้างกระแสการรับรู้ การจดจำ และทำให้คนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอน ได้เข้าใจถึงการดำเนินงานของโครงการฯ ได้ดียิ่งขึ้น

ภาพ 3-94 การบันทึกวิดีโอในกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯ เพื่อนำไปเผยแพร่รายการโทรทัศน์ท้องถิ่นช่องต้นวันเคเบิลทีวี ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

2) การจัดทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เป็นสื่อกลาง สำหรับคนเมืองแม่ฮ่องสอนกับโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของโครงการฯ ผ่านกิจกรรม เพื่อนำมาจัดทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” รวมถึงเป็นเวทีที่จะช่วยให้กลุ่ม “ชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” มีพื้นที่ในการแสดงออก จากกิจกรรมการฝึกอบรมเพิ่มทักษะของแต่ละกลุ่ม การจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่นยังถือเป็น

เครื่องมือสื่อสารวิธีหนึ่งที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว ซึ่งจะทำให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของกิจกรรมเมืองแม่ฮ่องสอน ผ่านการเล่าเรื่องราวโดยกลุ่มชุมชนอาสาสมัครฯ และยังส่งผลให้เกิดการกระตุ้นสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าวัฒนธรรมได้ทั้งในกลุ่มชุมชนอาสาสมัครฯเองที่เข้ามาดำเนินงานและผู้ที่ได้รับชมด้วยเช่นกัน

วิธีการดำเนินงาน

- ติดต่อประสานงานค้นคว้าเก็บรวบรวบข้อมูลในการผลิตรายการ สัญญาการว่าจ้าง และรายละเอียดการจัดทำ
- ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำรูปแบบ โครงสร้างรายการ และเนื้อหารายละเอียดรายการ (scrip) ในแต่ละสัปดาห์
- ผลิตรายการ (ถ่ายทำ ตัดต่อ และการออกแบบตกแต่งภาพ)
- ตรวจสอบพิจารณาและแก้ไข
- ดำเนินการออกอากาศ
- ทำการประเมินผลการออกอากาศทุก 3 เดือน

รูปแบบรายการ

- นำเสนอวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละเดือน หรือกิจกรรมของเมืองโดยมีพิธีกรเป็นตัวเดินเรื่อง (มีรายการสั้นๆ มากันรายการในแต่ละช่วง)
- สัมภาษณ์ความเป็นมาของประเพณี จากผู้รู้ นักวิชาการ หรือปราชญ์ท้องถิ่น
- นำเสนอขั้นตอนการดำเนินพิธีกรรม ประเพณี หรือกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่จัดขึ้นในเมือง
- รายการสั้นเรื่อง “ภาพเก่าเล่าอดีต” เป็นการนำเสนอภาพเก่าที่หายากทั้งภาพสถานที่ วัฒนธรรม ประเพณี หรือบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับเมืองแม่ฮ่องสอน มาเล่าเรื่องถึงความสำคัญของภาพ โดยเจ้าของภาพ หรือผู้ที่สามารถเล่าเรื่องราวในภาพได้เป็นผู้บรรยาย (หากเป็นคำบรรยาย จะต้องระบุชื่อ – นามสกุล ของเจ้าของภาพ)
- รายการสั้นเรื่อง “เกร็ดความรู้เมืองสามหมอก” เป็นการนำเรื่องความเป็นมา ความเชื่อ ตำนาน หรือ เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยของสถานที่ ประเพณี อาหารการกิน ศิลปะการแสดง บุคคลสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองแม่ฮ่องสอน มาถ่ายทอดด้วยภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวพร้อมคำบรรยาย
- รายการสั้นเรื่อง “ความคิดเห็นของชาวเมืองแม่ฮ่องสอน” เป็นช่วงรายการที่เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนเยาวชนคนในพื้นที่ หรือคนที่สนใจ ได้นำเสนอความคิดเห็นต่อโครงการ ฯ หรือสถานการณ์เมืองแม่ฮ่องสอน

ตาราง 3-5 การถ่ายทำ-ออกอากาศ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553-เมษายน 2554

ตอนที่	กิจกรรม	วันที่ถ่ายทำ	เวลา	วันที่ออกอากาศ	หมายเหตุ
1	แนะนำโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ	-	-	4 ธ.ค. 53	ใส่เสียงบรรยาย
2	แหล่งพาราและแหล่งเกียะ	18 พ.ย. 53	09.00 – 12.00 น.	11 ธ.ค. 53	ใส่เสียงบรรยาย
3	ประเพณีปอยปายหลอย	20 พ.ย. 53	19.30 – 23.00 น.	18 ธ.ค. 53	งานบูชาพระธาตุฯ
4	ประเพณี 12 ล่องผ่องไค	21 พ.ย. 53	-	25 พ.ย. 53	ใส่เสียงบรรยาย
5	ประเพณีเขาวงกต วัดคอนเจดีย์	3 ธ.ค. 53	18.00 – 22.00 น.	11 ธ.ค. 53	-
6	ท่องเที่ยววัดและสถานที่สำคัญ	6 ธ.ค. 53	10.00 – 15.00 น.	18 ธ.ค. 53	-
	ท่องเที่ยววัดและสถานที่สำคัญ - อาคาร รสพ. - วัดหัวเวียง - วัดจองคำ - วัดจองกลาง - วัดพระนอน - วัดพระธาตุคอกงมู - อนุสาวรีย์พระยาสิทธินาท ราชชา	11 ธ.ค. 53	09.00 – 16.00 น.	18 ธ.ค. 53	ท่องเที่ยวตามแผนที่
7	บ้านเก่า (ตอนที่ 1)	6 ธ.ค. 53	08.30 – 12.00 น.	25 ธ.ค. 53	-
	บ้านเก่า (ตอนที่ 1) - บ้านโบราณ (อ.วัฒนา) - บ้าน อาจารย์บุญเลิศ	18 ธ.ค. 53	09.00 – 12.00 น.	25 ธ.ค. 53	ท่องเที่ยวตามแผนที่
8	ตระเวนราตรีเมืองแม่ฮ่องสอน - ถนนคนเดิน - ขายอาหาร (ลานวัฒนธรรม)	-	-	1 ม.ค. 54	-
9	บ้านเก่า (ตอนที่ 2)	6 ธ.ค. 53	13.00 – 16.30 น.	1 ม.ค. 53	-
	บ้านเก่า (ตอนที่ 2) - โรงแรมสงวนสิน - ร้านละอ - ร้านภูเจริญ	25 ธ.ค. 53	09.00 – 10.00 น. 10.00 – 11.00 น. 11.00 – 12.00 น.	1 ม.ค. 53	ท่องเที่ยวตามแผนที่
10	การบรรยายพิเศษ และจัดแสดงนิทรรศการ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์	-	-	15 ม.ค. 54	เสียงสดจากการบรรยาย
11	งานเสวนา ในหัวข้อ “เรื่องเล่า เมืองสามหมอก”	-	-	22 ม.ค. 54	เสียงสด และบรรยายภาคภายในงาน
12	อาหารไค (บุกกันครัวร้านอาหารไค)	10 ม.ค. 54	09.00 – 12.00 น.	29 ม.ค. 54	แนะนำร้านป่าศรีบัว
	อาหารไค (บุกกันครัวร้านอาหารไค) - ก๋วยเตี๋ยวป่าไผ่หลังเทศบาล - ร้านข้าวเส้นป่าดิม	26 ธ.ค. 53	13.00 – 14.00 น. 14.00 – 15.00 น.	29 ม.ค. 54	ท่องเที่ยวตามแผนที่ ถ่ายทำแทนวันที่ 1 ม.ค. 54

ตาราง 3-5 การถ่ายทำ-ออกอากาศ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553-เมษายน 2554 (ต่อ)

ตอนที่	กิจกรรม	วันที่ถ่ายทำ	เวลา	วันที่ออกอากาศ	หมายเหตุ
13	การอบรมกลุ่มนักสืบน้อย และนักเขียนน้อย	-	-	-	-
14	ขนมไค - ร้านขนมป้ามณี	-	09.00 – 12.00 น.	5 ก.พ. 54	ท่องเที่ยวตามแผนที่
15	ประเพณี ปอยหลวงข้าวหย้าสู้	-	08.00 – 10.00 น.	19 ก.พ. 54	
16	ความเชื่อของชาวไทใหญ่	-	-	26 ก.พ. 54	ใส่เสียงบรรยาย
17	ปางน้ำเน้ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”	-	-	5 มี.ค. 54	ใส่เสียงบรรยาย
18	“สา่งลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 1 ประวัติประเพณีปอยสา่งลอง (สัมภาษณ์ อาจารย์บุญเลิศ)	12 มี.ค. 54	15.00 – 17.00 น.	15 มี.ค. 54	ถ่ายทำและออกอากาศแล้ว
19	“สา่งลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 2 (ทำความรู้จักกับเด็กที่จะบวชสา่งลองและการเตรียมตัวของเด็ก)	19 มี.ค. 54	08.30 – 12.00 น.	22 มี.ค. 54	-สัมภาษณ์เด็กคนอื่นๆ ที่มาท่องบทสวด -สัมภาษณ์พระ -สัมภาษณ์ผู้จัดอบรม
20	“สา่งลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 3 (การประชุมเตรียมงานปอยสา่งลอง)	20 มี.ค. 54	17.00 – 19.00 น.	26 มี.ค. 54	-
21	“สา่งลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 4 (สัมภาษณ์พ่อ-แม่ของสา่งลอง ชมชุดสา่งลอง เครื่องประดับ และการเตรียมงานก่อนวันงาน)	28 เม.ย. 54 (เตรียมงานที่วัด)	10.00 – 12.00 น.	2 เม.ย. 54	-
22	“สา่งลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 5 (การโกนผม และการเตรียมสิ่งของที่ใช้แห่โคหลูที่วัดปางส้องก่อนวันงาน)	2 เม.ย. 54 (เตรียมงานที่วัด) 3 เม.ย. 54 (โกนผมที่วัด)	09.00 – 11.00 น. (เตรียมงานที่วัด) 15.30 – 17.00 น. (โกนผมที่วัด)	16 เม.ย. 54	-
23	“สา่งลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 6 (การจัดงานวันแรก “วันแซก”)	4 เม.ย. 54	04.00 – 12.00 น. 13.00 – 14.00 น. 18.00 – 20.00 น.	23 เม.ย. 54	-
24	“สา่งลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 7 (การจัดงานวันที่ 2 เยี่ยมญาติ/ข้ามแซก)	5 เม.ย. 54	09.00 – 12.00 น. 18.00 – 20.00 น.	30 เม.ย. 54	-

ตาราง 3-5 การถ่ายทำ-ออกอากาศ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553-เมษายน 2554 (ต่อ)

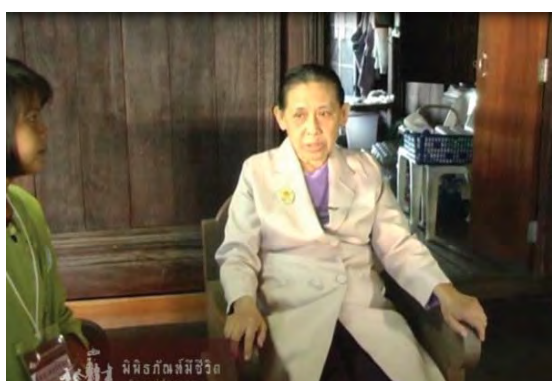
ตอนที่	กิจกรรม	วันที่ถ่ายทำ	เวลา	วันที่ออกอากาศ	หมายเหตุ
25	“สาธิต” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 8 (การจัดงานวันที่ 3 การแห่โคหลู้/พิธีทำขวัญสาธิต/พ่อ-แม่ป้อนข้าวสาธิต)	6 เม.ย. 54	06.00 – 12.00 น. (แห่โคหลู้) 18.00 – 21.00 น. (พิธีทำขวัญสาธิต)	7 พ.ค. 54	-
26	“สาธิต” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 9 (การจัดงานวันที่ 4 วันข้ามส่าง การบวชนเณร และการเลี้ยงตะเป)	7 เม.ย. 54	06.00 – 12.00 น. (บวชนเณร) 17.00 – 18.00 น. (พิธีทำขวัญสาธิต)	14 พ.ค. 54	-
27	“สาธิต” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 10 (วันแรกของการเป็นสามเณร บิณฑบาตวันแรก และกิจวัตรของสามเณร)	8 เม.ย. 54	06.00 – 08.00 น. (บิณฑบาต) 13.00 – 15.00 น. (กิจวัตรของสามเณร)	28 พ.ค. 54	-
28	งานสืบสานล้านนาชุมชนอาสาสมัครฯ	1-3 เม.ย. 54	-	4 มิ.ย. 54	-
29	การกั้นตอ (การขอมมา)	14 เม.ย. 54	-	11 มิ.ย. 54	-

ภาพ 3-95 การถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-96 การถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-97 บางส่วนจากรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

3.5.6 กิจกรรมการประกวดภาพถ่ายหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

เมืองแม่ฮ่องสอน นอกจากจะแวดล้อมด้วยภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงามแล้ว ยังมีมรดกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จนกลายเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่ยังมีชีวิต ที่ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความงามของมรดกทางวัฒนธรรมผ่านวิถีชีวิตของชาวเมืองแม่ฮ่องสอน นับเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่กับเมืองต่อไป

ภาพถ่ายถือเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นการเผยแพร่ และถ่ายทอดความสวยงามทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และกายภาพประวัติศาสตร์เมืองเช่น วัด หรือบ้านเก่าแม่ฮ่องสอน รวมถึงการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ของเมืองให้เกิดมุมมองที่น่าสนใจ เป็นสื่อที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งต่อชาวไทยและต่างชาติ จึงเป็นที่มาของโครงการประกวดถ่ายภาพในหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมรดกทางกายภาพประวัติศาสตร์ของชาวแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้องให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
- 2) เพื่อเป็นการรณรงค์ให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและกายภาพที่มีคุณค่าของท้องถิ่น จนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืน
- 3) เพื่อเปิดโอกาสให้ช่างภาพชาวแม่ฮ่องสอนและจังหวัดอื่นๆ นำเสนอแนวคิดมุมมองที่มีต่อเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านผลงานถ่ายภาพสู่ประชาชนทั่วไป
- 4) เพื่อให้เยาวชนที่ได้เข้าชมนิทรรศการภาพถ่าย เกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานด้านการถ่ายภาพหรืองานด้านอื่นๆต่อไปในอนาคต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) สามารถประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมรดกทางกายภาพประวัติศาสตร์ของชาวแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้องให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
- 2) สามารถปลุกกระแสความสนใจให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและกายภาพที่มีคุณค่าของท้องถิ่น จนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืน
- 3) ช่างภาพชาวแม่ฮ่องสอนและจังหวัดอื่นๆ มีโอกาสในการนำเสนอแนวคิดมุมมองที่มีต่อเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านผลงานถ่ายภาพสู่ประชาชนทั่วไป
- 4) เยาวชนที่ได้เข้าชมนิทรรศการภาพถ่าย ได้เกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานด้านการถ่ายภาพหรืองานด้านอื่นๆต่อไปในอนาคต

ภาพ 3-98 บรรยากาสนิทรรศการภาพถ่าย “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-99 ภาพถ่ายบางส่วนที่เข้าประกวด

ภาพ 3-100 คณะกรรมการ (คุณสุเทพ (อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) และคุณสุริยน (ช่างภาพเนชั่นแนลจีโอกราฟฟิก) ร่วมตัดสินภาพถ่ายที่เข้าประกวด

3.5.7 สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทโปสเตอร์หรือไวนิลเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ และเมืองแม่ฮ่องสอน

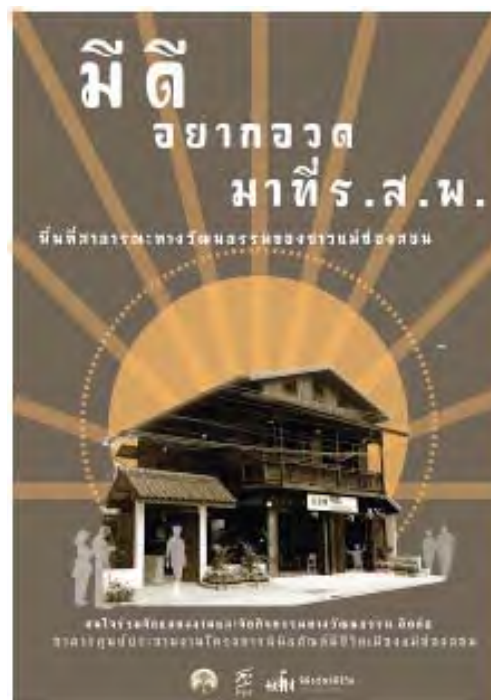
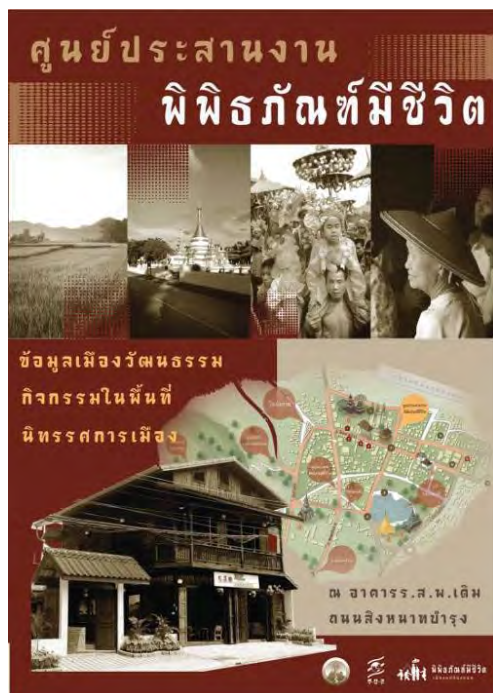
การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการติดโปสเตอร์ตามสถานที่สำคัญต่างๆ ของเมือง และศูนย์กลางกิจกรรมของคนเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นหลัก เช่น บริเวณตลาดสายหยุด สถาบันการศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ร้านกาแฟ ร้านค้าต่างๆ เป็นต้น การออกแบบในภาพรวมเป็นลักษณะเรียบง่าย แต่โดดเด่นด้วยภาพที่สามารถสื่อถึงกิจกรรมนั้นๆ และสัญลักษณ์ ที่ยังคงสื่อถึง Theme ที่เป็นรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อสร้าง Brand Image ให้คนสามารถจดจำได้ง่าย

ภาพ 3-101 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุด “ปอยสังลองฯ”

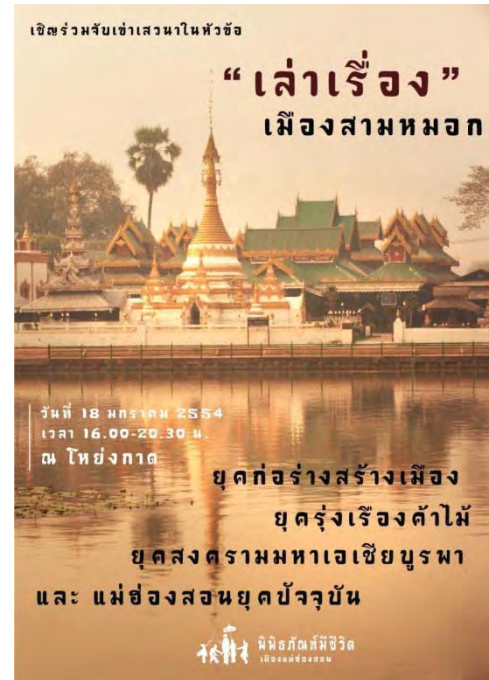
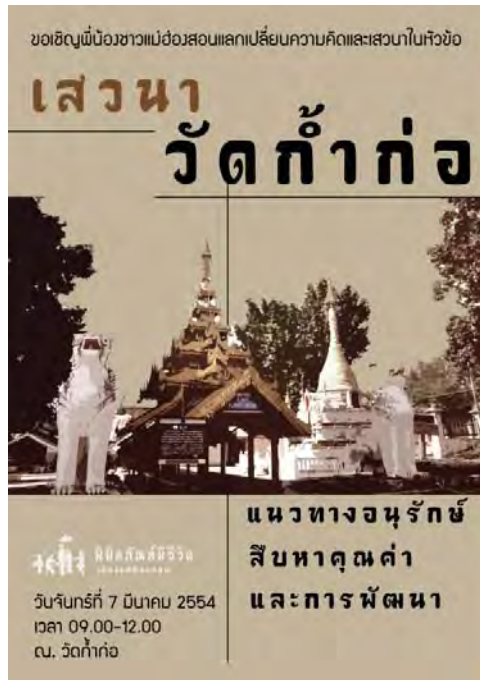
ภาพ 3-102 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และการประกวดภาพถ่าย

ภาพ 3-103 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุดที่ 2 (ประชาสัมพันธ์ศูนย์ประสานงานฯ)

ภาพ 3-104 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญร่วมงานงานฉลองพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (เทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม ระดับประเทศ)

ภาพ 3-105 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญเสวนา หัวข้อ “วัดก้ำก่อ” และ “เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก”

ภาพ 3-106 วนิลาขยายเวลาการประกวดภาพถ่าย

ภาพ 3-107 โปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์เชิญประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-108 วนิลประชาสัมพันธ์เชิญประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-109 วนิลหน้าขบวนแห่ของพาราของคณะทำงาน

ภาพ 3-110 ไปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไท”

ภาพ 3-111 นิตยสาร COMPASS ชุด “Living Museum แม่ฮ่องสอน ที่มั่นสุดท้ายทางวัฒนธรรม” และ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-112 บัตรประจำตัว และเกียรติบัตรของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่ผ่านการฝึกอบรม

3.5.8 การจัดทำเว็บไซต์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

เว็บไซต์ (website) เป็นสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสังคมวัยเรียนและวัยทำงาน นอกจากนี้อาจการจัดทำเว็บไซต์ จึงถือเป็นสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ นำเสนอได้ครอบคลุม ผู้เข้าชมสามารถทราบถึงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ได้โดยละเอียด และได้รับรับข่าวสาร สถานการณ์เมืองแม่ฮ่องสอนได้อีกทางหนึ่ง ปัจจุบันการดำเนินงานของการจัดทำเว็บไซต์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ยังอยู่ในระหว่างการจัดจ้าง และการออกแบบโครงสร้างเนื้อหา โดยมีหัวข้อ และตัวอย่างเว็บไซต์ ดังนี้

สารบัญเว็บไซต์

1) รู้จักแม่ฮ่องสอน

- ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของเมืองแม่ฮ่องสอน
- ย่านเมืองเก่าแม่ฮ่องสอน
- เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์คนเมืองแม่ฮ่องสอน
- เอกลักษณะด้านประเพณี
- เอกลักษณะด้านการแต่งกาย
- เอกลักษณะด้านภาษา
- เอกลักษณะด้านอาหาร
- เอกลักษณะด้านดนตรี นาฏศิลป์ การละเล่น
- เอกลักษณะด้านสถาปัตยกรรม
- เอกลักษณะเรือนแบบไต
- เอกลักษณะเรือนร้านค้าบนถนนสิงหนาทบำรุง
- เอกลักษณะของวัด

- สถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
 - ประชาชน
- 2) รู้จักโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ
 - วัตถุประสงค์ของโครงการ
 - กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
 - กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
 - กรอบแนวความคิดดำเนินโครงการฯ
- 3) รู้จักคณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- กระบวนการขับเคลื่อน
 - คณะทำงานโครงการ
 - คณะทำงานที่ปรึกษา
 - คณะทำงานฝ่ายประสาน
 - คณะทำงานในพื้นที่
- 4) แนวทางการดำเนินงานโครงการย่อย 5 โครงการภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- ความสำคัญของการจัดทำโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
 - วัตถุประสงค์
 - โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
 - โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
 - โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
 - โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น
- 5) กิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่ผ่านมา
- การจัดประชุมหรือเสวนา
 - การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
ประชุมเบื้องต้นระดับชุมชนวันที่ 28 กรกฎาคม 2553
ประชุมเสนอผลจากการประชุมระดับชุมชนต่อเทศบาล วันที่ 29 กรกฎาคม 2553
 - การประชุมครั้งที่ 2 “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” วันที่ 31 สิงหาคม 2553 ณ โห่ยงกาด
 - การประชุมครั้งที่ 3 “ชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” วันที่ 18 พฤศจิกายน 2553
 - การเสวนา “เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก” วันที่ 18 มกราคม 2554

- การเข้าร่วมกิจกรรมของทางเมืองแม่ฮ่องสอน
- กิจกรรมการสำรวจพื้นที่ของคณะทำงาน
 - การสำรวจบ้านเก่า การลงพื้นที่สำรวจ และสัมภาษณ์เจ้าของเรือนพื้นถิ่น รวมถึงการวัดขนาดสัดส่วนโครงสร้างของเรือนพื้นถิ่นพอสังเขป
 - การสำรวจเส้นทางจักรยาน (ภาพ+คลิป)
 - พุดคุย พบปะชุมชน
- การจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- การจัดอบรมกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
 - กิจกรรม “การสร้างกระแสนการรับรู้ให้กับเยาวชน” ในวันที่ 2 ตุลาคม 2553 (ร.ร.ห้องสอนศึกษา)
 - กิจกรรม “การสร้างกระแสนการรับรู้ให้กับเยาวชน” ในวันที่ 2 ตุลาคม 2553 (วิทยาลัยอาชีวพนวมินทรา)
 - กลุ่มจิตรกรน้อย
 - กลุ่มตากล้องน้อย
 - กลุ่มเยาวชนดนตรี
 - กลุ่มยุวนาฏศิลป์
 - กลุ่มยุวชนไอที
 - กลุ่มมัคคุเทศก์น้อย
 - กลุ่มนักเขียนน้อย
 - กลุ่มนักสืบน้อย
- สื่อประชาสัมพันธ์โครงการ
 - แผ่นพับ
 - โปสเตอร์
 - รายการสั้นก่อนเข้าโครงการ (Teaser)
 - VDO โครงการ
 - รายการโทรทัศน์ท้องถิ่น
 - หนังสือ compass

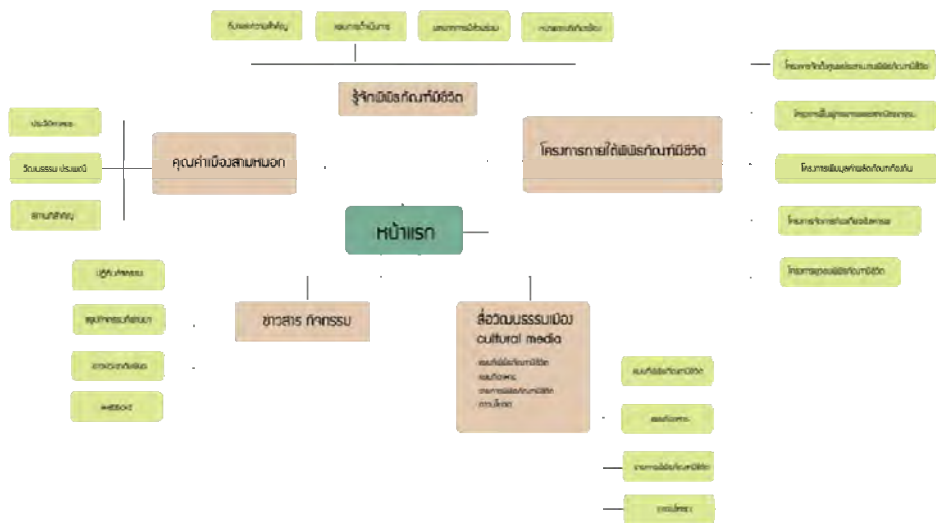
6) ข่าวและการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการฯ

7) เว็บไซต์

8) สมัครงาน

ผังเว็บไซต์

แผนภูมิ 3-6 ผังเว็บไซต์

ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์

ภาพ 3-113 ตัวอย่างเว็บไซต์

3.6 กิจกรรมของโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นโครงการที่มีการจัดกิจกรรมค่อนข้างน้อย เนื่องจากต้องมีการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการด้านต่างๆ ทั้งผู้ประกอบการค้าขนาดเล็ก เจ้าของร้านอาหาร ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อรวมกลุ่มในการพัฒนาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าในทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการพัฒนาให้สินค้ามีรูปแบบที่ได้มาตรฐาน และส่งเสริมให้ความเป็นพื้นถิ่น เกิดเอกลักษณ์ที่เป็นแบบเฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งที่ผ่านมา โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น มีกิจกรรม คือ การจัดประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว (แบบไม่เป็นทางการ) และการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” มีรายละเอียด ดังนี้

3.6.1 การจัดประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว (แบบไม่เป็นทางการ)

การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว แบบไม่เป็นทางการ จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 3 ธันวาคม 2553 ณ ศูนย์ประสานงานฯ ประเด็นสำคัญของการประชุม คือ การชี้แจงเนื้อหารายละเอียดโครงการ ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และผู้ประกอบการธุรกิจมีส่วนสำคัญอย่างไร ต่อโครงการฯ แต่เนื่องจากไม่ได้มีการสานต่อกิจกรรมดังกล่าว ไม่ได้มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้แผนการดำเนินโครงการเป็นเพียงการเริ่มต้น ซึ่งหากมีโอกาสในการดำเนินการในงบประมาณต่อไป การสานต่อการจัดประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวจะเป็นประเด็นหลักของแผนการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นภาคเอกชนที่มีแรงสนับสนุน เกี่ยวข้องกับภาคเศรษฐกิจ และรายได้ของชุมชนด้วยเช่นกัน

ภาพ 3-114 การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอน ณ ศูนย์ประสานงานฯ

3.6.2 กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” ได้มีการจัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-15 พฤษภาคม 2554 มีเป้าหมายเพื่อต้องการรวบรวมข้อมูลสำคัญทางด้านความเป็นมา ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับอาหารหรือการก่อตั้งร้านอาหาร โดยให้เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่มนักสืบน้อย ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” นอกจากจะได้ข้อมูลอาหารแบบไตแล้ว ยังช่วยให้เยาวชนได้ฝึกภาคสนามเป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องจากกิจกรรมการฝึกอบรมที่ผ่านมา ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะจัดทำเป็นแผ่นป้ายแสดงข้อมูลที่สำคัญ สร้างเรื่องราวให้กับอาหารหรือร้านค้า (story) รวมถึงข้อมูลเหล่านี้ยังสามารถนำไปจัดประกอบลงหนังสือท่องเที่ยว เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ร้านค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน และยังเป็นการส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมด้านอาหารไต ด้วยการสืบค้นจากเยาวชน เป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมคุณค่าของอาหารแบบดั้งเดิม และให้กิจการร้านค้าเหล่านี้ยังคงอยู่ ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมการกิน การอยู่แขนงหนึ่งที่สื่อถึงความเป็นแม่ฮ่องสอน การจัดกิจกรรม

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้กลุ่มเยาวชนฯ ได้เกิดการเรียนรู้ ฝึกทักษะในการสืบค้นประวัติศาสตร์ ความสำคัญของอาหาร ร้านค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) เพื่อให้เกิดกิจกรรมการพบปะ พูดคุยระหว่างผู้ประกอบการร้านค้าและกลุ่มเยาวชนฯ ในการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยเข้าร่วมเครือข่ายผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- 3) เพื่อให้กลุ่มเยาวชนฯ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในการการจัดทำข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์ ร้านค้าที่ส่งเสริมการอนุรักษ์อาหารไต
- 4) เพื่อให้กลุ่มเยาวชนฯ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารไต
- 5) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหาร/ร้านค้าและสามารถนำมาสรุปเป็นบทความสำหรับจัดทำป้ายแสดงข้อมูลร้านค้า หนังสือคู่มือท่องเที่ยว และนำมาเผยแพร่ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ทางสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น

เงื่อนไขของการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ต้องการ

- 1) กลเม็ดเคล็ดลับความอร่อย ที่เป็นลักษณะเฉพาะ (หากเจ้าของร้านเต็มใจจะเสนอ)
- 2) ประวัติความเป็นมาของอาหารที่จำหน่าย ร้านค้า หรือเจ้าของกิจกรรม
- 3) ประเด็นสำคัญ จุดหักเห สาเหตุที่ยังคงเปิดกิจการมาจนถึงทุกวันนี้
- 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์อาหารไต

สถานที่ดำเนินการ

ร้านอาหารไตภายในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนี้

1) ร้านอาหารไตป่าศรีบัว	5) ร้านก๋วยเตี๋ยวป่าไผ่	9) ร้านเห็ดจ๊อบป่ามน
2) ร้านขนมไตป่ามณี	6) ร้านอาหารไตป่าแป๋	10) ร้านป่าหาล้าถั่วพูน
3) ร้านข้าวซอยป่าบุญ	7) ร้านขนมจีนป่าอู๊ด	
4) ร้านขนมจีนป่าจ้าง	8) ร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป่าคน	

ขั้นตอนการดำเนินงาน

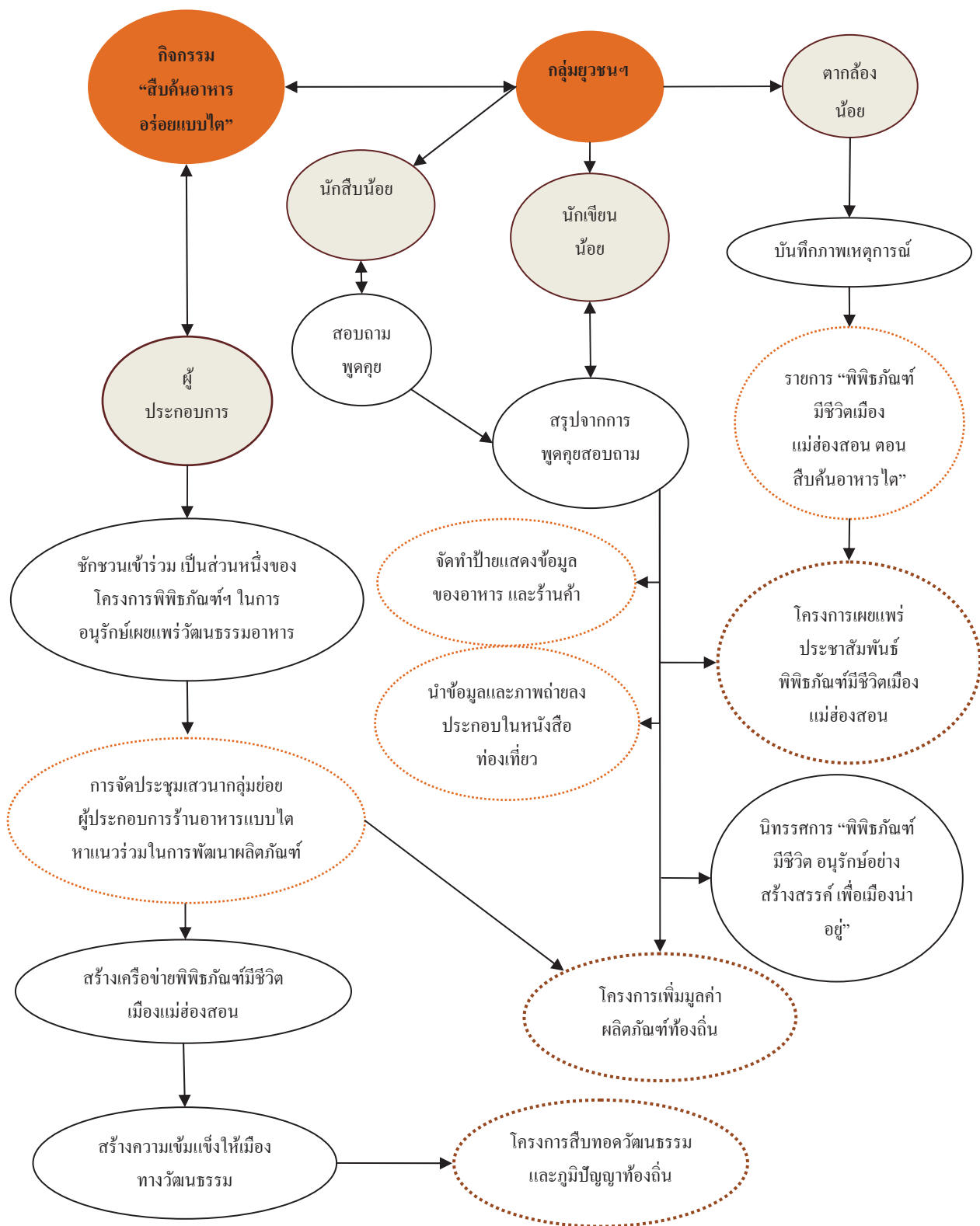
- 1) จัดเตรียมเอกสารจดหมายและรายละเอียดการจัดกิจกรรม
- 2) นัดหมายเจ้าของร้านอาหารล่วงหน้าที่กำหนดไว้ทั้ง 10 ร้านและกลุ่มชุมชนฯ พร้อมเอกสารรายละเอียดโครงการ
- 3) เตรียมสถานที่สำหรับการนัดหมายสร้างความเข้าใจ รวมถึงการสรุปผลหลังจากการสัมภาษณ์และจัดอาหารว่างสำหรับกลุ่มชุมชน
- 4) สร้างความเข้าใจเบื้องต้นให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารและกลุ่มชุมชนฯ เกี่ยวกับรายละเอียดความสำคัญในการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน
- 5) ดำเนินการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างน้อยสามารถแยกย้ายไปถ่ายรูปบรรยากาศในร้านในช่วงเวลา 11.30-13.30 น. (ซึ่งในช่วงเวลานี้ลูกค้าในร้านจะมีจำนวนมาก)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) กลุ่มชุมชนฯ ได้เกิดการเรียนรู้ฝึกทักษะในการสืบค้นประวัติศาสตร์ ความสำคัญของอาหาร ร้านค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน
- 2) กลุ่มชุมชนฯ ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และได้ข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์ ร้านค้าที่ส่งเสริมการอนุรักษ์อาหารได้
- 3) กลุ่มชุมชนฯ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารได้
- 4) มีข้อมูลเกี่ยวกับอาหาร/ร้านค้าและสามารถนำมาสรุปเป็นบทความสำหรับจัดทำป้ายแสดงข้อมูลร้านค้า หนังสือคู่มือท่องเที่ยว และนำมาเผยแพร่ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ทางสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น

กำหนดการการดำเนินงานการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

วันที่ 9 พฤษภาคม 2554	ประชุมเยาวชน เพื่ออธิบายสร้างความเข้าใจในวิธีดำเนินการ “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” และแบ่งกลุ่มเยาวชน ออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 4 คน
วันที่ 11 พฤษภาคม 2554	อาจารย์ที่ปรึกษา และพี่เลี้ยงประจำกลุ่มไปมอบหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ร้านอาหาร และนัดหมายเวลาที่จะไปสัมภาษณ์กับ เจ้าของร้านอาหารต่างๆ และประชุมมอบหมายร้านอาหารให้กับแต่ละกลุ่มสัมภาษณ์ กลุ่มละ 3 – 4 ร้าน
วันที่ 12 พฤษภาคม 2554	ประชุมกลุ่มเยาวชน เพื่อแจ้งชื่อร้านอาหารที่แต่ละกลุ่มได้รับมอบหมาย
วันที่ 13 – 14 พฤษภาคม 2554	เยาวชนลงพื้นที่สัมภาษณ์ พุดคุย และถ่ายรูป เจ้าของร้านอาหารต่างๆ ตามที่ได้แบ่งกลุ่มไว้แล้ว (กรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มคำถาม และนำมาเขียนเป็นบทความลงในกระดาษ A4 อีกครั้ง)
วันที่ 15 พฤษภาคม 2554	สรุปผลการดำเนินการกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม (เยาวชนออกมานำเสนอร้านอาหารที่ได้ไปสัมภาษณ์จากบทความที่สรุปไว้แล้ว เพื่อให้ทุกคนได้ติชม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น)

แผนภูมิ 3-7 ความเชื่อมโยงของผลจากการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

สรุปผลการจัดกิจกรรม (จากคณะทำงานในพื้นที่)

การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จและผ่านไปด้วยดี โดยคณะทำงานโครงการ ได้ดำเนินการสร้างความเข้าใจให้กับเยาวชน และร้านค้าก่อนจะดำเนินการกิจกรรมสัมภาษณ์เจ้าของร้านอาหารต่าง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเยาวชน และเจ้าของร้านอาหารได้เป็นอย่างดี แม้จะมีอุปสรรคในด้านการสื่อสาร และเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องการนัดหมายเวลาไปบ้าง แต่ด้วยความตั้งใจของเยาวชน และเจ้าของร้านอาหารได้พร้อมจะมอบความรู้ และต้องการอนุรักษ์อาหารดี และวัฒนธรรมไต ทำให้ผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปได้

เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และได้รับความรู้ใหม่ๆ ในเรื่องของการปรุงอาหารไต และสามารถนำมาเขียนเป็นบทความถ่ายทอดประวัติความเป็นมา และสูตรเด็ดของร้านอาหารไตแต่ละร้านที่มีความแตกต่าง เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อันจะเกิดประโยชน์ต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมอาหารไตให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ หรือนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเยือนแม่ฮ่องสอน ให้เกิดความรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงาน

- เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องของเวลานัดหมายกับร้านข้าวซอยบ้านบุญ จึงต้องขอนัดหมายวัน และเวลาการสัมภาษณ์ใหม่อีกครั้ง
- ของที่ระลึกที่จะมอบให้กับเจ้าของร้านอาหารแต่ละร้านมาภายหลังจากการสัมภาษณ์ จึงต้องนำไปให้ในภายหลัง

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

ควรมีผู้มีความรู้ในด้านการสืบค้นข้อมูล หรือคณะทำงานจาก มช. มาแนะนำหรือให้ความรู้ก่อนการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เยาวชนเข้าใจวิธีการดำเนินกิจกรรม หรือเข้าใจวิธีการสัมภาษณ์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วม)

- อยากให้มีการจัดกิจกรรมสืบค้นในเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นในครั้งต่อไป
- อยากให้มีสมาชิกของกลุ่มชุมชนอาสาสมัครฯ คนอื่นๆ มาร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น
- อยากมีการจัดกิจกรรมแบบนี้อีก วัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอนจะได้ไม่หายไป
- ขอบคุณเจ้าของร้านอาหารไตทุกๆ ร้านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
- อยากให้มีกิจกรรมแบบนี้ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ หรือในช่วงปิดเทอม เด็กและเยาวชนแม่ฮ่องสอนจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- เป็นกิจกรรมที่ดีที่จะเป็นการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่
- อยากให้มีการประชาสัมพันธ์ที่มีรูปแบบที่หลากหลายมากกว่าเดิม ไม่เพียงแค่นำ หรือ หนังสือ

สรุปผลการประเมิน

รายการ	ดีมาก (ร้อยละ)	ดี (ร้อยละ)	พอใช้ (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
รูปแบบการดำเนินกิจกรรม	18.18	72.73	9.1	-	100
การให้ความร่วมมือของร้าน	54.55	45.45	-	-	100
คำถามในการสัมภาษณ์	18.2	72.7	9.1	-	100
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	27.25	54.55	9.1	9.1	100
ที่เลี้ยง	45.45	45.45	9.1	-	100
อาหาร	63.6	36.4	-	-	100

อยากให้มีการมออย่างนี้ในครั้งต่อไปอีกหรือไม่

อยาก	ร้อยละ 90.90
ไม่แน่ใจ	ร้อยละ 9.1
ไม่	-
รวม	ร้อยละ 100

หากมีการกิจกรรมครั้งต่อไปจะเข้าร่วมหรือไม่

เข้าร่วม	ร้อยละ 81.82
ไม่แน่ใจ	ร้อยละ 18.18
ไม่	-
รวม	ร้อยละ 100

สรุปบทความจากกิจกรรม “การสืบค้นอาหารอร่อยแบบไท”

1) ร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป่าคน

เปิดกิจการตั้งแต่ พ.ศ.2534 ปัจจุบัน (พ.ศ.2554) มีอายุประมาณ 19 ปี ซึ่งป่าคนเป็นคนริเริ่มเปิดกิจการเอง ป่าคนได้เล่าว่า เคยย้ายที่สองครั้งแล้ว พื้นที่ขายที่แรก คือ บริเวณด้านหน้าร้านในปัจจุบัน ซึ่งพื้นที่คับแคบ ต่อมาย้ายไปยังบริเวณพื้นที่ที่ใกล้เคียง ดิเสาไฟฟ้า เจ้าของที่จึงสั่งให้ย้าย และสุดท้ายจึงมาอยู่ที่นี่ปัจจุบันแห่งนี้ ซึ่งหาได้ง่ายมากจากถนนหลักของเมืองขุนคุมประพาส ถึงสี่แยกบ้านครอสโรด (เรือนไม้สามชั้นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน) เลี้ยวซ้ายตรงไปเจอสามแยกเลี้ยวซ้าย (บังคับให้เลี้ยวซ้าย) สุดทางแล้วเลี้ยวขวาตรงไปแล้วเลี้ยวซ้ายอีกทีตรงไปอีกประมาณหนึ่งร้อยเมตร ร้านป่าคนจะอยู่ทางด้านขวามือ ลักษณะของร้านโดดเด่นด้วยการใช้วัสดุธรรมชาติในการก่อสร้าง หลังคามุงใบตองตึง เสาไม้ต้นเล็ก พื้นเป็นดินอัดแน่นจากจำนวนลูกค้าที่ผ่านเข้ามาแวะชิมอาหารจากอดีตจนถึงปัจจุบัน “ถ้าหากมุงสังกะสีมันจะร้อนอบอ้าว แต่ถ้ามุงด้วยใบตองตึงจะเย็นสบายทุกฤดูกาล” ป่าคนอธิบายด้วยสีหน้าแสดงความภาคภูมิใจ

“ร้านป่าคน” หรือบางคนเรียกว่า “ร้านข้าวเส้นป๊อกลาก” ประกอบด้วยรายการอาหารที่ชื่อไม่คุ้นหูสำหรับผู้มาเยือนและกลุ่มคนต่างพื้นที่แต่สำหรับคนในพื้นที่แล้ว ชื่ออาหารแสดงได้ทั้งวัตถุดิบและบางครั้งยังแสดงกรรมวิธีการผลิตด้วย อาหารร้านป่าคน มีดังนี้ ขนมน้ำหยวก ข้าวเส้นไก่ ก้อยทอด ข่างปองมะละกอ ข่างปองหัวปลี ข่างปองผักบุ้ง (หากหัวปลีขาดตลาด) ส่วนส้มตำและไก่ย่าง (ไก่ย่างในโอ่ง) เป็นคนละเจ้ากับป่าคนแต่ขายในร้านเดียวกัน รสชาติจัดจ้านอร่อยไม่แพ้ร้านอื่นๆ ขอแนะนำให้กินกับข้าวเส้นไก่เข้ากันเป็นที่สุด ส่วนเครื่องดื่ม ป่าคนทำเองทั้งหมด มีน้ำมะขาม โอเลี้ยง ชา มะนาว ชานม และนมเย็น อาหารที่โดดเด่น ยอดนิยมนับหนึ่งร้านป่าคน คือ ขนมน้ำหยวก หรือ ขนมน้ำหยวกไม่ได้โดดเด่นเฉพาะที่ร้านป่าคนเท่านั้น แต่ยังคงเป็นร้านเดียวในแม่ฮ่องสอนที่จำหน่าย เคล็ดลับสืบค้นอันน่าทึ่งอยู่ที่การใช้หยวกกล้วยปามาทำแทนนั้น ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญ เนื่องจากหยวกกล้วยจะมีสีน้ำตาล ขาว ไม่เหมือนกับหยวกกล้วยน้ำว้า ที่ทำให้สีของน้ำค่อนข้างดำ ไม่น่ารับประทาน ส่วนน้ำแกงจะไม่ใช้เลือดเพราะคนแก่ที่เป็นลูกค้าประจำไม่ชอบ แต่จะใส่หมูสับและกระดูกหมูแทน รวมถึงที่ขาดไม่ได้คือ ถั่วเน่า เพราะจะทำให้ได้รสชาติที่เข้มข้น แบบต้นฉบับ โดยในแต่ละวันจะใช้ข้าวเส้นประมาณ 13-15 กิโล หากวันไหนเป็นวันพิเศษที่คาดว่าลูกค้าจะอุดหนุนมาก ก็จะใช้ประมาณ 20-22 กิโล นอกจากข้าวเส้นน้ำหยวกแล้ว ข้าวเส้นไก่ยังเป็นสูตรดั้งเดิม ซึ่งป่าคนเพิ่งเริ่มทำเมื่อ 3-4 ปีมานี้เอง แต่ก็เป็นที่นิยมของลูกค้าไม่แพ้ข้าวเส้นน้ำหยวก ข้าวเส้นไก่กรรมวิธีไม่ยุ่งยาก แต่จะปรุงให้อร่อยถูกปากลูกค้า ต้องอาศัยฝีมือเช่นกัน ส่วนเรื่องราคนในช่วงแรกที่ขายอาหาร ป่าคนขายข้าวเส้นถ้วยละ 3-5 บาท ต่อมาปรับขึ้นเป็น 5 บาท ปัจจุบันขายในราคาถ้วยละ 10 บาท

ความสะอาดของร้านป่าคนก็ไม่แพ้เรื่องความอร่อยเช่นกัน ซึ่งเมื่อก่อนป่าคนจะใช้ถุงกระดาดพับสำหรับใส่กล้วยทอดและข้างปอง แต่เมื่อสาธารสุขเข้ามาตรวจร้าน และบอกว่า “ร้านนี้สะอาดดีทุกอย่าง ยกเว้นถุงใส่ของทอด” จากคำพูดนี้จึงทำให้ป่าคนเปลี่ยนมาใช้กระดาดห่อข้าวมันไก่แทน เพราะสามารถซับน้ำมันได้ด้วย นอกจากนี้ป่าคนจะเปลี่ยนน้ำมันทอดวันเว้นวัน ส่วนกระเทียมจะใช้น้ำมันพืช และน้ำมันปาล์มจะใช้สำหรับทอดกล้วยกับข้างปอง ความใส่ใจลูกค้าของป่าคนนั้น ยังเห็นได้จากเวลาคนสั่งซื้อไปทานที่บ้าน ป่าคนจะแยกส่วนประกอบไปเป็นอย่างๆ ไม่รวมกัน เพื่อให้ส่วนประกอบต่างๆ ไม่ปนกัน ซึ่งจะทำให้เสียรสชาติ กลเม็ดเคล็ดไม่ลับนั้น ป่าคนเปิดเผยจนหมดเปลือก ใครที่อยากได้สูตรเด็ดของป่าสามารถมาขอได้ ไม่มีการหวงวิชา ป่าคนยังบอกอีกว่า “อยากให้มีลูกๆ หลานๆ มาสืบต่อ และอยากให้คนหันมาสนใจอาหารไคกันเยอะๆ ป่าไม่หวงสูตรอยู่แล้ว”

ร้านป่าคนเปิดขายทุกวัน ตั้งแต่เวลา 07.00-15.00 น. จะปิดแค่ช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น หรือติดธุระสำคัญ โดยขนมเส้นเริ่มขายเวลา 7 โมงเช้า ส่วนข้างปอง (ของทอดต่างๆ) เริ่มขายตอน 8 โมงเช้า

ภาพ 3-115 สัมภาษณ์ร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป่าคน (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

2) ร้านอาหารไคป่าศรีบัว

เมื่อก่อนป่าศรีบัวเปิดร้านในตลาดสายหยุด ต่อมาได้ย้ายมายังร้านปัจจุบัน ซึ่งอยู่บริเวณถนนสิงหนาทบำรุง คิดถึงแขกร้านป่าศรีบัวขายอาหารพื้นเมืองหรืออาหารไค โดยมีการปรับเปลี่ยนรสชาติอาหารบ้างตามข้อเสนอแนะของลูกค้า จนกลายมาเป็นสูตรความอร่อยมาจนถึงทุกวันนี้ ปัจจุบันป่าศรีบัวได้ออกสูตรเครื่องปรุงต่างๆ ถ่ายทอดให้ลูกจ้างได้ทำแทน

ร้านป่าศรีบัว เป็นร้านอาหารไคที่ขึ้นชื่อ โดยมีเมนูหลายอย่าง เช่น ฮังเล่ ไก่ฮูป ถั่วเน่าซา เครื่องในฮูป เนื้อลุง ไก่ตุ๋น แกงขนุน แคบหมู ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีน้ำพริกต่างๆ เช่น น้ำพริกหมากเขือส้ม (น้ำพริกอ่อน) ส่วนใหญ่ป่าศรีบัวจะไม่ค่อยรับทัวร์ขนาดใหญ่ แต่จะรับประมาณ 10-12 คนเท่านั้น รสชาติอาหารไคของป่าศรีบัวเป็นที่ติดอกติดใจลูกค้าเป็นจำนวนมาก บางครั้งมีลูกค้าโทรมาจองล่วงหน้าหรือสั่งอาหารไว้ เนื่องจากตอนที่เขยลูกค้าจะแน่นร้าน ป่าศรีบัวบอกว่า “อยากเปิดร้านขายอาหารไคไปเรื่อยๆ ป่าบัวไม่มีคนสืบทอดอาหารไค คนที่อยากทำอาหารไคก็สามารถมาเรียนได้”

อาหารยอดนิยมของร้านป้าศรีบัว ได้แก่ ไก่ฮูป ความแตกต่างที่ไม่เหมือนใคร คือ ที่อื่นจะหันเนื้อไก่เป็นชิ้นเล็กๆ แต่ร้านป้าศรีบัวเป็นชิ้นใหญ่ อย่างเช่นเนื้อส่วนน่อง โดยจะไม่หันแต่จะเป็นทั้งน่อง สูตรน้ำพริกแกงไก่ฮูปของป้าศรีบัวจะค่อนข้างมีน้ำเยอะกว่าที่อื่นเพื่อสำหรับราดข้าวด้วย ส่วนรสชาติก็กลมกล่อม จนเป็นที่ติดอกติดใจของฝรั่งมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีแกงฮังเลซึ่งจะตั้งเตาตั้งแต่ตอนเย็นก่อนหน้าอีกวันที่จะขาย เนื้อลูกก็เช่นกัน เนื่องจากแกงฮังเลกับเนื้อลูกต้องรอให้เนื้อส่วนข้างในสุกจนทั่วถึง และมีขนาดชิ้นที่ใหญ่กว่าที่อื่น เพราะบางร้านจะหันหมูเป็นชิ้นเล็ก พอช่วงเวลาที่รอหมูสุกจนเปื่อยนั้นหมูจะหดลงจึงมีขนาดเล็ก ซึ่งเหตุผลนี้จึงทำให้บางร้านไม่รอให้เนื้อสุกจนเปื่อย

ร้านป้าศรีบัวเปิดบริการประมาณ 8.00 น. ปิดประมาณ 15.00-16.00 น. หรืออาจจะปิดก่อนเมื่ออาหารหมด เปิดบริการทุกวัน แต่จะปิดร้านเมื่อมีธุระสำคัญเท่านั้น

ภาพ 3-116 สัมภาษณ์ร้านอาไต้ป้าศรีบัว (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)

3) ร้านเห็ดจ๊อกยายมน

ยายมนเริ่มเปิดกิจการร้านอาหารไต้ เมื่อประมาณปี พ.ศ.2542 ซึ่งตอนนั้นยายมนมีอายุ 60 ปี หลังจากที่ยายมนออกจากการทำงานของเทศบาล จึงได้หันมาเปิดร้านขายอาหารไต้ แต่สมัยก่อนในช่วงแรกขายในจะใช้วิธีหาบเร่ขาย ประมาณ 4-5 ปี จากนั้นจึงหาทำเลตั้งร้านบริเวณถนนมรรคสันติ ขายอยู่ประมาณ 2 ปี จึงมีอันต้องย้ายไปอยู่อีกฝั่งของถนน ซึ่งเป็นที่ปัจจุบัน เนื่องจากเจ้าของที่ต้องการสร้างบ้าน ใครที่อยากแวะชิมอาหารไต้ของยายมนนั้นมาไม่ยาก เริ่มจากถนนขุนลูกประพาฬ ถึงสี่แยกไฟแดง ร้านครอสโรด (เรือนไม้เก่า 3 ชั้น) เลี้ยวซ้ายตรงไปเจอสามแยกเลี้ยวซ้าย (บังคับให้เลี้ยวซ้าย) สุดทางแล้วเลี้ยวขวาตรงไปแล้วเลี้ยวซ้ายอีกทีตรงไปอีกประมาณหนึ่งร้อยเมตร ร้านยายมนจะอยู่ทางด้านขวามือติดกับร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป่าคน

ร้านยายมนมีอาหารไต้ที่ขึ้นชื่อหลายอย่าง เช่น ผักจ๊อก เห็ดจ๊อก เนื้อส้มหรือข้าวก้นจั้น ข่างปองมะละกอ ข่างปองหอมแดง เป็นต้น และที่ถือว่าเป็นอาหารสุดฮิต ติดอันดับต้นๆ ที่ลูกค้าส่วนใหญ่มาแล้วต้องซื้อทาน คือ ผักจ๊อก ซึ่งจะใช้เห็ดนางฟ้า และสูตรเด็ดของยายมน คือ ต้องใส่เครื่องเยอะๆ จะมีรสชาติจัด ออกรสพอดีๆ เพิ่มกลิ่นด้วยถั่วเน่าอีกนิดหน่อย

โดยวิธีทำหัดจ๊อกของยายมนก็ไม่ได้มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก อย่างแรกหั่นเห็ด ล้างน้ำให้สะอาด แล้วสะเด็ดน้ำให้แห้ง จากนั้นโคลกเครื่องปรุงให้ละเอียด ทิกระเทียม พริก หอมแดง ถั่วเน่า มะเขือเทศ และขมิ้น จากนั้นนำเครื่องลงผสมกับเห็ดที่หั่นเตรียมไว้แล้ว เติมน้ำมันเล็กน้อย ปรุงรสด้วยเกลือ จากนั้นก็เป็นอันเสร็จ สุดท้ายนำมาห่อด้วยใบตองให้สวยงามแล้วนำไปนึ่ง วิธีการที่จะทำให้รู้ว่าเห็ดสุกหรือไม่นั้นไม่ยาก หากพินในเตาหมดสองรอบก็เป็นอันว่าเห็ดจ๊อกสุกพร้อมทาน นอกจากอาหารใดแล้ว ยายมนยังขายอย่างอื่นเสริมด้วย เช่น ไส้กรอก ปอเปี๊ยะ เกี้ยวหมูทอด เป็นต้น ร้านยายมนมีลูกค้าอุดหนุนเป็นประจำทุกวัน ขายได้เรื่อยๆ ทุกเทศกาล แต่ในช่วงเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ลูกค้าก็จะน้อยลงไม่เหมือนช่วงในอดีต ยายมนบอกว่า “เด็กๆ สามารถมาเรียนทำหัดจ๊อกของยายได้ ไม่ห่วงสูตร เคยมีคนมาขอจดวิธีทำหัดจ๊อกอยู่หลายคน ยายก็บอกวิธีทำให้” นอกจากจากวิธีทำหัดจ๊อกแล้ว ยายมนยังแถมวิธีทำข่างปองมะละกอให้ด้วย ซึ่งไม่ยากเลย เริ่มด้วยการปอกและสับมะละกอเป็นแผ่นบางเล็กๆ จากนั้นนำไปล้าง พักให้สะเด็ดน้ำ จากนั้นโคลกเครื่องแกงตะไคร้ ถั่วเน่า ขมิ้น คลุกเคล้าเข้าด้วยกัน จากนั้นใส่มะละกอลงไป ผสมด้วยแป้งข้าวเหนียวและแป้งข้าวเจ้ากะปริมาณให้พอดี (ให้ทั่วเส้นมะละกอ) คลุกเคล้าครั้งสุดท้าย แล้วนำไปทอดจนเหลือง ก็เป็นอันเสร็จ ร้านยายมนเปิดขายวันจันทร์-วันเสาร์ เวลา 15.00-19.00 น. โดยประมาณ ส่วนวันอาทิตย์หยุดขายหนึ่งวัน

ภาพ 3-117 สัมภาษณ์ร้านหัดจ๊อกยายมน (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)

4) ร้านข้าวเส้นป้าจ่าง สูตรดั้งเดิม

ข้าวเส้นป้าจ่าง หรือขนมจีนป้าจ่าง เป็นข้าวเส้นน้ำใสสูตรไทใหญ่ดั้งเดิม ปัจจุบันขายเป็นรุ่นที่สอง แต่เดิมขายบริเวณด้านหน้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา ถนนขุนลุมประพาส ต่อมาได้ย้ายมายังบริเวณพื้นที่ปัจจุบัน จากถนนขุนลุมประพาส พอถึงสี่แยกเลียวซ้ายขึ้นเนินประมาณร้อยเมตร ร้านป้าจ่างจะอยู่ด้านซ้ายมือตรงข้ามที่ทำการสื่อสารโทรคมนาคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร้านของป้าจ่างเป็นบ้านไม้สองชั้น ชั้นบนเป็นที่พักอาศัย ส่วนชั้นล่างเป็นได้ถุนกว้างเปิดเป็นร้านแบบนั่งพื้น ให้ความรู้สึกอบอุ่นแบบเป็นกันเอง จุดเด่นของร้านที่เป็นเอกลักษณ์ คือ บริเวณส่วนหน้าร้าน ป้าจ่างจะจัดเตรียมโต๊ะสำหรับวางอาหารต่างๆ และมีพื้นที่ว่างสำหรับให้ลูกค้านั่งทาน แค่ 5-6 คนเท่านั้น ที่นั่งด้านหน้านี้พิเศษตรงที่ลูกค้าจะได้เห็นป้าจ่างจัดเตรียมอาหารเครื่องเคียงต่างๆ ให้ลูกค้าอย่างใกล้ชิด เพิ่มบรรยากาศในการทานได้อย่างดีทีเดียว ร้านป้าจ่างเปิดมาแล้วประมาณ 30 ปี การันตีความอร่อยด้วยกลุ่มลูกค้าประจำ ที่หลากหลายทั้งนักเรียน นักศึกษา (ที่มาทานหลังเลิกเรียน) กลุ่มคนทำงานราชการ เอกชน ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจของตนเองแล้ว ร้านป้าจ่างก็ถือว่าได้เป็นจุดนัดพบ ที่ช่วยให้มีที่พึ่งได้อีกแห่งหนึ่งของชาวเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนกันเลยทีเดียว

อาหารจานเด็ดของป้าจ่าง เน้นอนว่าต้องเป็นข้าวเส้นน้ำใส ซึ่งหลายคนอาจสงสัย (หากไม่ใช่คนในพื้นที่) ว่าข้าวเส้นน้ำใส คืออะไร ไข่แล้วคือข้าวเส้นน้ำหยาบเขี่ยส้ม หรือขนมจีนน้ำเงี้ยวนั่นเอง แต่ความอร่อยโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของร้านป้าจ่างที่ถูกอกถูกใจลูกค้า นั้น ป้าจ่างได้เผยสูตรเด็ดเคล็ดลับไม่ลับต้นฉบับดั้งเดิม สำหรับข้าวเส้นน้ำใส นั้น การทำน้ำจะไม่ใส่เลือดหรือดอกงิ้ว เหมือนร้านทั่วไป แต่จะใส่หมูสับกับปลากระป๋องแทน ส่วนประกอบอื่นๆ อันได้แก่ มะเขือเทศ หอมแดง กระเทียม พริก เกลือ ผักชี ขั้นตอนการทำก็ง่าย ต้มกระดูกหมูทิ้งไว้ นำส่วนประกอบต่างๆ มาซอย แล้วนำมาโคลกให้ละเอียด จากนั้นนำมาคั่วพร้อมหมูสับปรุงรสพอสุกเรียบร้อยแล้ว ตักใส่น้ำซุปรกระดูกหมูที่ต้มทิ้งไว้ ปรุงรสตามใจชอบ รอให้สุกก็เป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการข้าวเส้นน้ำใสป้าจ่าง แต่ข้าวเส้นน้ำใสจะอร่อยแบบสมบูรณ์ ขอแนะนำให้ทานร่วมกับหนังปอง (ทำจากหนังควาย หน้าตาละห้อยคล้ายคลึงกับแคบหมู) แต่คนที่ไม่กล้าทานแนะนำให้ทานกับแคบหมูก็อร่อยไม่แพ้กัน ในแต่ละวันข้าวเส้นป้าจ่างจะขายได้ถึงประมาณ 40 กิโลกรัม และสำหรับผู้ที่ยกกลับไปทานที่บ้าน ก็จะได้ข้าวเส้นที่หีบห่อด้วยใบตองตึง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของร้าน และยังช่วยลดภาวะโลกร้อนได้อีกทาง

อาหารที่ไม่ควรพลาดอีกอย่างของร้านป้าจ่าง นอกจากข้าวเส้นน้ำใสแล้วขอแนะนำข้าวก้นจั้น หรือข้าวเงี้ยว มีสองแบบให้เลือก คือ แบบสุก และแบบดิบ ในแบบสุกนั้นหลายคนคงได้ลิ้มลองแล้ว โดยวิธีการทำนั้นเหมือนกัน อย่างแรกนำตะไคร้ และใบกระเพราคั้นกับเลือดจนกลืนควายหาย จากนั้นนำไปคลุกกับข้าวสวยร้อนๆ และหมูสับ จนเป็นสีเดียวกัน แล้วนำไปนึ่งจนสุก สำหรับแบบดิบนั้นก็สามารถทานได้เลยโดยไม่ต้องนึ่ง แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่าลูกค้าส่วนใหญ่จะชอบทานข้าวก้นจั้นแบบดิบ โดยให้เหตุผลว่า เป็นต้นตำรับซึ่งจะหอม หวานกว่าข้าวก้นจั้นแบบสุก ป้าจ่างจะต้องคัดเลือกวัตถุดิบต่างๆ ที่นำมาปรุงต้องสะอาด เพื่อที่อาหารนั้นจะได้อร่อย และที่สำคัญ คือ ไม่มีกลิ่นคาว

สำหรับราคาข้าวเส้นป้าจ่างนั้นขายในราคาถ้วยละ 10-15 บาท ส่วนข้าวก้นจั้น ห่อละ 5 บาท ทั้งแบบสุกและแบบดิบ ร้านเปิดบริการเวลาบ่ายแก่ๆ ประมาณ 15.00 จนถึงเวลาประมาณ 20.00 หรือจนกว่าอาหารจะหมด (แต่ส่วนใหญ่จะไม่เลยเวลานี้) ปัจจุบันป้าจ่างมีผู้สืบทอดกิจการแล้ว คือ คุณวรรณ นันทานนท์ ซึ่งเป็นลูกสะใภ้ของป้าจ่าง ป้าจ่างบอกว่า “จะขายข้าวเส้นไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะไม่ไหว เพื่ออนุรักษ์อาหารไท”

ภาพ 3-118 สัมภาษณ์ร้านข้าวเส้น ป่าจ้างสูตรดั้งเดิม (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)

5) ร้านข้าวเส้นป่าอู๊ด

ร้านข้าวเส้นป่าอู๊ด เป็นอีกร้านหนึ่งในตลาดสายหยุดที่ขึ้นชื่อความอร่อยแบบดั้งเดิมในเรื่องข้าวเส้น ความดั้งเดิมวัดได้จากการเปิดกิจการมาแล้วถึงสามรุ่น รุ่นแรกเป็นคุณยายของป่าอู๊ด ยายบุญถึง พิณใจพระ รุ่นที่สองเป็นคุณแม่ป่าอู๊ด นางจันทร์ทร ทิพนกน ซึ่งเป็นคนไทใหญ่ที่เดินทางมาจากพม่าและเข้ามาอาศัยในเมืองแม่ฮ่องสอน และรุ่นที่สาม คือ นางวารุณี คำหล้า หรือป่าอู๊ด ป่าอู๊ดสืบทอดกิจการมาได้ 40 ปี ร้านข้าวเส้นป่าอู๊ดเปิดบริการอยู่ในตลาดสายหยุดหรือตลาดสดเทศบาล บริเวณฝั่งที่ติดที่จอดรถด้านหลัง เปิดบริการตั้งแต่เช้านี้พร้อมกับร้านอื่นๆ ในตลาด เวลาประมาณ 06.00 – 14.00 น. ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ ร้านป่าอู๊ดขายเฉพาะข้าวเส้น ข้าวเส้นน้ำหมากเขือส้ม ข้าวเส้นน้ำยาไก่ และข้าวเส้นผัด มีเครื่องเคียงให้เลือกสรรกันอย่างเพียบ โดยเฉพาะผักสด รวมถึงหนังปอง เคี้ยวกรุบกรอบร่วมกับข้าวเส้น ในการทำน้ำข้าวเส้น ป่าอู๊ดจะใช้เตาถ่านให้ความร้อนสูงแทนการใช้เตาแก๊ส เพราะจะทำให้ได้น้ำข้าวเส้นที่กลมกล่อม และไม่ขุ่นขึ้น ในแต่ละวันมีลูกค้าทั้งขาประจำและขาจรแวะเวียนมาไม่ขาดสาย ขายได้ถึงวันละ 30 กิโล เท่ากับน้ำข้าวเส้นประมาณ 5 หม้อ ราคานั้นก็ประมาณ 10-15 บาท

สำหรับเมนูอร่อยเด็ดประจำร้านป่าอู๊ด ขอแนะนำข้าวเส้นน้ำยาไก่กับข้าวเส้นผัด ข้าวเส้นน้ำยาไก่ป่าอู๊ดรสชาติกลมกล่อมเหมาะสำหรับคนไม่ทานเผ็ดมาก เข้มข้นพอดี ออกรสหวานนิดๆ หอมมันกระเทียม อาจทานร่วมกับใบโหระพา และถั่วงอกยาวลวกก็จะช่วยเพิ่มรสชาติได้เป็นอย่างดี สำหรับข้าวเส้นผัดนั้นวิธีการทำง่ายมากๆ นำเส้นข้าวเส้นผัดกับชีอิ้วหวาน เกลือ น้ำตาลนิดหน่อย ปรุงรสตามใจชอบ โรยหน้า ตกแต่งความสวยงามด้วยผักชี พริก และกระเทียมเจียว จากนั้น 10-15 บาท หรือใครที่ไม่อยากทำเอง เชิญได้ที่ร้านข้าวป่าอู๊ด รอให้แวะมาชิมที่ตลาดสายหยุดทุกวัน

ภาพ 3-119 สัมภาษณ์ร้านป้าอู๊ด ข้าวเส้นน้ำใต (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

6) ร้านก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณยายไข่

เจ้าของร้าน คือ ยายไข่ ทองคำ อายุ 73 ปี และตาซุร ทองคำ อายุ 74 ปี สองสามีภรรยาที่ได้ช่วยกันขายก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณ โดยสมัยที่ยังไม่ได้เปิดร้าน ยายไข่ได้มีโอกาสทำก๋วยเตี๋ยวให้เพื่อนได้ลองลิ้มชิมรส ปรากฏว่าเป็นที่ติดอกติดใจในรสชาติ จึงเชียร์ให้ยายไข่เปิดร้านขาย ตอนแรกยายไข่ก็ไม่ได้คิดจะเปิดร้าน แต่พอตอนหลังเปลี่ยนใจ อยากมีอะไรทำยามว่าง จะได้ไม่ต้องอยู่เฉยๆ กลัวโรคจะถามหา ตั้งแต่นั้นร้านก๋วยเตี๋ยวป้าไข่ก็ได้ฤกษ์ดี เปิดกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2554) ยายไข่กับตาซุร เริ่มขายก๋วยเตี๋ยวตั้งแต่ราคา 3 บาท 5 บาท 10 บาท 15 บาท และ 20 บาท จนปัจจุบันเป็น 25 บาท ตามราคาข้าวของที่เพิ่มขึ้นจากสภาวะเศรษฐกิจ โดยเปิดบริการตั้งแต่เวลา 08.30-14.00 น. หยุดทุกวันพระและดิถีพระสำคัญ ทำเลที่ตั้งร้านยายไข่นั้นก็หาได้ง่ายมาก หากมาจากถนนสิงหนาทบำรุง เลี้ยวเข้ามายังสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ทะลุไปยังประตูหลัง ร้านยายไข่จะอยู่ตรงด้านหน้าพอดิบพอดิ ส่วนบรรยากาศของร้านก็แสนสบาย เปิดขายบริเวณใต้ถุนบ้านเล็กๆ บรรยากาศร่มรื่น สะอาดสะอ้าน ชวนให้นั่งทานนานๆ

ก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณของยายไข่ ทำตามแบบฉบับสูตรโบราณ แต่ปรับเปลี่ยนนิดหน่อย แค่เพิ่มน้ำก๋วยเตี๋ยวไปเล็กน้อยเท่านั้น โดยต้นตำรับก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณนั้นจะไม่ใส่น้ำเลย แต่ปัจจุบันได้มีการดัดแปลงโดยการเพิ่มน้ำไปด้วย แต่ก็ยังคงความอร่อยแบบดั้งเดิม สำหรับคนที่อยากชิมแบบต้นตำรับก็สั่งแบบแห้งสนิท ก็จะได้อารมณ์และรสชาติแบบสูตรโบราณโดยแท้จริง ส่วนเส้นก๋วยเตี๋ยวนั้น มีทั้งเส้นเล็ก เส้นใหญ่ เส้นหมี่ขาว หมี่เหลือง และบะหมี่ ตามแต่ลูกค้าจะเลือกทาน ส่วนเครื่องนั้นประกอบด้วยลูกชิ้นกับหมูแดงเท่านั้น เพราะยายไข่ไม่ชอบเนื้อสดหรือเครื่องในต่างๆ ส่วนน้ำก๋วยเตี๋ยวนั้นเป็นน้ำใส โดยยายไข่จะต้มกระดูกหมูตอนเช้ามีด ประมาณตีห้า เพื่อให้ได้น้ำต้มกระดูกที่กลมกล่อม จากนั้นปรุงรสตามความชอบ ด้วย เกลือ ซอส และรากผักชี เท่านั้นที่เป็นอันเรียบร้อย มาถึงส่วนท้ายสุด ยายไข่จะใช้ซอสดักถั่วลิสงบดวางไว้ในชาม โดยจะไม่ใส่ลงในชามเพราะเกรงว่าบางคนอาจไม่ทานถั่ว ซึ่งยายไข่จะให้ถั่วจนเต็มช้อน คนที่ชอบถั่วจะถูกใจเป็นพิเศษ เมื่อนำถั่วผสมกับเส้นก๋วยเตี๋ยวลูกกลิ้งให้เข้ากันแล้ว ด้วยกลิ่นหอม รสชาติมันๆ ของถั่ว ทำให้ก๋วยเตี๋ยวรสชาติกลมกล่อม เข้ากันได้ดีเป็นที่สุด การันตีความอร่อยจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่แวะเวียนมาชิมก๋วยเตี๋ยว จาก

คำพูดปากต่อปาก ผู้การบอกเล่าผ่านโปรแกรมสื่อสารออนไลน์ ทาง face book ทำให้ร้านก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณขายไข่เป็นหนึ่งในร้านอาหารอร่อยแบบใดที่ขึ้นชื่อไปโดยปริยาย

ขายไข่กับตาชั่งขายก๋วยเตี๋ยวกันเองสองคน โดยไม่มีลูกมือ ส่วนลูกหลานทำงานต่างถิ่น ปัจจุบันจึงยังไม่มีใครสืบทอดกิจการ “เป็นกิจกรรมยามว่าง อายุมากแล้ว ดึกว่าอยู่เฉยๆ ปัญหาต่างๆ ไม่ค่อยสนใจ ขายไม่หวังกำไร ทำไปเพื่อความสุข คิดว่าลูกหลานมาซื้อ ก็อยากให้ทานของอร่อยแบบไทใหญ่โบราณ และคงจะทำก๋วยเตี๋ยวจนกว่าจะหมดแรงที่เหลือนอยู่”

ภาพ 3-120 สัมภาษณ์ร้านร้านก๋วยเตี๋ยวป่าไข่ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

7) ร้านข้าวซอยป่าบุญ

ป่าบุญ หรือนางธรรมบุญ สวัสดิ์ชัย ได้เปิดบริการมานานถึง 50 กว่าปี ช่วงระยะแรกตั้งร้านอยู่บริเวณสี่แยกไฟแดงทางเข้ากาดคำพลาซ่า มีเพียงโต๊ะเดียว พอมีคนมาอุดหนุนมากขึ้น จึงขยายกิจการและได้ย้ายมายังบริเวณใกล้เคียงจนกระทั่งปัจจุบัน จากถนนสิริมงคลหรือถนนที่อ้อมด้านหลังอนุสาวรีย์พระยาสิงหนาทราชา ตรงขึ้นเนินมาจนถึงกาดคำพลาซ่า ประมาณ 40 เมตร ร้านป่าบุญก็จะอยู่บริเวณสามแยกด้านซ้ายมือ ส่วนอีกทางหากมาจากถนนสิงหนาทบำรุง เลี้ยวซ้ายตรงสี่แยกโครอสโรด พอถึงสามแยกเลี้ยวซ้ายอีกที ประมาณ 50 เมตร ร้านข้าวซอยป่าบุญจะอยู่ด้านซ้ายมือ เปิดบริการทุกวัน เวลา 06.00-16.00 น. จะปิดร้านเฉพาะเวลาที่มีธุระสำคัญ

ร้านข้าวซอยป่าบุญ เป็นร้านเก่าแก่ของเมืองแม่ฮ่องสอน รสชาติถูกปากทั้งคนในพื้นที่เองและนักท่องเที่ยวที่ตามล่าหาความอร่อย จากหนังสือท่องเที่ยวต่างๆ อีกทั้งยังมีอินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อกลาง ความมีชื่อเสียงการันตีได้จาก ตอนปี พ.ศ. 2541 เคยมีรายการอาหารทางช่อง 5 มาถ่ายทำด้วย บรรยายสรรพคุณไปแล้ว คราวนี้มาดูความเป็นมาของข้าวซอยร้านป่าบุญกันบ้าง สูตรต้นตำรับน้ำข้าวซอยมาจากคุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ทำกินกันเองที่บ้าน โดยเป็นสูตรดั้งเดิม สูตรเด็ดอยู่ตรงที่ น้ำกะทิ คั้นสดและผงกระหรี่สำหรับเฉพาะข้าวซอยที่สั่งจากพม่า (มะส่า) ส่วนเครื่องแกงนั้นป่าบุญลงมือทำเองรสชาติต้องเข้มข้น โดยจะใส่ขิง หอมแดง มากกว่าปกติ จะได้น้ำข้าวซอยที่เข้มข้นเป็นน้ำรวม แต่แยกส่วนประกอบที่เป็นเนื้อไก่ หมู เนื้อและ

ลูกชิ้น ข้าวซอยไก่จะขายดีที่สุด เนื่องจากเนื้อไก่จะนุ่มกว่าเนื้ออื่นๆ และเป็นสูตรดั้งเดิม ส่วนเส้นข้าวซอยนั้นจะสั่งจากเชียงใหม่โดยตรง เป็นเส้นข้าวซอยแบบใส่ไข่ ซึ่งป้านูญจะสั่งแบบพิเศษ จะทำให้ได้เส้นข้าวซอยที่เหนียวนุ่ม

รายการอาหารนอกจากข้าวซอยที่เป็นพระเอกของร้านป้านูญแล้ว ยังมีผัดไทยโบราณ ที่ละหม้ายคล้ายคลึงกับผัดซีอิ๊ว แต่มีที่เด็ดเคล็ดลับที่แตกต่างจากผัดไทยหรือผัดซีอิ๊วทั่วไป นอกจากการใช้เส้นใหญ่ที่แสนธรรมดาแล้ว ความแตกต่างอยู่ตรงที่ส่วนผสมที่มีเครื่องแกงมาเป็นส่วนประกอบ ที่ประกอบด้วยกะปิ หอมแดง และจิง และจะไม่ใส่กะน้ำ หัวยี่เท้า เต้าหู้ ของทะเล เนื่องจากสมัยก่อนไม่มีส่วนผสมเหล่านี้ ส่วนใครที่อยากทานอาหารตามสั่งร้านป้านูญก็มีบริการ เช่น ผัดกระเพรา ผัดหนาม ข้าวซอยผัด ข้าวผัด ฯลฯ

ปัจจุบันป้านูญได้ถ่ายทอดสูตรเด็ดความอร่อยต่างๆ ให้ลูกหลานได้รับช่วงต่อ สำหรับสูตรการทำข้าวซอยนั้น ป้านูญไม่ได้มีการปรับปรุงสูตรให้เข้ากับยุคสมัยแต่อย่างใด ยังมีความดั้งเดิมอยู่ ซึ่งเคยมีคนมาขอซื้อสูตรเพื่อทำเฟรนไชน์แต่ ป้านูญไม่ได้สนใจ แต่ก็บอกสูตรไปเพื่อให้เขาไปพัฒนาต่อและนำสูตรไปเผยแพร่ สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้ “หากมีเด็กๆ มาขอสูตรป้าก็ให้ เพราะอยากให้ลูกหลานได้ทานอาหารได้ดั้งเดิมแท้”

ภาพ 3-121 สัมภาษณ์ร้านร้านข้าวซอยป้านูญ (วันที่ 15 พฤษภาคม 2554)

8) ร้านขนมไต้ป้ามณี

ร้านขนมไต้ป้ามณี เป็นร้านขนมไต้ที่มีความหลากหลายมากที่สุดในเมืองแม่ฮ่องสอนที่เป็นสูตรดั้งเดิม ป้ามณีสืบทอดกิจการเป็นรุ่นที่สามที่รับช่วงต่อจากคุณแม่และพี่สาว จากการเป็นลูกมือให้คุณแม่และพี่สาวตั้งแต่ตอนเด็กๆ ประมาณ 9 ขวบ ในการช่วยเตรียมเครื่องปรุงต่างๆ เช่น ขูดมะพร้าว คั้นกะทิ ตักน้ำมาทำขนม ในช่วงแรกป้ามณีเปิดร้านบริเวณสถานีแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นเรือนไม้อยู่บริเวณละแวกเดียวกันกับที่อยู่ปัจจุบัน ซึ่งเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและร้าน ร้านป้ามณีอยู่ใกล้กับร้านป้าศรีบัว หากมาจากถนนสิงหนาทบำรุง พอถึงสี่แยกถนนประดิษฐ์ทองคำ (ร้านป้าศรีบัว) เลี้ยวซ้าย ร้านขนมไต้ป้าศรีบัวจะอยู่หลังที่สองเรื่อยๆ ร้านป้าศรีบัว เป็นร้านเล็กๆ เปิดขายบริเวณส่วนหน้าบ้าน

รายการขนมร้านป้ามณีก็มีความหลากหลาย เช่น ส่วนตะมิน อาละหว่า อาละหว่าจุง เป้งมั่ง (เค้กไทใหญ่) ชื่อขนมแต่ละชนิด ล้วนบ่งบอกถึงเชื้อชาติได้อย่างชัดเจน ขนมบางอย่างหน้าตาใกล้เคียงกันมาก แยกกันไม่ออก ความแตกต่างต้องอาศัยความชำนาญกันเลยทีเดียว ขนมแต่ละชนิดมีเอกลักษณ์ประจำตัวที่ต้องสังเกตกันให้ดี อย่างเช่น ส่วนตะมินจะมีข้าวเหนียวหวานๆ อยู่ด้านล่าง อาละหว่าทำจากแป้งข้าวเจ้า ด้านล่างสีขาวขุ่น สมัยก่อนจะใช้ใบตองคึงห่อ อาละหว่าจุงจะใช้แป้งหมี ผสมกับเนย นม ด้านล่างจะเป็นสีเหลือง พอถึงฤดูกาลของทุเรียนก็จะมีเนื้อทุเรียนผสมอยู่ด้วย เพิ่มกลิ่นหอม รสชาติมันๆ ของทุเรียนได้เป็นอย่างดี แต่สมัยก่อนจะได้ลูกเกิดด้วย มาถึงชนิดสุดท้ายเป้งมั่ง มีลักษณะเป็นแป้งฟูคล้ายๆ ขนมเค้ก จึงเรียกกันเก๋ๆ ว่าขนมเค้กไทใหญ่ ขนมป้ามณีจะไม่ใส่สารกันบูด รับรองเรื่องความปลอดภัย ส่วนการทำงานนั้นป้ามณีจะใช้เตาถ่าน เครื่องปรุงจะใส่แบบไม่หวงเครื่อง เพื่อความมั่นใจว่าจะได้รสชาติขนมที่เข้มข้น หอมมันกะทิ สมัยก่อนภาชนะที่ใส่ขนมนั้นจะเป็นถาดทองเหลือง เพราะจะทำให้ร้อนเร็วและเก็บความร้อนได้ดี เนื่องจากบ้านหลังก่อนถูกไฟไหม้ ทำให้ถาดทองเหลืองไหม้ไปพร้อมกับบ้าน จึงทำให้ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้ถาดอลูมิเนียมแทน ซึ่งซื้อมาจากพม่าเพราะเนื้อหนากว่าบ้านเรา และมีกลิ่นดีกว่าด้วย ราคาขนมนั้นขายชิ้นละ 5 บาทห่อด้วยใบตอง ใครที่จะซื้อเป็นของฝากขอเสนอให้ซื้อเป็นกล่องกล่องละ 30 บาท พกพาสะดวกกว่า

ขนมไต่ป้ามณีเปิดบริการทุกวันประมาณ ประมาณ 9 โมงเช้า ปิดประมาณ 20.00 น. โดยเริ่มทำขนมตั้งแต่ตี 5 เสร็จพร้อมบริการลูกค้าก็ประมาณ 9 โมงพอดี ขนมจะขายดีมากในช่วงฤดูหนาว ซึ่งเป็นเทศกาลท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอน ในอนาคตป้ามณีมีผู้สืบทอดกิจการร้านขนมไต่แล้ว คือ ลูกสาวคนกลาง ซึ่งป้ามณีการันตีเรื่องฝีมือการทำที่อร่อยไม่แพ้ป้ามณีเลย ซึ่งก็เป็นที่น่าภาคภูมิใจและสบายใจแทนคนเมืองแม่ฮ่องสอน เมื่อขนมไต่ที่เป็นเอกลักษณ์ทั้งความอร่อยและความเป็นต้นแบบขนมไต่ของแม่ฮ่องสอน มีผู้สืบทอดต่อไป ซึ่งป้ามณีได้กล่าวทิ้งท้ายว่า “อยากให้เรียนรู้ ถ้าอยากเรียนรู้ก็สามารถมาได้ เด็กสามารถเข้ามาศึกษาได้”

ภาพ 3-122 สัมภาษณ์ร้านขนมไต่ป้ามณี (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)

9) ร้านป้าแป้วฮังเล

ร้านป้าแป้วฮังเลเปิดบริการเป็นรุ่นที่สาม แรกเริ่ม เดิมที่รุ่นแรกมาจากคุณตาของสามีป้าแป้ว เปิดบริการตามลูกค้าสั่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในงานวัด งานบวชต่างๆ เท่านั้น ต่อมารุ่นที่สอง คือ คุณแม่ของสามีป้าแป้ว ได้เริ่มขายในตลาดและตามที่ถูกค้าสั่งด้วยเช่นกัน โดยไม่ร่อยุ่ที่บ้านให้ลูกค้าสั่งเหมือนรุ่นแรก และป้าแป้วยังได้ฝึกทำเนื้อลุงตามสูตรของคุณแม่สามีจนชำนาญ เนื่องจากมีวิธีทำที่ง่าย จากนั้นก็เป็นแกงฮังเล และอื่นๆ และรุ่นที่สาม คือ รุ่นป้าแป้วได้เริ่มเปิดบริการตั้งแต่ พ.ศ.2526 ในตลาดสายหยุดเปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่ 07.00 – 10.00 น. มีอาหารให้เลือกลองซื้อลองชิม ประมาณ 8 อย่าง โดยหลักๆ ที่ขายทุกวันก็จะมี ฮังเล ถั่วเน่าชา เนื้อลุง ผัดเต้าหู้ นอกจากนั้นก็เป็นอาหารตามฤดูกาล เช่น มะม่วงสะนาว ขำถั่วฝักยาว แกงขี้ไก่ เป็นต้น ป้าแป้วจะเริ่มต้นด้วยการทำแกงฮังเลเป็นอันดับแรก เพราะใช้เวลานานสุด ประมาณ 4-5 ชั่วโมง สูตรเด็ดที่มรดกจากทั้งขาประจำและขาจร ก็คือ ป้าแป้วจะใช้เตาไฟในการทำอาหารเท่านั้น เพราะจะทำให้เนื้อนุ่ม เปื่อยนุ่ม รู้สึกถึงรสชาติของเครื่องเทศแทรกซึมผ่านเข้าไปในเนื้อหมู และให้กลิ่นที่หอมกว่า รสชาติที่กลมกล่อม อร่อยถูกปากหลายต่อหลายคนที่ได้เคยลองลิ้มชิมรสมาแล้วนั้น จึงกลายเป็นที่มาของชื่อร้าน “ป้าแป้วฮังเล” ไปโดยปริยาย

ป้าแป้วมีลูกค้าประจำทั้งคนในพื้นที่และคนต่างจังหวัด บางครั้งมีคนสั่งทำเป็นหม้อขนาดใหญ่ส่งไปเชียงใหม่ กรุงเทพฯ ก็เคยมี จึงการันตีถึงความอร่อยได้เป็นอย่างดีสำหรับร้านป้าแป้วฮังเล หากพูดถึงการอนุรักษ์อาหารไทยแล้ว ปัจจุบันป้าแป้วยังไม่มีคนสืบทอดกิจการ ซึ่งป้าแป้วได้กล่าวว่า “อยากที่จะสืบทอดอาหารไทย เพราะเดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีคนทำ ก็อยากอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานได้ลิ้มรส และอยากที่จะนำไปสืบทอดแก่คนรุ่นหลังให้ได้รู้จักเพราะบางคนยังไม่รู้จัก วยรุ่นส่วนมากไม่ชอบกิน เพราะกลัวอ้วน ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กและคนแก่ที่ซื้อไป”

ภาพ 3-123 สัมภาษณ์ร้านป้าแป้วแกงฮังเล (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

10) ร้านป่าหาล้าถั่วพูน

ร้านป่าหาล้า หรือคุณหล้า ลาวเหล่ว ได้สืบทอดกิจการมาแล้วถึงสามรุ่น รุ่นแรกคือคุณยาย รุ่นที่สองคือคุณแม่ และรุ่นที่สามคือป่าหาล้า ร้านป่าหาล้าถั่วพูนเกิดจากการที่ป่าหาล้าอยากมีกิจการเป็นของตนเอง และคิดว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีคนไทยใหญ่อยู่เยอะ ตัวเองก็สามารถทำอาหารไตได้ออยู่แล้ว ในตอนแรกขายแบบหาบเร่ ต่อมาขายบริเวณหน้าร้านทอง และย้ายมาขยตลาดสายหยุดจนถึงทุกวันนี้ เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เช้ามีดประมาณ 04.30 – 14.00 น.

ถั่วพูนนั้น เป็นอาหารไตที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนอีกเมนูหนึ่ง ถั่วพูนก็ถือเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับคนที่ทานมังสวิรัต โดยทำจากถั่วเหลือง มี 3 แบบ ด้วยกัน คือ แบบร้อน แบบทอด และแบบเส้น สำหรับการทำถั่วพูน อย่างแรก คือ การนำถั่วเหลืองแห้งไปแช่น้ำให้นุ่ม จากนั้นนำมาบดให้ละเอียด กรองไว้ 2 ชั่วโมง ตะกอนแป้งจะตกตะกอนอยู่ด้านล่าง นำแป้งมาเคี่ยวจนกลายเป็นถั่วพูนก้อน แล้วตากให้เย็นประมาณ 1-2 ชั่วโมง ส่วนวิธีการปรุงนั้นคือ การนำเส้นไปลวกในน้ำร้อน ปรุงรสด้วย งาขาว ถั่วลิสงบด กระเทียมเจียว พริกป่นคั่วในน้ำมัน ผักชี และที่ขาดไม่ได้ คือ ถั่วพูนทอด รูปร่างสามเหลี่ยมสีทองอร่าม นอกจากนี้ยังมีผักกาดดอง ช่วยเพิ่มรสเปรี้ยว เผ็ด มีรสหวานนิดๆ แก่ลิ้นได้ดี

การทำถั่วพูนมีประวัติสืบทอดมาอย่างยาวนาน ร้านป่าหาล้าถั่วพูนคอยต้อนรับลูกค้าในตลาดสายหยุด ทั้งคนในพื้นที่ที่ทานกันเป็นประจำและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ลูกค้าส่วนใหญ่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์อาหารไต ว่า “อยากให้เยาวชนอนุรักษ์ไว้ เพราะเป็นอาหารประจำจังหวัด เยาวชนควรจะหัดทำอาหารไตไว้ก่อนจะสูญหาย และอยากให้โรงเรียนช่วยสอนการทำอาหารไต และวัฒนธรรมแบบไตไว้ เพื่อให้เยาวชนได้รู้จักอาหารไตและวัฒนธรรมแบบไตไว้ชั่วลูกชั่วหลาน ต่อไป”

ภาพ 3-124 สัมภาษณ์ร้านป่าหาล้าถั่วพูน (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

ภาพ 3-125 การประชุมเตรียมงาน และแบ่งกลุ่ม (วันที่ 12 พฤษภาคม 2554)

ภาพ 3-126 สรุปผลหลังจากการสัมภาษณ์ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

ภาพ 3-127 สรุปและรายงานผลหลังจากการดำเนินกิจกรรม (วันที่ 15 พฤษภาคม 2553) โดยมี อ.วีรพจน์ และนายสุเทพให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.7 กิจกรรมของโครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

โครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในช่วงระยะแรกได้มีการดำเนินการเรื่องการปรับปรุงอาคาร โดยได้รับความร่วมมือจากเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างดีในด้านงบประมาณการสนับสนุน โดยทางคณะทำงานเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ ตกแต่งอาคาร ส่วนในระยะหลังได้มีการดำเนินการในด้านระบบการจัดการศูนย์ฯ เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ของโครงการทั้งหมดกับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบศูนย์ฯ รวมถึงการชี้แจงหน้าที่ บทบาทของศูนย์ฯ และอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดของโครงการจัดการศูนย์ประสานงานฯ มีดังนี้

- การออกแบบป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- การออกแบบป้ายสัญลักษณ์เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- การอบรมและเสวนา “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- การจัดทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายในศูนย์ประสานงานฯ
- การใช้พื้นที่ศูนย์ประสานงานฯ ทำกิจกรรมต่างๆ

ภาพ 3-128 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) หลังการปรับปรุง

ภาพ 3-129 พื้นที่ส่วน Multimedia และบริเวณส่วนต้อนรับด้านหน้าศูนย์ประสานงานฯ

3.7.1 การออกแบบป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แนวทางการออกแบบป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (รศพ.)

- 1) ขนาดของป้ายต้องไม่ใหญ่เกินไป เนื่องจากการให้ความสำคัญกับป้ายอาคารเก่า ดังนั้นขนาดของป้ายจึงต้องมีขนาดกะทัดรัด แต่ตั้งอยู่ในจุดที่คนสามารถมองเห็นได้สะดวก รวมถึงอาจมีการใช้ไฟส่องเพื่อเน้นให้ป้ายเห็นชัดยิ่งขึ้น
- 2) การใช้วัสดุ สามารถใช้ได้หลากหลายตามความเหมาะสมของงบประมาณและความสามารถในการผลิต ซึ่งในแนวทางการออกแบบแนะนำให้ใช้วัสดุร่วมสมัย เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับตัวป้ายแต่ไม่รบกวนรูปแบบอาคาร
- 3) ภาพรวมของตัวป้ายควรมีลักษณะที่เรียบง่ายแต่เห็นได้ชัดเจนตามวิธีการที่กล่าวมาแต่ต้น โดยตัวงานไม่ควรมีรายละเอียดมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดการกั้นกันระหว่างป้ายกับอาคาร หรืออาจทำให้ป้ายโดดเด่นจนทำลายทัศนียภาพอาคาร ดังนั้นตัวอักษรอาจเป็นการเจาะร่องหาวัสดุเป็นไม้ (หน้าเรียบ) หรืออาจเป็นการสลักตัวอักษรไปบนวัสดุตามเงื่อนไขของช่างที่จัดทำ อาจต้องพึงระวังในเรื่องของความคงทนเพราะเป็นป้ายที่อยู่ภายนอกอาคารอาจได้รับผลกระทบจากแดด ฝน ซึ่งต้องใช้วัสดุที่มีความคงทน

การออกแบบป้าย

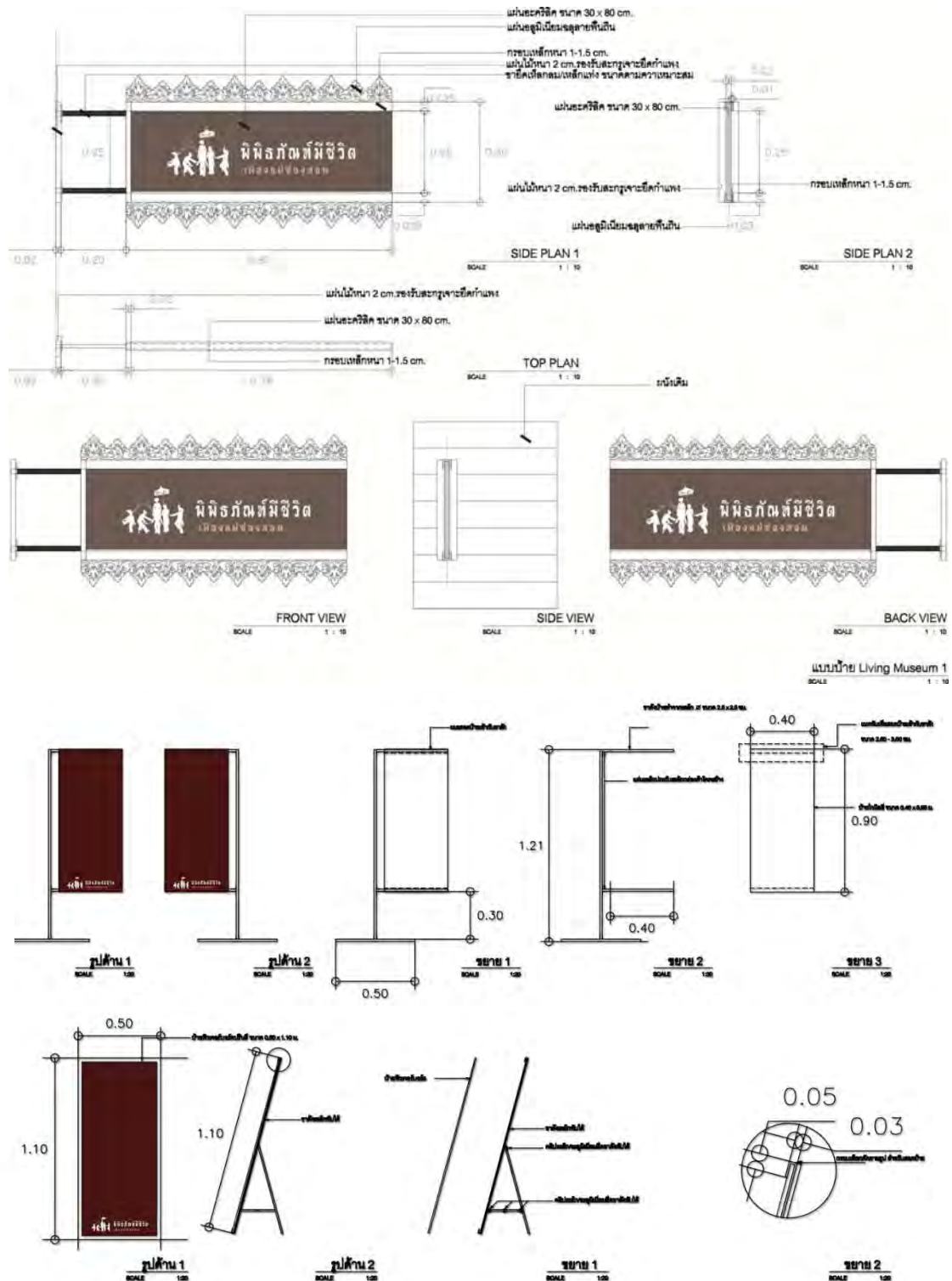

ภาพ 3-130 การออกแบบ และติดตั้งป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รศพ.)

3.7.2 การออกแบบป้ายสัญลักษณ์เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การออกแบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage) เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องหมาย สัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยว (node) ภายใต้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ซึ่งสัญลักษณ์จะแสดงการเป็นเครือข่ายร่วมกระบวนการจัดการด้านต่างๆ หรือจัดกิจกรรมระหว่างนักท่องเที่ยว เจ้าของสถานที่ และศูนย์ประสานงานฯ (Member)

ภาพ 3-131 แบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage) เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (แบบติดผนังและแบบตั้งพื้น)

3.7.3 การอบรมและเสวนา“การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

หลักการและเหตุผล

ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน หรือเป็นที่รู้จักนาม อาคาร รสพ. จากการเปิดใช้งานอย่างเป็นทางการ โดยโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยวได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมถึงต้องการให้ศูนย์ประสานงานฯ เกิดกิจกรรมที่สามารถให้ชุมชน นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ ซึ่งเปิดเป็นพื้นที่สาธารณะต้อนรับผู้มาเยือน

การบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (Living Museum Information Center) จึงมีความสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน และประวัติศาสตร์ ในการเป็นศูนย์กลางหรือสำนักงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

บทบาทศูนย์ประสานงานฯ

- เชื่อมโยงข่าวสาร ประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
- ศูนย์รวมการศึกษา เรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
- ศูนย์กลางเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอนแก่ผู้ที่สนใจ หรือนักท่องเที่ยว เช่น เทศกาลงานประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (บ้าน วัด) ที่พักแบบ Home Stay กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
- เป็นศูนย์การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- เป็นพื้นที่สาธารณะ สำหรับนักท่องเที่ยว และคนเมืองแม่ฮ่องสอนในการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือการพบปะ พูดคุย เสวนา
- เป็นพื้นที่จัดจำหน่ายของที่ระลึกพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ และส่วนแสดงสินค้า (ตัวอย่าง) ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ (ผู้เข้าร่วมประชุม) เข้าใจและรับทราบในบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ
- 2) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในบทบาท หน้าที่ของศูนย์ประสานงานฯ
- 3) เพื่อให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบศูนย์ประสานงานฯ โดยตรงได้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ การปฏิบัติงานบริการของศูนย์ประสานงานฯ
- 4) เพื่อรองรับการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ประเด็นการประชุม

- 1) นำเสนอการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
 - 2) นำเสนอและขอข้อเสนอแนะบทบาทของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
 - 3) สร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (การยอมรับการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ฯ ของผู้เข้าร่วมประชุม)
- ผู้ประกอบการธุรกิจการค้า (พืชผัก)
 - เจ้าของบ้านเก่า (เปิดบ้านต้อนรับ)
 - ร้านอาหารใด (มาแม่ฮ่องสอนทั้งที ลองแวะชิมอาหารใด)

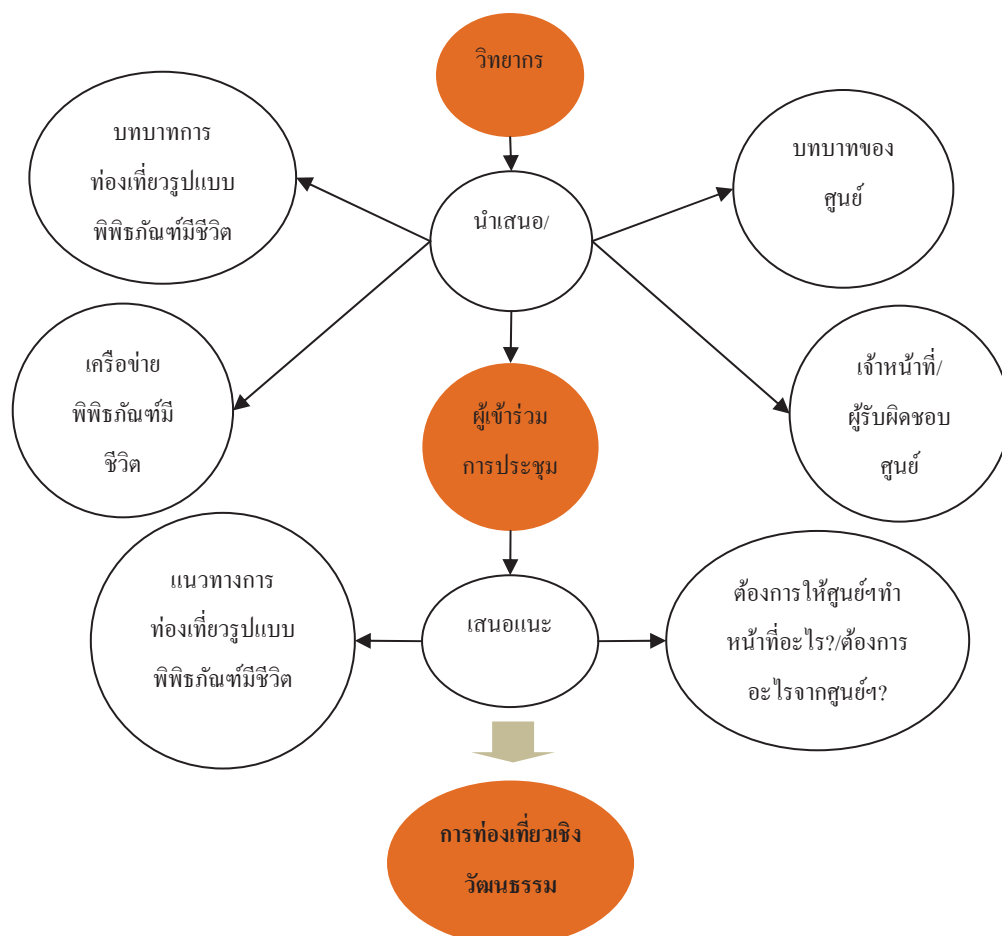

- แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม (อ.สุรศักดิ์)
- หน่วยงานภาครัฐ (วัฒนธรรมจังหวัด/เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน/ททท.)
- 4) บทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการให้บริการของศูนย์ประสานงาน
- 5) นำเสนอการจัดรายการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และข้อเสนอแนะความเหมาะสม ความถูกต้องด้านเวลา

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประชุม

- 1) ผู้เกี่ยวข้อง (เครือข่าย) และเจ้าหน้าที่ได้เข้าใจ รับทราบถึงหน้าที่ของตนและบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ
- 2) เครือข่ายร่วมวางแผนกำหนดเวลาการท่องเที่ยว (campaign LM2)
- 3) ได้ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม ในการให้บริการ หรือบทบาทของศูนย์ของศูนย์
- 4) สามารถถ่ายทอด สัมมอบแนวทางการจัดการศูนย์ฯ ให้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนรับผิดชอบได้ ดำเนินงานโดยสอดคล้องต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

โครงสร้างประเด็นสำคัญในการประชุม

แผนภูมิ 3-8 ประเด็นสำคัญของการประชุมเสวนา “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

สรุปประเด็นสำคัญจากที่ประชุม

- พิพิธภัณฑ์มีชีวิต คือ การใช้ตัวเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นห้องแสดง เป็นตัวพิพิธภัณฑ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนที่อยู่ คือ ความมีชีวิต
- นักวิจัยฝ่ายเดียวทำไม่ได้ เพราะต้องร่วมมือกันทำระหว่างชุมชนเมืองและสถาบันการศึกษา รวมถึงคนรุ่นใหม่ และหน่วยงานในท้องถิ่นในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
- กลยุทธ์เพื่อการดำเนินงาน มี 4 keyword การป้องกัน การจัดการ การพัฒนา และการฟื้นฟู เป็นจุดเริ่มต้นที่ทางคณะทำงานเป็นผู้วาง ต้องทำอะไรถึงจะป้องกันการรุกรานกระทั่งสูญเสียกลืนหายไป จัดการอย่างไรถึงจะป้องกันได้ จัดการต้องเกิดประโยชน์ได้ด้วย ป้องกันที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจในชุมชน ชุมชนข้ามชาติ เทศบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง นโยบายต่างๆ หากสามารถพัฒนาฟื้นฟู วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม คุณภาพชีวิตก็จะฟื้นฟูตาม อันนี้คือ หลักคิด
- อะไรคือความเป็นแม่ฮ่องสอน นักท่องเที่ยวเข้ามาแล้วประทับใจอะไร ถ้าเข้ามาแล้วอยากจะจ่ายไหม จะดีไหม ถ้าชาวแม่ฮ่องสอนได้อะไรจากการที่จะมีทุนเข้ามา รายได้จะกระจายอย่างไร ต้องดูกันเป็นเครือข่าย อันนี้เป็นเพียงภาพเก่าที่เราเริ่มต้น วัฒนธรรมประเพณีเป็นอย่างไรบ้าง ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ กายภาพการตั้งถิ่นฐาน กายภาพของเมืองเป็นอย่างไร เมืองในหุบเขาเป็นอย่างไร ลักษณะการตั้งเมืองเป็นอย่างไรมีทฤษฎีรองรับไหม พอที่จะเป็นองค์ความรู้ไปโชว์ไหม เช่น บ้านห้วยผา ไปดูการตั้งบ้านเมือง โดยมีทฤษฎีมาตั้ง ถ้าเราเอาจุดนี้มาเป็นองค์ความรู้เพื่อขาย ขายได้ ประวัติศาสตร์พัฒนามาอย่างไร
- เรื่องราว หรือ story มีอิทธิพลอย่างไร รากเหง้า การเพิ่ม Value access แต่ชาวแม่ฮ่องสอนต้องตระหนักก่อนที่จะอนุรักษ์ไว้ ภาคเศรษฐกิจจะอย่างไร ส่วนหนึ่งไว้ใช้ ส่วนหนึ่งไว้ขาย ส่วนหนึ่งไว้ขาย คือเอาไว้ชม เก็บค่าดู มาดูเมืองแม่ฮ่องสอน มาดูอะไร ดูความเก่า Ascetic ทางประวัติศาสตร์
- คณะทำงานได้รวบรวมประวัติศาสตร์ ศึกษาามาจนถึงปัจจุบัน นำข้อมูลเดิมมาต่อแนวคิด สร้างความน่าสนใจ เพราะเมืองมีเสน่ห์อยู่แล้ว เมืองไม่ได้สร้างใหม่ ดูภาพเก่าเทียบกับปัจจุบันอะไรยังคงเหลืออยู่
- จากกลยุทธ์สู่แผนงาน ต้องมีการจัดการเมือง city management เมืองต้องมีการจัดการ การควบคุม การอนุรักษ์ อนุรักษ์อย่างไร ในแง่ของเอกชนมีส่วนร่วมอย่างไร กลุ่มเครือข่ายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตถ้าเข้มแข็ง สามารถคุยกับคนที่ออกแบบเทศบัญญัติ ผู้คุมกฎในการสร้าง การควบคุมอาคารอย่าให้หน้ากากเมืองเปลี่ยน นี่ก็จากกลยุทธ์สู่แผนงาน
- ภาพรวมเรื่องบ้านเก่า ส่วนที่แสดงตัวตนความเป็นได้ กลุ่มอาคารบ้านเรือน วัดต่างๆ ในเมืองแม่ฮ่องสอนมีความชัด แต่ยังคงมีวัฒนธรรมอื่นมาผสมอยู่บ้าง อาคารเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นแม่ฮ่องสอน การดูพื้นที่จะนำองค์ความรู้มาร้อยเรียงกันให้เป็นพิพิธภัณฑ์ฯ ให้มีการออกแบบร่วมกับชมรมบ้านเก่า ติด Signage ว่าตัวอาคารเป็นหนึ่งในเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ฯ เป็นห้องแสดง ไม่ได้มีเฉพาะแค่อาคารแต่มีเมืองจริงๆ คิดป้ายบอกว่าตรงนี้เป็นอะไร
- พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเปรียบได้กับรูปภาพที่ต่างจากภาพวาด คือ เป็นภาพเสมือนจริง เส้นทางการท่องเที่ยวที่จัดเพื่อให้เห็นวิว เส้นทางที่ออกมาเห็นความสวยงาม ซึ่งน่าจะเอามาร้อยเรียงกัน ถ้าพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเราเสริมด้วยการใช้ใกล้ มักอุเทศก้น้อยในการแนะนำบ้านเมืองเรา ทำไม่ต้องมักอุเทศก้น้อย เพราะเด็กได้มีความรู้ เมื่อรู้เกิดรัก แล้วจึงเกิดการอนุรักษ์ ให้เค้าได้รู้จักความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน เลือกที่จะรักษา

- การเดินทาง ยังไม่ได้มีการบูรณาการเข้าสู่ศูนย์ประสานงานฯ ซึ่งอาจจะต้องเป็นระยะที่ 2-3 ที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ขยายตัวขึ้น จัดทำแพคเกจ แต่ในเบื้องต้นต้องใช้สัญลักษณ์ตาม mode หากเดินทางมาจากสนามบิน รูปแบบการเดินทางต่อจากนี้ใช้วิธีใด สามล้อ หรือรถม้าเหมือนลำปาง เราควรตั้ง boot พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ที่สนามบิน สถานีขนส่ง อาเขตเชียงใหม่ สุวรรณภูมิ
- มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเมืองสู่พื้นที่ข้างเคียง เช่นบ้านห้วยผา อุทยานศาสตร์ การสร้างเมือง ภูมิปัญญาที่สร้างบ้านในเมืองหุบเขา ทำอย่างไร ร่องรอยความเป็นเมืองที่ยังไม่ถูกแทรกแซงด้วยศิลปะสมัยใหม่ รูปแบบที่ยังเป็นดั้งเดิม สามารถที่จะนำมาร้อยเรียงฉายภาพเก่า ให้คนที่สนใจในพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ได้เห็นว่าเดิมที่บ้านแม่ฮ่องสอนเค้าสร้างในหลักคิดแบบนี้ มีคำอธิบายถึงการบริหารจัดการเมือง พื้นที่ต่างๆ
- จะทำอะไรให้นักท่องเที่ยวเคารพ ยกตัวอย่างเช่น ศาลเจ้าพ่อเมืองแม่ ข้อมือเหล็ก อนุสาวรีย์ญาสิงหนาทราชา ก็ต้องทำความเข้าใจ ถ้าเกิดมีคฤหัสถ์น้อยแสดงความเคารพ นักท่องเที่ยวก็ต้องทำตาม ไม่ต้องบังคับ แต่ใช้ระเบียบ วิธีการ วินัยเป็นตัวบังคับ ผู้นำที่เหลือจะทำตามเอง
- ศูนย์ประสานงานฯ เป็นหน่วยงานหนึ่งของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นในลักษณะโครงการ ลำดับการบังคับบัญชา คือ ต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารในเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ต้องรับนโยบายจากท่านนายก ท่านรอง และผอ.กองการต่างๆ ที่ท่านมีข้อเสนอแนะ แต่ตอนนี้จะอยู่ในหมวดของกองการศึกษา ซึ่งเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมโดยตรง และท่านนายกมีนโยบายว่าอยากจะทำผลักดันให้เป็นหน่วยงานอิสระ แต่ตอนนี้อยู่ระดับเบื้องต้น ยังไม่อิสระ ยังเป็นของเทศบาลอยู่
- การจัดทำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตควรมีเจ้าภาพ เทศบาลเป็นองค์กรท้องถิ่นที่มีงบประมาณสามารถผลักดันได้อยู่แล้ว แต่อยากจะทำเสนอให้เป็นองค์กรอิสระ คำว่าอิสระ คือไม่ได้ทำงานคนเดียวแต่อาจจะอยู่ในการควบคุมเทศบาล แต่ขึ้นตรงต่อท่านนายกเลย เพราะ 1) การทำงานของระบบราชการมีปัญหาเรื่องระบบที่ล่าช้า 2) ถ้าผ่านนายกโดยตรง ระเบียบขั้นตอนไม่มาก ในส่วนการวิจัยครั้งนี้อยากจะให้มีกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนั้นคณะกรรมการอาจจะมาจากหลายส่วน แต่คณะกรรมการการดำเนินงานอาจจะเป็นของกลุ่มนี้ เพราะถ้าหากคณะกรรมการมาจากหลายส่วนจะไม่เคลื่อนไหว เพราะส่วนใหญ่ออกแนวคิดอยากเดิน การขับเคลื่อนงานต้องมีผู้ตัดสินใจ ถ้ายังตัดสินใจไม่ได้งานก็จะไม่เคลื่อนไหว
- กรอบแผนการจัดการศูนย์ประสานงานฯ
 - Built การสร้างกรอบแนวคิด แผน โครงสร้างการดำเนินงาน
 - Operate การนำแผน แนวคิดไปดำเนินการทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว จุดเริ่มต้นของ operate คือการใช้สื่อ
 - Transfer คือถ่ายทอดองค์ความรู้ การบริหารจัดการ การป้องกัน และเสริมธุรกิจ สู่กรอบการจัดการศูนย์ฯ ถ่ายทอดไปยังเจ้าหน้าที่ศูนย์ สร้างเครือข่ายหอการค้า สมาคมนักธุรกิจท่องเที่ยว ฯลฯ และหางบประมาณสนับสนุน
- ปัญหาตอนนี้ คือ คนยังไม่ทราบว่า พิพิธภัณฑ์มีชีวิตคืออะไร ทราบแล้วว่าตรงนี้เป็นพิพิธภัณฑ์ มีชีวิตอย่างไร มีคนแสดงในนั้นหรือไม่ แต่หมายถึงการเชื่อมโยงด้านวัฒนธรรมด้านอาหาร การท่องเที่ยว ประเพณี ฯลฯ นั่นคือพิพิธภัณฑ์มีชีวิต แต่ศูนย์นี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นสถานที่ติดต่อสอบถาม เป็นสถานที่หรือตัวแทนพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ภาพ 3-132 การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคเช้า)

ภาพ 3-133 การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคบ่าย)

3.7.4 แนวคิดการออกแบบการท่องเที่ยวรูปแบบ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

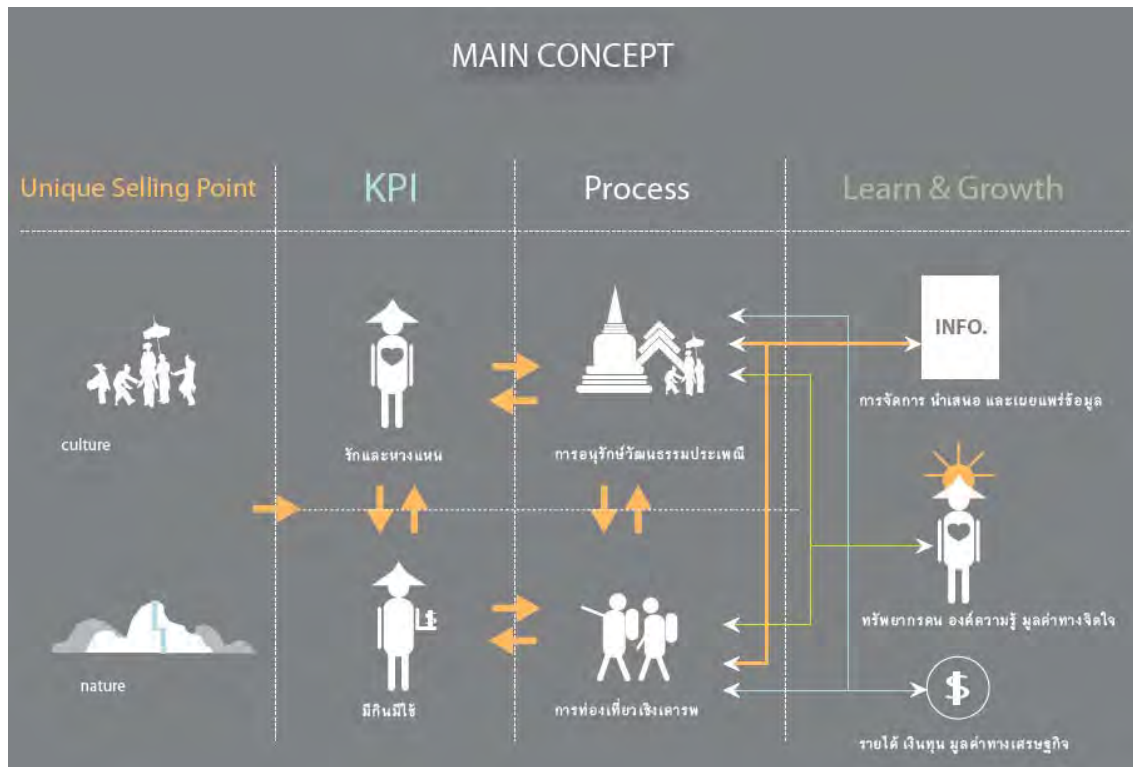
แนวคิดการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว

การออกแบบการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เกิดจากทรัพยากรด้านวัฒนธรรมของเมือง สถานที่สำคัญทางธรรมชาติ ทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ ถือเป็นจุดขายที่สำคัญของแหล่งเรียนรู้ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Unique Selling Point) ความยั่งยืนทางวัฒนธรรมถือเป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ซึ่งการอนุรักษ์ ที่เกิดจากความรัก ความเข้าใจ และเกิดความห่วงใยในวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์ พัฒนาที่ยั่งยืน โดยจะเกิดความยั่งยืนได้นั้นคนในชุมชนจะต้องเกิดรายได้จากทรัพยากรเหล่านี้ด้วย การจัดการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการสร้างรายได้จึงถือเป็นกลไกสำคัญที่จะต้องสร้างแผนสู่รูปแบบการปฏิบัติ และยังถือว่าเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI) ของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต กระบวนการ (process) หรือการดำเนินงาน แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ กระบวนการดำเนินงาน เบื้องต้น คือ การประชาสัมพันธ์สิ่งที่มีคุณค่าของเมือง สิ่ง que ทุกคนต้องห่วงใย ในรูปแบบต่างๆ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง สอดแทรกการประชาสัมพันธ์ทั้งในวาระต่างๆ ของกิจกรรมเมืองหรือภายในสถาบันการศึกษา เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนซึ่งจะต้องเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมต่อไปเมื่อเข้าบ้านหรือคนเมืองแม่ฮ่องสอน มีความรัก ความห่วงใยในวัฒนธรรมแล้ว การประเพณี ปฏิบัติต่อสถานที่ทางประวัติศาสตร์ การรักษา การแสดงเคารพ สิ่งต่างๆ จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติของชุมชนไม่มีกฎเกณฑ์บังคับแต่ใช้ความรัก และความเคารพในสิ่งที่เป็ประวัติศาสตร์ ความเชื่อในจารีต ประเพณีที่ส่งผ่านจากรรพชนในอดีตสู่คนยุคปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกลไกในการป้องกันเมือง หากคนภายนอกรับรู้ในความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านการประชาสัมพันธ์สิ่งที่เป็นจุดขาย (วัฒนธรรม) จะสามารถเป็นเกราะป้องกันเมืองได้อีกทางหนึ่งจากการกรองกลุ่มนักท่องเที่ยว นอกจากการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจที่เป็นกระบวนการสำคัญของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตแล้ว จุดยืนหรือการรักษาความเป็นเมืองวัฒนธรรมนั้นจะต้องเป็นสิ่งสำคัญ โดยจะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนด้วยเช่นกัน ดังนั้นการสืบ

ทอดสู่คนรุ่นหลัง จึงเป็นแนวทางการดำเนินงานช่วงสุดท้าย ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ แนวคิด แนวทางการดำเนินงานแก่ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในศูนย์ประสานงานฯ สามารถบริหารจัดการทรัพยากรเมือง ทรัพยากรบุคคล และการกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือ การท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

- นำเสนอความเป็นแม่ฮ่องสอน ความดั้งเดิม เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นแม่ฮ่องสอน
- ดำเนินการบนพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจในวัฒนธรรม มีเป้าหมายเดียวกันที่ชัดเจน
- เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน
- สร้างแรงจูงใจ กระแสนิยมความเป็นท้องถิ่น

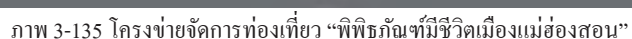
ภาพ 3-134 แนวคิดการจัดการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

โครงข่ายและการดำเนินการท่องเที่ยว

ตาราง 3-6 โครงข่ายและการดำเนินการท่องเที่ยว

ประเด็น	โครงข่าย	การดำเนินงาน	วิธีการ
การจัดการ	ศูนย์ประสาน พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองแม่ฮ่องสอน	- จัดตั้งศูนย์ประสานงานฯ	- การสร้างทีมงานศูนย์ประสานงานฯ
การสืบสาน	งานด้านเยาวชน	- กลุ่มเยาวชนพิพิธภัณฑ์มีชีวิต - การอบรมกลุ่มเยาวชน - การจัดกิจกรรมเพื่อการสืบสานวัฒนธรรม แก่เยาวชน	- การเชื่อมโยงกิจกรรมในระดับสถานศึกษา - การจัดกิจกรรมและช่องทางการแสดงออกและการมีส่วนร่วม ของเยาวชน - แนวทางการจัดหลักสูตรท้องถิ่นศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เศรษฐกิจ	Economic, Product	- การรวบรวมวัฒนธรรมด้านอาหาร คัดเลือก ร้านอาหารได้ - แผนที่กิจกรรมอาหาร - กิจกรรมเยาวชนสืบค้นอาหารอร่อย	- พัฒนารูปแบบ กระบวนการผลิต และการเพิ่มมูลค่า ผลิตภัณฑ์พื้นถิ่น
กายภาพ	วัด บ้านเก่า	- การรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์และ สถาปัตยกรรมบ้านเก่า - การจัดทำแบบปรับปรุงวัดเก่า - การจัดทำป้ายข้อมูล - การจัดตั้งชมรมบ้านเก่า	- การประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อการก่อสร้างและปรับปรุงทาง สถาปัตยกรรม - การจัดกิจกรรมดูงานเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการ กายภาพ - การจัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน อาคารต้นแบบ
การมีส่วนร่วม ของชุมชน	ชุมชน	- การจัดประชุม อบรม เสวนาแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับชุมชน (ปวงน้ำแข็ง)	- ชุมชนสามารถจัดการ ดำเนินการจัดกิจกรรมตาม แนวทางของชุมชนโดยบูรณาการร่วมกับภาคส่วนต่างๆ
	การท่องเที่ยวเชิง เคารพ	- วางแผนจัดทำระบบการท่องเที่ยวเชิงเคารพ - การจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวเชิงเคารพเมือง แม่ฮ่องสอน - การจัดการจำลองแนวทางการท่องเที่ยว (Test Tour)	- ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวอย่างเต็มระบบโดยเชื่อมโยง ทรัพยากรจากโครงการย่อยต่างๆ
การประชาสัมพันธ์	สื่อและ ประชาสัมพันธ์	- การดำเนินงานด้านสื่อโทรทัศน์เพื่อการ ประชาสัมพันธ์โครงการ - การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อกระตุ้นการ ตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วม	- งานสื่อเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว - งานสื่อเพื่อสนับสนุนภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง - งานสื่อเพื่อให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสารช่องทางการ ติดต่อ

รายการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่อ่องสอน” (Maehongson Living Museum Tourism Program)

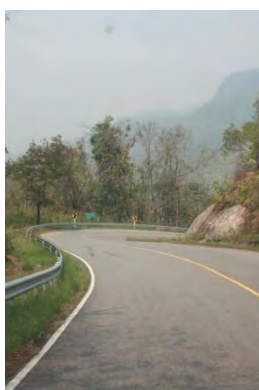

ตัวอย่างโปรแกรมเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ตาราง 3-7 ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคปกติ ไม่ได้อยู่ในช่วงเทศกาล)

วันที่ 1 		วันที่ 2 		วันที่ 3 	
เวลา	สถานที่	เวลา	สถานที่	เวลา	สถานที่
9:30 น.	ศูนย์ประสานงานฯ	7:00 น.	- ไร่บาตร - ตลาดสายหยุด (อาหารเช้า) ของฝาก	8:00 น.	- ใจ๋ฮ้องกง
10:20 น.	- ศาลเจ้าพ่อขอมือเหล็ก - ศาลเจ้าพ่อเมืองแม่ - อนุสาวรีย์พญาสิงหนาท บำรุง - ลานวัฒนธรรม (พักเหนื่อย)	8:30 น.	ล่องเรือแม่น้ำปาย (ชมวิว) ตู้ หมู่บ้านกระเหรี่ยงคอยาว (ป่า ดอง) และบ้านน้ำเพียงดิน (มี สะพานแขวน)	8:40 น.	- บ้านคุณตานุญเลิศ - โรงแรมสงวนสิน/ร้านเอนายแก้ว - บ้านคุณบุญจิรา - ร้านอัญมณี - บ้านโบราณ - สถานีแม่ฮ่องสอน
12:00 น.	ร้านข้าวซอยป้านุญ	12:00 น.	- ร้านเจียมโกตุ่น - ร้านขนมไทยที่แอ่ว	12:00 น.	- ร้านก้วยเตี่ยวโบราณยายไข่
13:00 น.	- วัดก้าก่อ - วัดพระนอน - วัดม่วยต่อ - วัดหัวเวียง - วัดจองคำ-จองกลาง - พักเหนื่อย (ร้านกาแฟบ้านตัวเล็ก) - คีนจักรยาน - วัดพระธาตุดอยกองมู (รถตู้)	13:00 น.	- ถ้ำปลา และน้ำตกผาเสื่อ - หมู่บ้านหมอกจำแป่ - พระตำหนักปางตอง - บ้านรวมไท (ปางอุ๋ง) - บ้านรักไทย	13:-30 น.	- ศูนย์ศิลปาชีพ
18:30	ร้านชั้นฟลาวเวอร์ ถนนคนเดิน	18:00 20:00	ร้านอาหารในหมู่บ้านรักไทย กลับที่พัก	14:20 น.	Free กลับที่พัก/กลับเชียงใหม่
20:30	กลับที่พัก	หมายเหตุ: สถานที่ท่องเที่ยวสามารถจัดลำดับได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ยกเว้นบ้านเก่า ซึ่งจะเปิดให้เข้าชมตามเวลาที่กำหนดเท่านั้น			

ภาพ 3-137 เส้นทาง บรรยากาศสถานที่ท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (เชื่อมโยงพื้นที่นอกเมือง เที่ยววันที่ 2)

ภาพ 3-138 วัฒนธรรม วิถีชีวิต อาชีพของคนที่อาศัยนอกเมือง

3.7.5 การจัดทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่าย ในศูนย์ประสานงานฯ และสิ่งสิ่งพิมพ์ประกอบการท่องเที่ยว

การดำเนินการที่ผ่านมา ได้มีแนวคิดและการจัดทำของที่ระลึกเพื่อเป็นสินค้าสำหรับจำหน่าย โดยเป็นตัวแทนของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งสินค้าทุกชิ้นจะต้องมีตราสัญลักษณ์ (Brand logo) ของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เพื่อสร้างเอกลักษณ์และการรับรู้ การนี้ถึงพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ นอกจากนี้ยังสร้างภาพลักษณ์ ให้สินค้ามีคุณภาพได้มาตรฐาน มีตราสินค้าการันตี ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้สินค้าอย่างหนึ่ง คณะทำงานได้มีการจัดทำสินค้าของที่ระลึกประจำศูนย์ประสานงานฯ ดังนี้ เสื้อยืดมี 3 สี สมุดจด ไปสการ์ด และนอกจากนี้ยังมีตราปั๊มเหล็กและตราหมึกสัญลักษณ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ สำหรับ ประทับตราเอกสารสำคัญ หรือสิ่งสิ่งพิมพ์ต่างๆ

ภาพ 3-139 เสื้อยืดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-140 สมุดจดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 6 รูปแบบ

ภาพ 3-141 ตราปั๊มเหล็กและตราหมึกสัญลักษณ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ สำหรับประทับตราเอกสารสำคัญ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ■ เมืองแม่ฮ่องสอน
LIVING MUSEUM

ภาพ 3-142 แผนที่พิพธิภณทัมชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ■ เมืองแม่ฮ่องสอน
LIVING MUSEUM

ภาพ 3-143 แผนที่อาหารพิพิธภัณฑน์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-144 แผนที่เส้นทางจักรยานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

3.7.6 การใช้พื้นที่ศูนย์ประสานงานฯ ทำกิจกรรมต่างๆ

ตลอดระยะเวลาของการดำเนินโครงการและการจัดตั้งศูนย์ประสานงานฯ ที่ผ่านมา พื้นที่ศูนย์ประสานงานฯ ได้มีการใช้งานมาโดยตลอด ทั้งการจัดประชุมเสวนา การจัดงานนิทรรศการ การฝึกซ้อมของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครฯ ซึ่งเป้าหมายในด้านการใช้งานของศูนย์ประสานฯ คือ การเป็นพื้นที่ศูนย์กลางของชุมชน เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับทุกภาคส่วนที่ต้องการใช้พื้นที่ และที่สำคัญคือเป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ภาพ 3-145 กิจกรรมการแสดง การฝึกซ้อม การประชุม ภายในศูนย์ประสานงานฯ